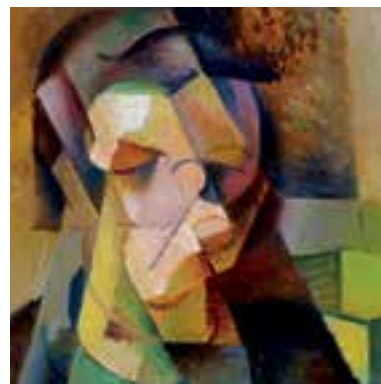

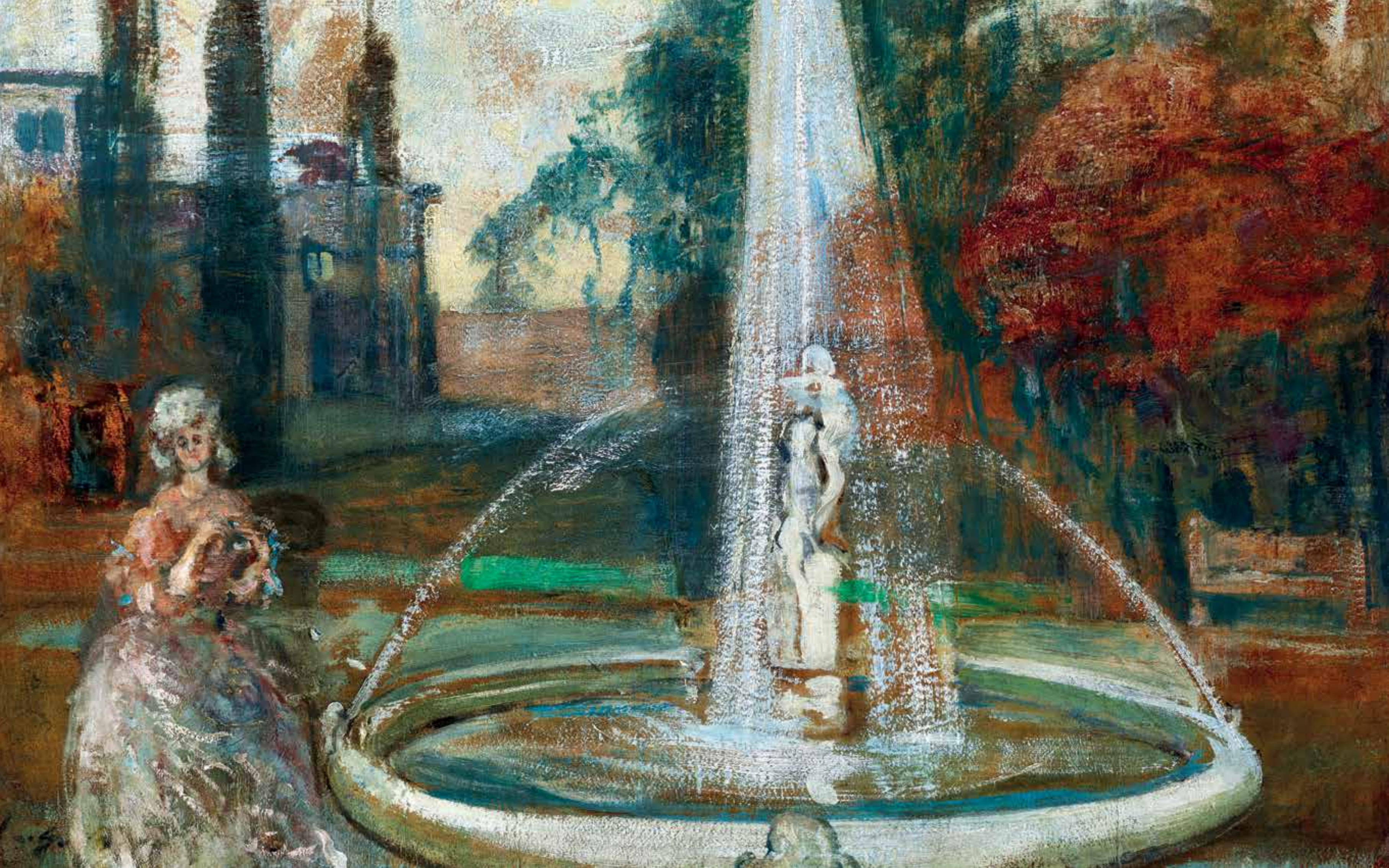
KIESELBACH

ŐSZI KÉPAUKCIÓ 2014

KIESELBACH

2 0 1 4 . O K T Ó B E R 6 .

H O T E L M A R R I O T T

1052 BUDAPEST, APÁCZAI CSERE JÁNOS U. 4.

AZ ÁRVERÉST VEZETI: WINKLER NÓRA

Az aukció anyagát összeállította:

KIESELBACH TAMÁS művészettörténész

MÁTHÉ FERENC festménybecsüs

EINSPACH GÁBOR igazságügyi szakértő

A katalógust szerkesztette:

KIESELBACH ANITA

A katalógusban szereplő tanulmányok szerzői MOLNOS PÉTER és BARKI GERGELY művészettörténészek

A katalógusban szereplő analógiákat KIESELBACH ÁKOS válogatta

Asszisztens: SZŰCS ANDRÁS

Kiadta / Published by: KIESELBACH GALÉRIA

Fotó / Photographs by: DARABOS GYÖRGY

Grafikai tervezés és nyomdai előkészítés / Design and prepress by: MÁRKUS LAURA, BOTYIK ATTILA, HORVÁTH ISTVÁN

Nyomás és kötés / Printed by: MESTER NYOMDA

KIÁLLÍTÁS / ONVIEW

Kieselbach Galéria

2014. szeptember 25. – október 5.,

minden nap 10–18 óráig

ÁRVERÉS / AUCTION

Október 6. (hétfő) 18 órától

HOTEL MARRIOTT,

1052 Budapest, Apáczai Csere János u. 4.

INFORMÁCIÓ / INFORMATION

Kieselbach Galéria, Budapest,

V. Szent István krt. 5.

Tel.: 00-36-1-269-3148,

00-36-1-269-3149,

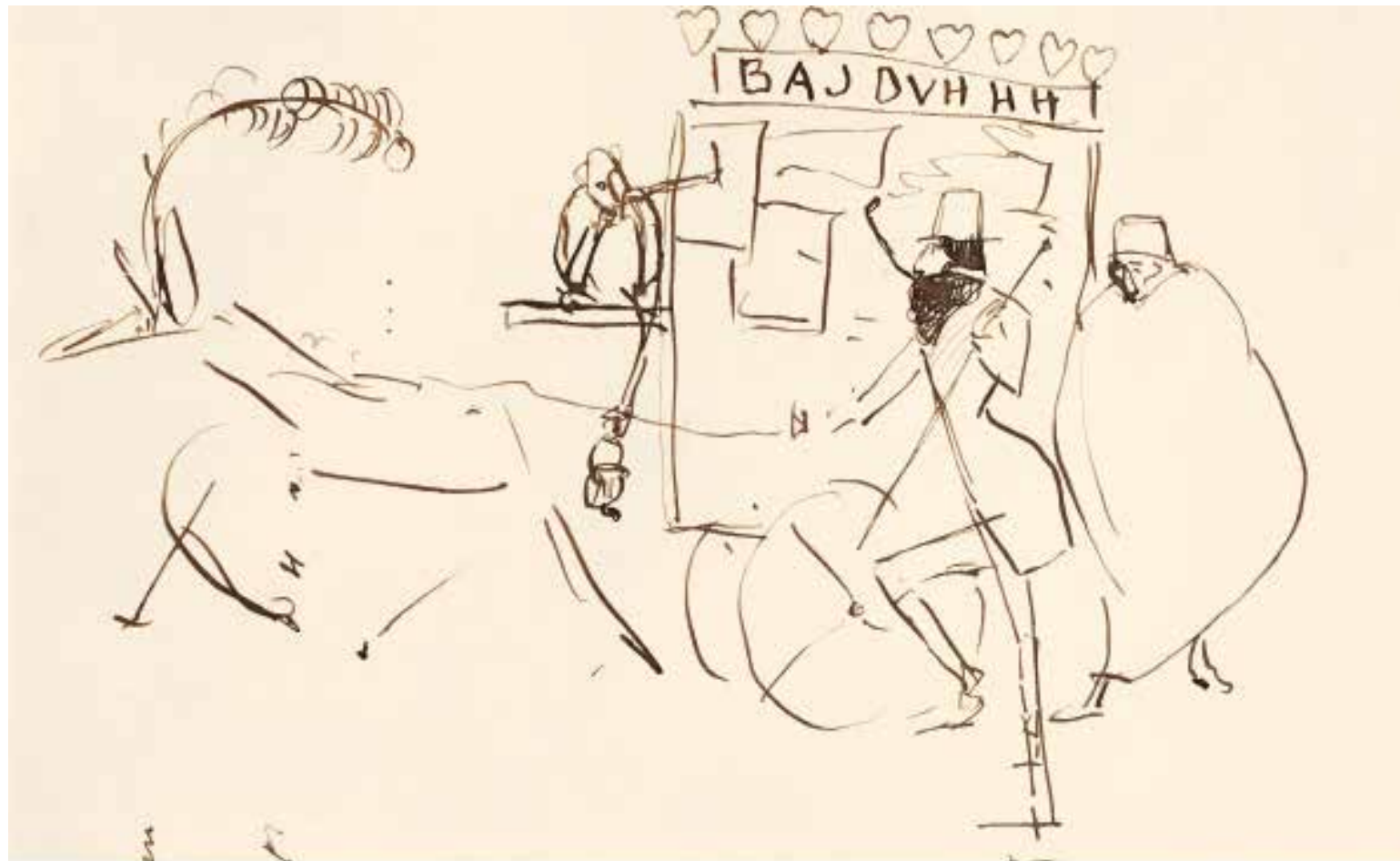
Fax: 00-36-1-269-2219

E-mail: gallery@kieselbach.hu

www.kieselbach.hu

ŐSZI KÉPAUKCIÓ

25. Matters not covered in present Terms and Conditions shall be governed by and interpreted in accordance with the Civil Law of Hungary. In case of any disputes parties agree that the Metropolitan Court of Budapest is to have jurisdiction.

1

1 - GULÁCSY LAJOS (1882-1932)

Indulás Nakonxipánba, 1910 körül
On the Way to Nakonxipan, c.1910

12 x 19,5 cm
 Tus, papír | Indian Ink on paper
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Gulácsy Lajos rajza

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 570 EUR
 Becsérték: 300 000 - 600 000 Ft
 Estimated price: 950 - 1 899 EUR

2 - BATHYÁNY GYULA (1888-1959)

A király szeretője, 1920-as évek második fele
The King's Lover, late 1920s

29,5 x 20 cm
 Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
 Jelezve balra lent | Signed lower left: BG

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 057 EUR
 Becsérték: 800 000 - 1 600 000 Ft
 Estimated price: 2 532 - 5 063 EUR

2

3

3 = BRUCK LAJOS (1846-1910)

Kislány piros kendővel
Girl with Red Kerchief

27,2 x 17,6 cm
Olaj, falemez | Oil on board
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bruck Lajos

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 759 EUR
Becsérték: 300 000 – 440 000 Ft
Estimated price: 950 – 1 392 EUR

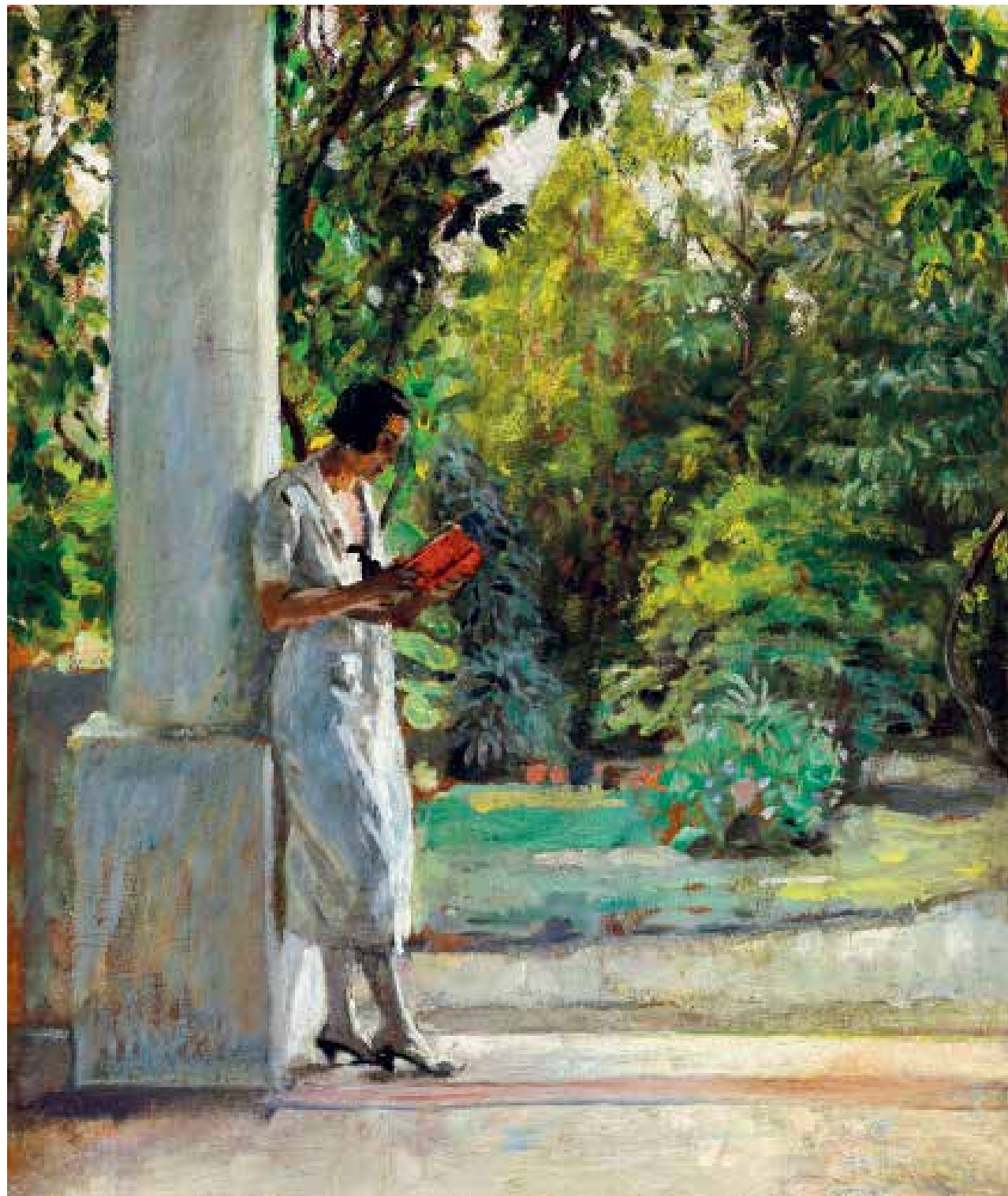
4

4 = MOLNÁR C. PÁL (1894-1981)

Opera után (A nagyestélyi)
After the Opera (The Ball Gown)

24 x 16 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: 200 000 Ft / 633 EUR
Becsérték: 300 000 – 440 000 Ft
Estimated price: 950 – 1 392 EUR

5

5 ■ PÓLYA TIBOR (1886–1937)

Olvasó fiatal lány a napfényes verandán (Szolnok)
Young Woman Reading on the Verandah (Szolnok)

54 x 45,5 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Pólya Tibor

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 380 EUR
 Becsérték: 200 000 – 300 000 Ft
 Estimated price: 633 – 950 EUR

6

6 ■ HÁRY GYULA (1864–1946)

Vurstli a Gellérthegyen háttérben az Szabadság híddal, 1909
Side-Show on Gellért Hill with the Liberty Bridge in the Background, 1909

71 x 95,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Budapest, 1909, Hány Gy

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 424 EUR
 Becsérték: 800 000 – 1 600 000 Ft
 Estimated price: 2 532 – 5 063 EUR

7 - KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Áttűnő házak, 1925 körül
Houses, c. 1925

28,5 x 30,5 cm
Akwarell, papír | Watercolour on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 6 962 EUR
Becsérték: 4 000 000 - 6 000 000 Ft
Estimated price: 12 658 - 18 987 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Modern Magyar Festészet 1919-1964
szerk. Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. (30. kép)

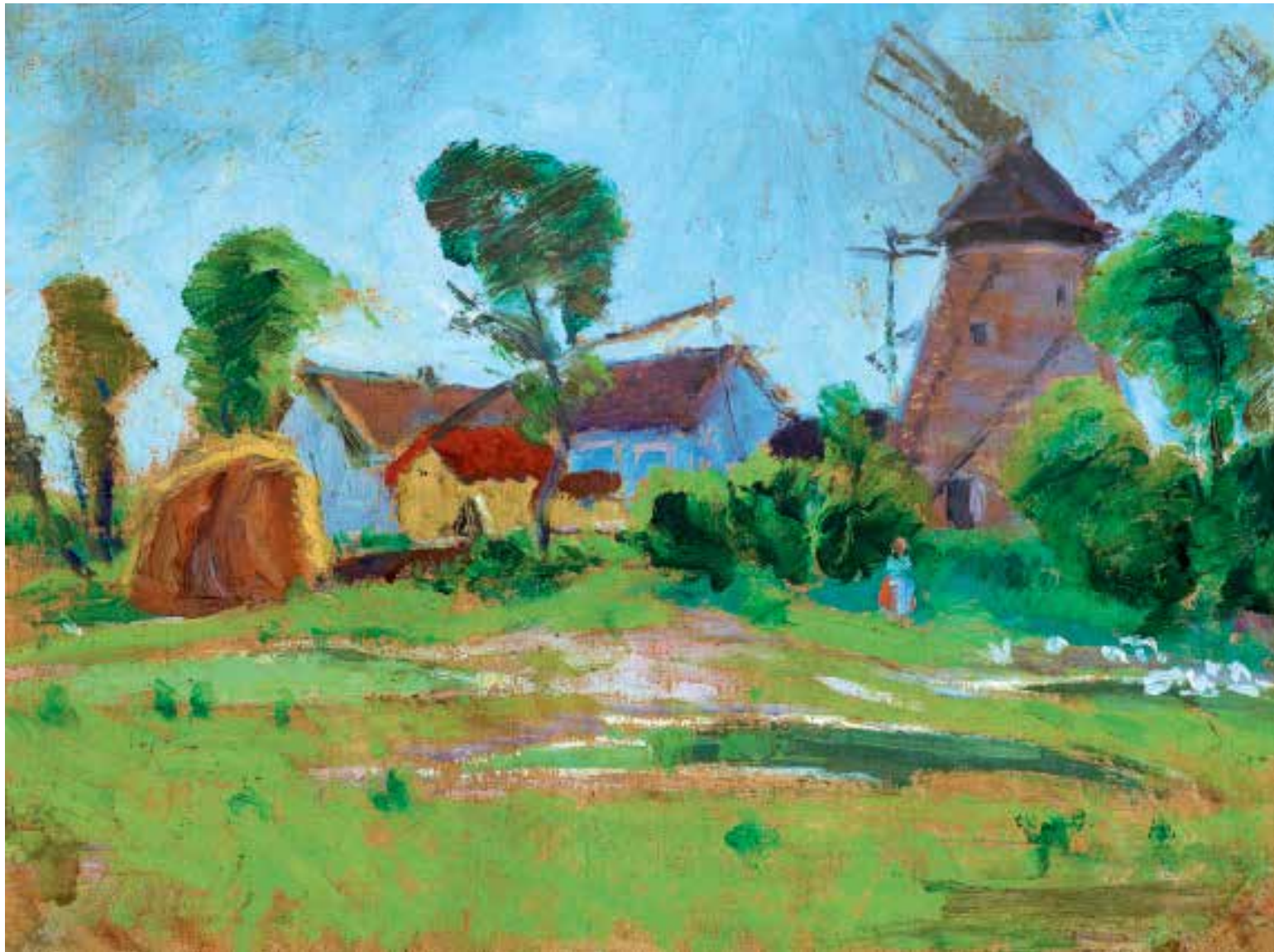

Franz Marc: Tájkép házzal, 1914,
Mr. és Mrs. Robert C. Benjamin gyűjteményében,
New York

Heinrich Campendonk: Tehén a ház előtt, 1913
Dauerleihgabe des Landes Nordrhein, Westfalen

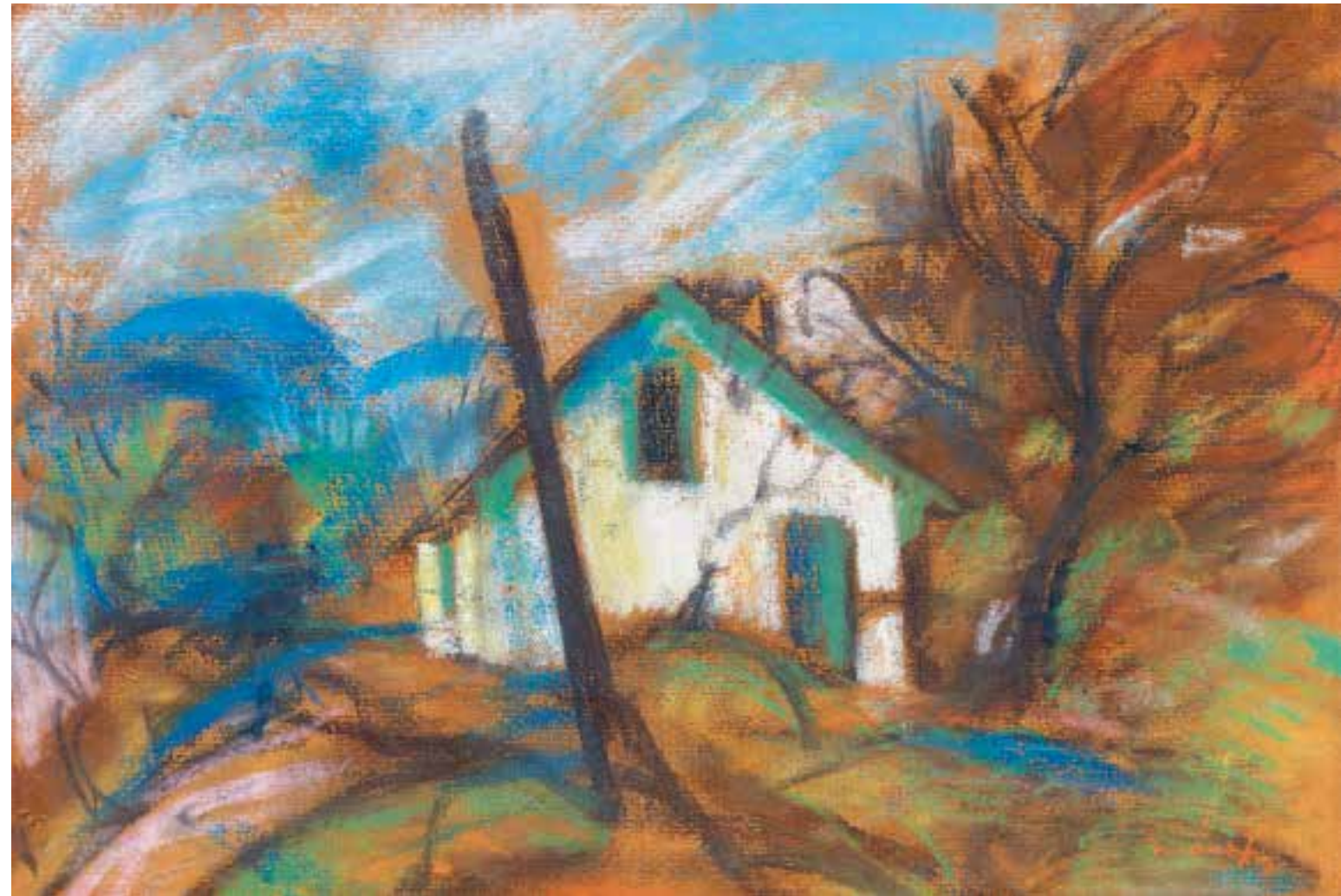
8

8 ■ TÓTH MENYHÉRT (1904–1980)

Szélmalom, 1930-as évek eleje
Wind Mill, early 1930s

28,5 x 38 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Hátoldalon | Reverse: Az Országos Képkultúra Társaság
és a Városmajori Művésztelep raglapja
© Zsellér Jenő

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 759 EUR
Becsérték: 300 000 – 500 000 Ft
Estimated price: 950 – 1 582 EUR

9

9 ■ MÁRFFY ÖDÖN (1878–1959)

Balatoni prérház, 1930-as évek
Press House by Lake Balaton, 1930s

28 x 42 cm
Pasztell, papír | Pastell on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Márffy

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 823 EUR
Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 1 266 – 1 899 EUR

10

10 ■ KMETTY JÁNOS (1889–1975)

Budapest látképe a Lánchíddal, 1930 körül
Budapest View with the Chain Bridge, c.1930

27,5 x 44 cm
 Akvarell, papír | Watercolour on paper
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kmetty

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 696 EUR
 Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
 Estimated price: 1 266 – 1 899 EUR

11

11 ■ SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Esti fények a Dunán, 1930-es évek
Evening Lights by the Danube, 1930s

49 x 68 cm
 Pasztell, papír | Pastell on paper
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 741 EUR
 Becsérték: 700 000 – 1 400 000 Ft
 Estimated price: 2 215 – 4 430 EUR

12 = MOLNÁR C. PÁL (1894–1981)

Menekülés Egyiptomba, 1930-as évek
Escape to Egypt, 1930s

89,5 x 105 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 2 962 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 6 000 000 Ft
Estimated price: 9 494 – 18 987 EUR

Molnár C. Pál: Menekülés Egyiptomba, Nancy G. Brinker gyűjteménye

13

13 ■ BOROMISZA TIBOR (1880-1960)

Tél Nagybányán, 1913
Winter in Nagybánya, 1913

22 x 30 cm
 Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: 1913 Nagybánya Boromisza Tibor

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 380 EUR
 Becsérték: 160 000 - 320 000 Ft
 Estimated price: 506 - 1 013 EUR

14

14 ■ BÖRTSÖK SAMU (1881-1931)

Csend (Tél Nagybányán)
Silence (Winter in Nagybánya)

63 x 52 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Börtsök

Kikiáltási ár: 200 000 Ft / 633 EUR
 Becsérték: 300 000 - 440 000 Ft
 Estimated price: 950 - 1 392 EUR

15

15 ■ TORNyai JÁNOS (1869-1936)

Tisza-parton
By the River Tisza

35 x 48 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Tornyai

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 570 EUR
Becsérték: 300 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 950 – 1 899 EUR

16

16 ■ IVÁNYI GRÜNwald BÉLA (1867-1940)

Tájkép (Napfény gomolygó felhők között), 1920-as évek
Landscape (Sunshine through Clouds), 1920s

45 x 63 cm
Olaj, vászon kartonon | Oil, canvas on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Iványi Grünwald Béla

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 057 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 3 797 – 6 329 EUR

17

17 ■ TELEPY KÁROLY (1828-1906)

Balatoni táj
Lake Balaton

14,7 x 25,5 cm
Olaj, falemez | Oil on board
Jelezve balra lent | Signed lower left: Telepy K.

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 202 EUR
Becsérték: 500 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 582 – 3 165 EUR

18

18 ■ HERRER CÉZÁR (1868-1919)

Venezia
Venice

19 x 22 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: C Herrero Venezia

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 886 EUR
Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 1 266 – 1899 EUR

19

19 ■ CZENE BÉLA (1911–1999)

Olasz táj, 1935
Italian Landscape, 1935

66 x 100,3 cm
 Olaj, falemez | Oil on board
 Jelezve balra lent | Signed lower left: ifj. Czene Béla 1935

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 797 EUR
 Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft
 Estimated price: 5 063 – 7 595 EUR

20

20 ■ MOLNÁR C. PÁL (1894–1981)

Itáliai kisváros (Toscana), 1930-as évek első fele
Italian Town (Toscana), early 1930s

49,5 x 56 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve balra lent | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 4 430 EUR
 Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft
 Estimated price: 6 329 – 12 658 EUR

21 = KORNISS DEZSŐ (1908-1984)

Tücsöktánc, 1940-es évek második fele
Cricket Dance, late 1940s

19,5 x 18,5 cm
Olaj, vászon kartonon | Oil, canvas on cardboard
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 6 962 EUR
Becsérték: 4 000 000 - 7 000 000 Ft
Estimated price: 12 658 - 22 152 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Korniss Dezső gyűjteményes kiállítása. Szentendre, Művészetmalom, 2008.

Korniss Dezső: Az ördög, 1946, magántulajdon

Alexander Calder: A nagy fül, 1943, Calder Foundation

Pablo Picasso: Fürdőző nő, 1928, Musée Picasso, Párizs

Mark Rothko: Cím nélkül, 1954, Alter Gyűjtemény, Párizs

22

22 = BIHARI SÁNDOR (1855-1906)

Rajzmappát lapozgató lány a szolnoki műteremben
Girl with Sketch Book in the Studio in Szolnok

36 x 23 cm
 Olaj, falemez | Oil on board
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bihari S.,
 Hátoldalon | Reverse: a Műcsarnok kiállítási cédulája,
 Téli kiállítás 1902/03

Kikiértésk: 160 000 Ft / 506 EUR
 Becsérték: 300 000 - 400 000 Ft
 Estimated price: 950 - 1 266 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
 - Téli kiállítás, Műcsarnok 1902-1903

23 = GLATZ OSZKÁR (1872-1958)

Nagypapa olvas (Meseolvasás), 1929
Grandfather Reading (Reading Fairy Tale), 1929

90 x 70 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Glatz 1929
 Hátoldalon | Reverse: a Szépművészeti Múzeum raglapja

Kikiértésk: 800 000 Ft / 2 532 EUR
 Becsérték: 1 400 000 - 2 800 000 Ft
 Estimated price: 4 430 - 8 861 EUR

23

24 ■ BERÉNY RÓBERT (1887–1953)

Nő pohárral, 1905
Woman with a Glass, 1905

61 x 46 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Berény 1905

Kikiáltási ár: 40 000 000 Ft / 126 582 EUR
Becsérték: 60 000 000 – 120 000 000 Ft
Estimated price: 189 873 – 379 747 EUR

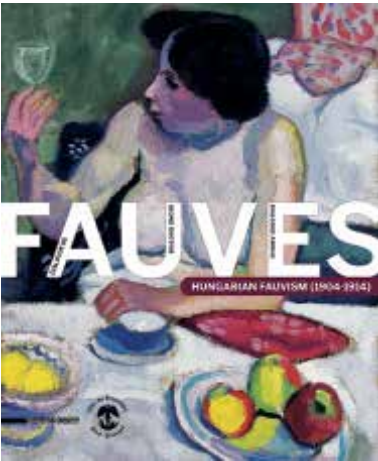
A LEGELSŐ MAGYAR FAUVE KÉP

A MŰ EMLÍTÉSE ÉS REPRODUKCIÓJA A SZAKIRODALOMBAN | REPRODUCED

- Bizományi-aukciós katalógus, 1990. december, 12. kép
- Szabadi Judit: Berény Róbert: Nő pohárral. In: Kieselbach gyűjtemény – Magyar festészet 1900–1945, Budapest, 1996, 48. R.: 49.
- Modern magyar festészet 1892–1919, 448.old., 664.sz. kép
- Barki Gergely: Berény Róbert, az „apprenti fauve”. Magyar Vadak Párizstól Nagybányaig 1904–1914. szerk.: Passuth Krisztina, Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006. 217–234. R.: 221.

1. kép. Henri Matisse: La Gitane, 1905–06, Centre Pompidou, Paris, France

A 2010-es brüsszeli Dialogue de Fauves / Dialoog onder Fauves / Dialog among Fauves. Hungarian Fauvism (1904–1914) kiállítás katalógusának borítója

- Barki, Gergely: Róbert Berény, the „apprenti fauve”. Hungarian Fauves from Paris to Nagybánya 1904–1914. ed.: Krisztina Passuth, György Szücs, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006,
- Rockenbauer Zoltán: A fauve-os hatások alakulása a modern magyar csendéletfestészetben (1905–1914). Magyar Vadak Párizstól Nagybányaig 1904–1914. szerk.: Passuth Krisztina, Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006, 173–184. R.: 174. (részlet)
- Rockenbauer Zoltán: Hungarian Fauves from Paris to Nagybánya 1904–1914. ed.: Krisztina Passuth, György Szücs, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006,
- Rockenbauer Zoltán: Les influences fauves dans la peinture hongroise de nature morte. Fauves Hongrois. 1904–1914. Biro éditeur, Paris, 2008. 154–159. R.:
- Barki Gergely: Róbert Berény, l' „apprenti fauve”. Fauves Hongrois. 1904–1914. Biro éditeur, Paris, 2008. 200–207.
- Rockenbauer Zoltán: Qui sont ces «Fauves Hongrois»? (Wie Zijn die Hongaarse „Wilden”?

- Who Are Those Hungarian „Wild Beasts”?). Dialogue de Fauves /Dialoog onder Fauves / Dialog among Fauves. Hungarian Fauvism (1904–1914). Ed.: Gergely Barki, Zoltán Rockenbauer. Bruxelles – Milano, Silvana editoriale, 2010. 16–26, 50–62, 90–100. (R.: katalógus borítója, 33.)
- Barki Gergely: Berény Róbert. A NYOLCAK. szerk: Markója Csilla, Bardoly István, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010. 140–199. R.: 143.
- Barki Gergely: Róbert Berény. THE EIGHT. ed. : Csilla Markója, István Bardoly, Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010. 140–199. R.: 143.
- Barki Gergely, Rockenbauer Zoltán: Von den fauvistischen Anfängen zu den "Neuen Bildern", 1905–1910. In: Die Acht. Ungarns Highway in die Moderne. szerk: Barki Gergely, Evelyn Benesch, Rockenbauer Zoltán. Bank Austria Kunstforum, Deutscher Kunstverlag, Bécs, 2012. 28–37. R.: 43.
- Barki Gergely: Róbert Berény. In: DIE ACHT. Ungarns Highway in die Moderne. Hrsg.: Barki Gergely, Evelyn Benesch, Rockenbauer Zoltán. Bank Austria Kunstforum, Deutscher Kunstverlag, Wien, 2012. 180–181.
- Barki Gergely: La première avant-garde hongroise : du fauvisme au groupe des Huit. In: ALLEGRO BARBARO – Béla Bartók et la modernité hongroise, 1905–1920. ed.: Gergely Barki, Claire Bernardi, Zoltán Rockenbauer, Musée d'Orsay, Édition Hazan, Paris, 2013, 73–84. R.: 143.
- Rum Attila: Berény kontra Czóbel. Szűrőpróba (Műkereskedelmi rejtvények 1.). Artmagazin, 11. évf. 2013/10. 40–46. R.: 43.
- Barki Gergely: Mégis Berény! (Műkereskedelmi rejtvények 1.). Artmagazin, 12. évf. 2014/1. 42–49. R.: 47. (részlet)
- A mű az alábbi kiállítások kapcsán a hazai és nemzetközi sajtóban, további számos szaklapban és egyéb folyóiratban említésre és reprodukálásra került.

Meghívó a Dialogue de Fauves kiállítás kurátorainak brüsszeli előadására

Meghívó Magyarország EU soros elnöksége alkalmából szervezett tárlatvezetésre

MUNKÁCSYTÓL MATISSE-IG

Pest-belvárosi, tipikus, feltörekvő, asszimiláció-párti zsidó kispolgári család másodszülető fiaként jött a világra Berény Róbert 1887 tavaszán. Első festményeit, rajzait még Backofen Róbertként szignálta, míg tőzsdeügynök édesapja a századfordulót követően Berényre magyarosította a család nevét.

"A festést igen korán kezdtem s szoktam meg. Úgy szólnán nem is emlékszem most olyan időre amit a 'festészeten kívül' töltöttem." – emlékezett vissza később Berény', másutt pedig így írt kezdő éveiről: "Egyéni fejlődésemre döntő kihatással volt és attól kezdve, hogy 10 éves koromban először vettem festéket ecsetemre, igen sokáig Munkácsy volt az ideálom. Mindenekfelett és csodálatosképpen Munkácsy szeretete – véletlen vagy monográfiák megismerése okozta-e – Rembrandt szeretetéhez vezetett."

1904 őszétől már szervezett képzésben részesült a Mintarajziskolában, Zemplényi Tivadar korrigálása alatt. Ekkori, földszínekkel mélyített, tónusos festményein valóban Munkácsy Mihály és Rembrandt ihletettsége érződik, de egy-egy Tahitótfalun született plein air tájképén már az impresszionistáktól ellesett megoldásokat is kamatoztatta.

A következő év, 1905 koratavasától a modern festészet mekkájában, Párizsban képezhetette tovább magát, beiratkozott a Julian Akadémiára, ahol a magyarok körében különösen népszerű Jean-Paul Laurens lett korrigáló tanára. Néhány, akadémikus mércével mérve is figyelemreméltó, szerencsésen megmaradt aktstúdiuma is igazolja későbbi elmondását, mely szerint hamar a legjobb rajzolók között tartották számon. Négy hónap elteltével azonban elhagyta az intézményt, mert továbbfejlődésének nem látta lehetőségeit az iskola falai között. Jobban vonzotta Párizs élő, lüktető, alakuló művészete, sorra járta a rue Laffitte műkereskedéseit, rendszeresen benézett Ambroise Vollard boltjába Van Gogh-okat, Cézanne-okat tanulmányozni, s figyelte a vernisszázzsal oly sűrűn megáldott város új törekvéseket bemutató kiállításait. Szerencséjére jókor volt jó helyen!

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904-1914. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006. március 21 – augusztus 20.
- Fauves hongrois, 1904-1914. Musée d'Art Moderne, Cêret, 2008. június 21-október 23.
- Fauves hongrois, 1904-1914. Musée départementale Matisse, Le Cateau-Cambrésis, 2008. október 26 – 2009. február 22.
- Fauves Hongrois (1904 – 1914): la leçon de Matisse. Musée des Beaux-Arts, Dijon, 2009. március 14 – június 15.
- Dialogue de Fauves /Dialoog onder Fauves / Dialog among Fauves. Hungarian Fauvism (1904-1914). Brüsszel, Városháza, 2010. december 1 – 2011. március 20.
- A Nyolcak, Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2011. május 17 – szeptember 11.
- Die Acht (A Nyolcak) Ungarns Highway in die Moderne. Bank Austria Kunstforum, Bécs, 2012. szeptember 12 – december 2.
- Allegro barbaro – Béla Bartók et la modernité hongroise, 1905-1920. Musée d'Orsay, Párizs, 2013. október 14 – 2014. január 5.

A brüsszeli magyar kiállítás hirdetése jelen képünk reprodukciójával

Brüsszeli kritika a 2010-es magyar kiállításról jelen képünk reprodukciójával

Maurice de Vlaminck: Lány a 'Rat Mort' ből, 1905
Kunststiftung Merzbacher

Max Pechstein: Fiatal Lány, 1908
Brücke Museum Berlin

Kees van Dongen: Nyakláncos nő, 1910, magántulajdon

Kees van Dongen: Femme Fatale, 1905
magántulajdon

Alexej von Jawlensky: Ülő nő akt, 1908

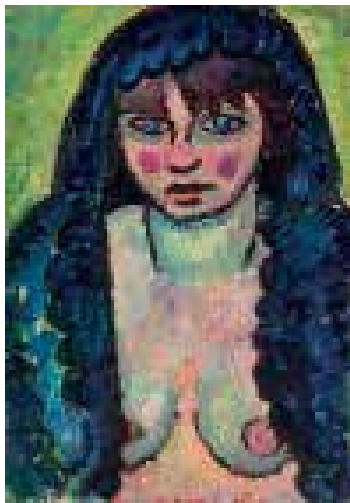
Ernst Ludwig Kirchner: Félmeztelen Nő Kalappal, 1911
Wallraf-Richartz Museum, Cologne

Robert Delaunay: Aktok Ibiszekkel, 1907
Albertina Múzeum, Bécs

Ernst Ludwig Kirchner: Félakt felemelt karokkal, 1910, magántulajdon

Alexej von Jawlensky: Kislány fejkendővel, 1912, magántulajdon

2. kép. Berény Róbert Párizsi bordélyban című festménye előtt, 1905-1906 körül, Vészi Margit felvétele

3. kép. Berény Róbert: Pipás önarckép, 1905

4. kép. A L'Illustration 1905 novemberi száma a fauve-ok botrányt okozó képeinek reprodukcióival

Az 1905 őszen a Salon d'Automne-on Matisse vezetésével debütáló radikális festőcsoport, a fauve-ok fellépése mérföldkövet jelent az egyetemes művészet történetében és döntő impulzust gyakorolt sok fiatal magyar festőre, köztük Berényre is. Hatásukra szinte azonnal, zökkenő és komolyabb átmenet nélkül jutott el Munkácsytól Matisse-ig. Néhány 1905-ös datálásaú grafikáján ugyan már érződik a modern Párizs sokszínű modernizmusa, de hogy ezt a szédületes stílusugrást érzékelní tudjuk érdemes összevetni a már biztosan Párizsban készült 1905-ös Pipás önarcképét (3. kép) az ugyanabban az évben festett Nő pohárral című tárgyalt festményünkkel.

Utóbbi festmény egyértelmű bizonyítéka annak, hogy néhány magyar festő nem évekkel későbbi követőként vált a fauvizmus hívévé, hanem ott és ugyanakkor hozták létre fauve műveiket, amikor francia társaik. Sőt! Merész állításnak tűnhet, de bizonyos tekintetben Berény képe közelebb áll Matisse collioure-i fauvizmusához, mint számos francia festőtársáé, akikkel a "vad-mester" közösen állított ki az Őszi Szalon ún. fauve-termében. Érdemes Berény képét egybevetni azokkal a festményekkel, amelyek reprodukciói a botrányos fellépést illusztrálándó jelentek meg a L'illustration hasábjain 1905 novemberében (4. kép). A szűkebb fauve csapat (Matisse, Derain, Vlaminck és Dufy) képei mellett is megállja helyét, de a fauve teremben szereplő egyéb festők és a szakirodalom által később kiszélesített fauve társaság tagjaihoz (Braque, Camoin, Chabaud, Czöbel, Delaunay, Van Dongen, Friesz, Manguin, Marquet, Metzinger, Le Fauconnier, Puy, Rouault, Valtat, stb.) mérten is figyelemreméltó Berény festményének par excellence fauvizmusa. Ha összevetjük a felsoroltak ismert 1905-ös képeivel, szembetűnik, hogy Berény előbb sajátította el a fauve stílust mint például Camoine, Manguin, Marquet, Puy vagy Valtat, sőt tulajdonképpen többen el sem jutottak erre a szintre, amiből az következik, hogy a fiatal festő – legalábbis ezzel a képével – nemzeti mércével mérve is az úttörők között érdemelhetne helyet, míg magyar kollégái sorában verhetetlenül a legprogresszívebb festővé avatja. A későbbi Nyolcak enfant terrible-jeként elhíresült festő modernitását egyik kortárs kritikusa így

értékelte néhány esztendővel később: „A most bemutatott képei – körülbelül ötven – egy csapásra az első közé emelik őt. Ott kezdte, ahová sokan csak húsz év múlva jutnak, és akkor ő megint előttük lesz néhány tíz esztendővel.”³ Ha mindehhez még hozzátesszük, hogy 1905-ben Berény akkori 18 évével még éppen csak felnőtt korba lépett, teljesítményének értéke meghatározódik. Nem csoda, hogy alig két évvel később, 1907 tavaszán amikor már ő is a fauve-ok termében állított ki a Salon des Indépendants-on, a csoport keresztapja, Louis Vauxcelles kritikus – nyilvánvalóan Berény korára is utalva – az "apprenti fauve", azaz "fauve tanonc" bélyeget sütötte rá, megjelölve őt a francia fauve csoport tagjaként. Berény maga pedig így emlékezett: "Fauv-nak (sic!), vadnak kereszteltek el akkor bennünket, s mi is megkaptuk a magunkét."⁴

AZ ELSŐ MAGYAR FAUVE FESTMÉNY!

Festményünk 'super up-to-date' státuszát datálása erősen aláhúzza. Bár szignált, datált műről van szó, a dátum utolsó számjegyének nehéz olvashatósága és a hihetetlennek tűnő progresszivitása miatti óvatzkodás a korábbi szakirodalomban elbizonytalanította a kép datálását, így hol 1906 körüli, hol 1906-os dátummal jelent meg. Nem mellesleg érdemes megjegyezni, hogy az 1906-os datálás sem vonna le semmit a mű értékéből és progresszivitásából. Az utóbbi években stíluskritikai vizsgálatok, valamint hazai és külföldi kollégák egybehangzó véleménye alapján rangos kiállításokon (Dialogue de Fauves, Brüsszel, Városháza A Nyolcak, Budapest, Szépművészeti Múzeum Die Acht, Bécs, Kunstforum és Allegro barbaro, Párizs, Musée d'Orsay) már 1905-ös datálással került bemutatásra. A néhány héttel ezelőtti restauratori és műszeres vizsgálatok, röntgen radiográfiás felvételek és infra reflexiós fényképek egyértelműen igazolták, hogy a szignó alatt 1905-ös évszám szerepel, tehát Berény Nő pohárral című képe a fauvizmus születésének évében készült, egyidőben a csoport első bemutatkozásával.

Jelen képünk a Musée d'Art Moderne, (Céret) Fauves hongrois, 1904-1914 c. kiállításán, 2008

Jelen képünk a Musée départementale Matisse (Le Cateau-Cambrésis) Fauves hongrois, 1904-1914 c. kiállításán, 2008-2009

Jelen képünk a Musée des Beaux-Arts de Dijon Fauves Hongrois (1904 – 1914): la leçon de Matisse c. kiállításán, 2009

Jelen képünk a bécsi Kunstforumban rendezett Die Acht – Ungarns Highway in die Moderne c. kiállításon, 2012

Ez a megerősítés egyértelművé teszi, hogy a szakértők számára eddig elérhetővé vált képanyag ismeretében tárgyalat művünk tekinthető az "első magyar fauve festménynek", ugyanakkor nemzetközi szinten is csak az élvonalhoz tartozókat követi. De miben is áll a festmény újszerűsége? Rockenbauer Zoltán több tanulmányában is felhívta már a figyelmet, hogy "ugyan elsősorban aktkép, mégis a magyar vadak csendéletfestészetének is egyik első példája. A kompozíció alsó harmadában lévő asztal, a rajta könnyedén felvázolt piros-sárga-zöld gyümölcsök, a felülről láttatott, torzított formák meglepően érett fauve szemléletről tanúskodnak, egyidőben Matisse-ék fellépésével."⁵ Valóban, a plasztikusabban kezelt félakt és az előtte elterülő csendélet primér színeket felvillantó, hanyag vázlatossággal feldobott, síkszerűbb motívuma között izgalmas feszültség pendül és a festmény legfauve-osabb jegyei egyértelműen a csendéleti részen érhető tetten. A festői spontaneitás látszatát imitáló, hirtelen gesztussal húzott, nyers kontúrok és az azok között itt-ott meglepően vastagon felrakott, erős tubusszínű, az ezek negatívjaként néhol szabadon kivillanó alapozatlan festővászon kompozíciót befolyásoló foltjai, valamint a látványos komplementer-ütköztetések, mind par excellence fauve-stílusjegyek, s Matisse Collioure-hoz köthető 1905-ös vásznait, csendéleteit idézik. A sík nézetre komponált csendélet torzított, absztrahált elemei mintha csak rá lennének dobálva a vászonra, szinte lecsúszni látszanak a fehér asztalterítőről. Tömegük érzékeltetése és elhelyezkedésük a térben – ahogy a fauve műveken általában – korántsem egyértelmű,

főleg, ha összevetjük a fölöttük asztalra könyöklő, jóval plasztikusabban megjelenített, ruhátlan nőakkal. Berény láthatóan nem tudott ellenállni az újonnan felfedezett koloritnak. Zabolátlan élvezettel hangsúlyozza zölddel a test reflexeit, az árnyékba burkolódzó profilt nem földszínekkel, barnával, okkerrel, vagy sienával festi – mint ahogy azt még pár hónappal korábban is tette önarcképén –, hanem a mély rózsaszínből sötét mályvába merülő foltot padlizsánlilával mélyíti, s ahol még sötétebb szükségeltetik, kékesszürkét helyez a különböző zöldek mellé. A szemlátomást nehéz súllyal gravitáló keblek tömegszerűségét, plaszticitását is tisztán színi elemekkel oldja meg. Csak a nő testén legalább harmincféle szintet használ, s minden ecsethúzással egy újabb tónusfokozatba lép. "Nem modellál, modulál."⁶ És ebben már valójában a fauvizmuson túlmutató, inkább Cézanne tömeget érzékeltető törekvéseinek elmélyült tanulmányozása érhető tetten. Bizonyos tekintetben a kép közeli analógiája Matisse 1906-os La Gitane-ja is (1. kép), bár a francia mester hasonlóan széles, rövid ecsetvonásai révén megjelenő szinkavalkád nem azt a fajta Cézanne-i tónusépítkezést követi, ami Berény képének sajátja. De ahogy Matisse, úgy Berény is szándékosan nem a testiségre helyezte a hangsúlyt, nem a női szépséget igyekezett tükrözni a vásznon, fontosabb volt számára a kép hangulati egysége, mégha az említett feszültségekkel is élt. Egy alkalommal azt vetették Matisse szemére, hogy ő nem olyanok látja az asszonyokat, amilyenek ábrázolja. Így válaszolt: "Ha az életben hasonlóval találkozónék, rémülten menekülnék. Csakhogy én nem asszonyt teremtek, hanem 'képet festek.'⁷

Berény festménye sem erotikus a szó eredeti értelmében, de a képfelület festői gazdagsága kifinomult érzékiséget kölcsönöz a műnek. Berény maga így fogalmazott: „Minden érzékelés okozta belső feszültség erotikus[...] Ez a feszültségérzés differenciálható: hol színerotika, hol irányerotika, hol tónuserotika, hol formaerotika, hol ezek legkülönbözőbb kombináltsága, hol meg egészen valódi erotikus erotika.”⁸ Bár ezt az eszmefuttatást Pór Bertalan képei kapcsán vetette papírra, nem nehéz felismerni, hogy Berény itt tulajdonképpen saját műveinek immanens aspektusaira világított rá. Erre korábbi párizsi lakótársa, a kritikus Bölöni György is felfigyelt: „Valójában minden művészet erotika, de ez az értelmezés éppen az ő maga, a Berény képeire illik, az ő munkáinak természete. Amint a képei készülnek, amint erőteljesen kerülnek egymás mellé, egymás ellentétének fokozására a színek, amint bemélyed képei tárgyaiba, a maguk térfogatába, köb-voltában át- és átdolgozza azokat, női testek formáit megszabja, testrészek jelentőségében összehangolja, mindez a férfias hevülések hevesességével történik, az erotika adja meg ezeknek nagy lendülését még akkor is, ha szelíd csendéletek keletkeznek.”⁹ Berény egyik legkorábbi műve kapcsán szintén az erotikát emlegette Bölöni: „Az első képe jelentéktelen volt, hanem témájában erotikus heveség ült.”¹⁰ Nem tudni, hogy a poharas nőt ábrázoló képre gondolt-e, vagy talán arra a ma sajnos lappangó nagyméretű festményre, melyet csak fekete-fehér fotóról ismerünk (2. kép), s melyen nagy valószínűséggel ugyanaz a modell látható, mint tárgyalat képünkön, de az bizonyos, hogy otthonossága ellenére is valami furcsa budoárhangulat árad tárgyalat képünkről is.

A frivol érzülettől mentes nőalak domesztikált meztelensége nélkülöz mindenféle közönségességet, mégis valami furcsa feszültség érződik, ami feltehetően abból adódik, hogy a Berény műtermében festett akt tulajdonképpen egy otthonos környezetbe plántált hivatásos modell, aki mesterként pózában idegenül viselkedik új környezetében. Ez a beállított póz azonban örök értékűvé, műzeális rangúvá nemesíti a képet.

PENTIMENTI, AVAGY EGY ABSZINTOS POHÁR FELCSENDÜLÉSE

Lépést tartva a technika gyorsuló fejlődésével a legrangosabb külföldi múzeumok egyre komolyabb és meglehetősen költséges vizsgálatok alá vetik akár a hosszú évtizedek óta is falaik között őrzött remekműveket, ugyanis számos esetben felmerült a gyanú: átfestett képről lehet szó. A szakirodalomban pentimento-nak (t.sz.: pentimenti) nevezett festői eljárás gyakori, sőt tulajdonképpen mindennapos, nagyon általános jelenség, de sok esetben éppen a megfelelő technikai vizsgálatok hiányában nem derül fény arra, hogy az adott festmény részleges, vagy éppen teljes átfestésen esett át. Néhány hónapja a CNN tudósítását követve szenzációként járta be a világsajtót a hír, a washingtoni Phillips Collectionban őrzött, Picasso kék korszakából származó, híres 1901-es Kék szoba című festmény alatt egy rejtélyes férfialak portréja rejtőzik. A röntgen felvételeknek és infravörös-technológiának köszönhetően már más Picasso kép átdolgozására is fény derült, így például szintén a kék korszakból származó Őreg gitáros

Jelen képünk a párizsi Musée d'Orsay-ban rendezett Allegro barbaro c. kiállításon, 2013

Jelen képünk a párizsi Musée d'Orsay-ban rendezett Allegro barbaro c. kiállításon, 2013. Varga Csaba felvétele

Allegro Barbaro. Béla Bartók et la Modernité Hongroise, 1905–1920. Kiállítási katalógus borítója, 2013 október–2014 január, Musée d'Orsay, Párizs

Allegro Barbaro. Béla Bartók et la Modernité Hongroise, 1905–1920. 2013 október–2014 január, Musée d'Orsay, Párizs Jelen képünk reprodukciójával

című képe alatt egy Anya gyermekével (esetleg a kised Jézus Máriával) kompozíciót tártak fel a műszerek. Tavaly ősszel Párizsban, a retrospektív Vallotton kiállítás vernisszázsán egy véletlen surlófénynek köszönhetően arra lettem figyelmes, hogy az egyik közismert nagyméretű női aktjának (Nő papagájjal) ma semleges háttérében eredetileg egy másik, felöltözött alak is lehetett, Manet Olympiájának kompozíciójához hasonlóan. Amennyire tudom, a Vallotton-szakirodalomban nincs nyoma az alak rejtélyes eltűn(tet)ésének. Néhány hónappal korábban New Yorkban a Metropolitan Múzeumban rendezett Steins collect című kiállítás kurátorának tárlatvezetésén arról értesülhettünk, hogy számos Matisse kép esetében tapasztalható, hogy a festő szándékosan "bennefelejtette", tudatosan bennehagyta, belekomponálta az új kompozíciókba az előző verziók bizonyos részleteit. Ehhez hasonlóra hívta fel Kemény Gyula a figyelmet a magyar Vadak festészetét feldolgozó tudományos katalógusban is.¹¹ Perlrott Csaba Vilmos Nemzeti Galériában őrzött korai önarcképén például hasonló "bennefelejtett motívum" látható és a képet megfordítva nyilvánvalóvá válik, hogy az önportré alatt egy kalapos úr arcása rejlik. Egyelőre ez a megfigyelés is publikálatlan sok legutóbb a szentendrei Czóbel kiállítás előkészületei során tett megfigyeléshez hasonlóan és még hosszasan sorolhatnánk más hazai példákat is. Berény esetében szintén jónéhány "pentimenti-vizsgálat" vár sorára, így például tisztázandó, hogy a Miskolcon őrzött 1909-es Csendéletén vajon maga Berény, vagy egy ügybuzgó restaurátor hozta újra felszínre azt a piros almát, amelyet festője – feltehetően nem sokkal a kép elkészülte után, vagy akár azonnal – egyszer már eltakart. Izgalmas feltárást sejtet Berény 1918-as Varró István portréja is, melynek háttérében a modell visszaemlékezései szerint eredetileg egy sokalakos, reneszánsz-jellegű kompozíció volt látható, míg festője egy függőny ráfestésével el nem takarta.

Henri Matisse: Felesége portréja (A zöld vonal), 1905, Statens Museum for Kunst, Koppenhága

Azokat a műszeres vizsgálatokat, amelyek tárgyalat képünk 1905-ös datálását is igazolták, eredetileg más szempontból kezdeményeztem. A felsorolt példákhoz hasonlóan ebben az esetben is nyilvánvaló volt, hogy a kép egy apró része módosításon esett át. Azonban gépi vizsgálatra sem volt szükség, hiszen szabad szemmel is látható, hogy a modell eredetileg nem poharat, hanem citromot tartott a kezében. Az eredménnyel vélhetően elégedetlen festő a jelek szerint frissiben dolgozta át művét és áttetsző poharat varázsolt a helyébe. Mindamellett, hogy Berény nem palástolta el, hanem bepillantást engedett az alkotási folyamat nyomon követésére, az átdolgozott verzió a kép egészét nézve és a szinkompozíció tekintetében is előnyösebb változtatásnak tűnik, hiszen ez az egyedi megoldás különös asszociációkra ad lehetőséget és egyfajta időtlenséget, emelkedettséget kölcsönöz ennek az egyetemesen is műzeális rangú remekműnek. Mivel a modern magyar piktúra egyik elsőszámú nagykövetéről van szó, reméljük, hogy a mű új tulajdonosa hozzájárul ahhoz, hogy Berény poharas nője továbbra is méltó módon reprezentálja festészetünk egykori nemzetközi rangú újszerűségét a már tervbevett újabb hazai és külhoni tárlatokon.

Barki Gergely

¹ Berény Róbert kéziratos önéletrajza. MNG Adattára, Ltsz.: 23306/1992

² Kis Újság, 1950. július 8.

³ Bálint Aladár: Nyolcak kiállítása, Népszava, 1911. május 10. 1–2. Újraközölve: Az utak elváltak III. 160.

⁴ Berény Róbert: A kezdeményezés szerepéről a művészetben. (kézirat) é.n., MNG Adattára, Ltsz.: 23306/1992/IX/29

⁵ Rockenbauer Zoltán: Qui sont ces «Fauves Hongrois»? (Wie Zijn die Hongaarse „Wilden”?

Who Are Those Hungarian „Wild Beasts”?). Dialogue de Fauves /Dialoog onder Fauves / Dialog among Fauves. Hungarian Fauvism (1904–1914). Ed.: Gergely Barki, Zoltán Rockenbauer. Bruxelles – Milano, Silvana editorale, 2010. 16–26, 50–62, 90–100.

⁶ A kifejezést Berény Cézanne-al kapcsolatban használta egy feltehetően főiskolai előadásához írt kéziratos jegyzetében (In: Berény Róbert kézirata az impresszionizmusról. MNG Adattár, Ltsz.: 23306/IX/12/1992.)

⁷ Román József: Matisse. Budapest, Gondolat, 1975. 102.

⁸ Berény Róbert: Pór Bertalan kiállítása a "Könyves Kálmán"-ban. Nyugat, 1911. 4.

⁹ Bölöni György: Berény Róbert. Aurora, 1911. április 15, 65.

¹⁰ Uo.

¹¹ Kemény Gyula: Francia nyomvonalak a magyar Vadak és a neósok festészetében – Egy restaurátor feljegyzései. Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914. szerk.: Passuth Krisztina, Szücs György, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006. 198.

A brüsszeli Városháza homlokzata a Dialogue de Fauves kiállítás molinójával, jelen képünk reprodukciójával 2010-ben

Brüsszeli citylight a Dialogue de Fauves kiállítás plakátjával jelen képünk reprodukciójával

A Dialogue de Fauves kiállítás társkurátora, Rockenbauer Zoltán a brüsszeli belvárosban

A Dialogue de Fauves kiállítás bejárata rendezés közben

A brüsszeli Dialogue de Fauves kiállítás fogadófala jelen képünkkel

25

25 ■ GRÁBER MARGIT (1895-1993)

Műtermi csendélet
Studio Still-Life

78,5 x 54 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve balra lent | Signed lower left: Gráber

Kikiáltási ár: 250 000 Ft / 723 EUR
Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
Estimated price: 1 266 – 1899 EUR

26 ■ IVÁNYI GRÜNWARD BÉLA (1867-1940)

Nyári csokor, 1940
Summer Bouquet, 1940

100 x 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Iványi Grünwald Béla 1940

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 848 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 400 000 Ft
Estimated price: 4 430 – 7 595 EUR

26

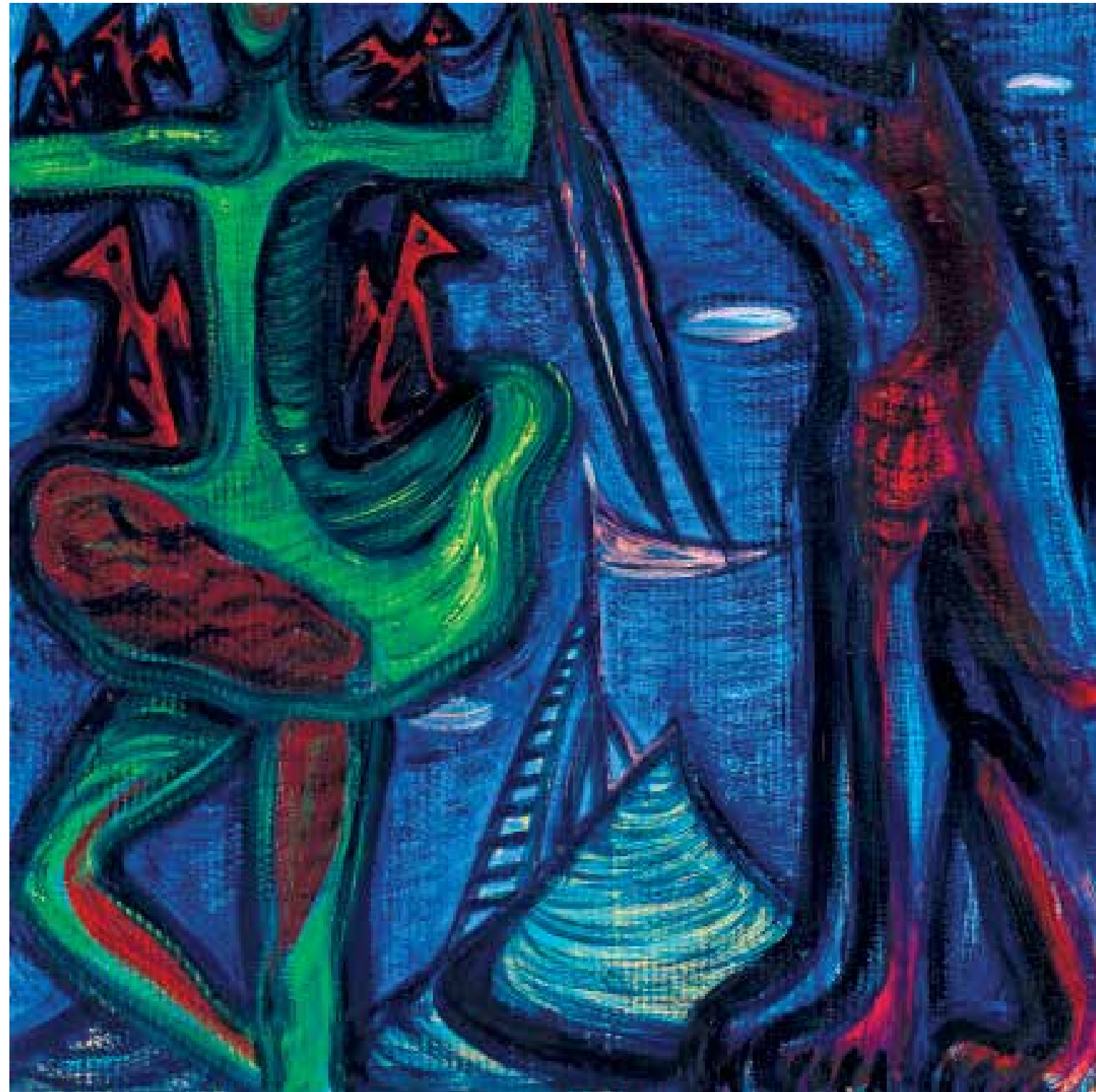
27

27 = WAHORN ANDRÁS (1953-)

Ma már jobb, (Játék kékben), 2006
It is better Today, 2006

50 x 60 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve középen | Signed centre: Ma már jobb WA 06

Kikiáltási ár: 90 000 Ft / 285 EUR
 Becsérték: 120 000 - 240 000 Ft
 Estimated price: 380 - 759 EUR

28

28 = EL KAZOVSZKIJ (1948-2008)

A foltos jó pásztor II. További adalékok az utolsó állat és Ruméliai csillag történetéhez VII. 1993
The Good Shepherd, 1993

90 x 90 cm
 Vegyestechnika, hullámpapír | Mixed technique on paper
 Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: El Kazovszkij

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1266 EUR
 Becsérték: 700 000 - 1 000 000 Ft
 Estimated price: 2 215 - 3 165 EUR

29 • VASZARY JÁNOS (1867–1939)

Vitorlások a Balatonon, 1925 körül
Sailing Boats on Lake Balaton, c.1925

38 x 45,5 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve balra fent | Signed upper left: Vaszary J.
Hátoldalon | Reverse: Az egykori tulajdonos, Egri László gyűjtői cédulája

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 26 899 EUR
Becsérték: 12 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated price: 37 975 – 56 962 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Egri László gyűjteményében

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY
- Haulisch Lenke: Vaszary János. Budapest, 1978.
- Válogatás magyar magángyűjteményekből. Budapest, MNG, 1981.
- Vaszary János (1867–1939) gyűjteményes kiállítása. Kiállítási katalógus.
Szerk.: Gergely Mariann, Plesznivý Edit. Budapest, Magyar Nemzeti Galéria, 2007.
- Plesznivý Edit: Vaszary János. Budapest, 2007, 2009.

A Vitorlások a Balatonon című festmény Vaszary János 1920 körül kibontakozó, átmeneti periódusába tartozik. Az indulás évei után született, szecessziós karakterű alkotások, majd a századfordulót követően a posztimpresszionizmus széles stíláriás áramába illeszthető képek után – a tizes évek közepétől – expresszív vonások tűntek fel művészetében. A korábbi időszak lágyan, dallamosan hajló ecsetvonásait felváltják a zaklatottabb művészi attitűdöt sejtető, darabosabb gesztusok: a töredezett kontúrokkal határolt, szinte homogén foltokból felépített formákat egymást metsző, szilánkszerűen „suhintott” vonalak tagolják. Eltűnnek a finom tónusátmenetek, a felület letapogatása, a látvány mechanikus visszaadása helyett az alapvető festői eszközök, a vonal, a szín és a forma kerül a középpontba. A húszas évek elejére Vaszary palettája kivilágosodott és a hajdani pasztózus festékkezelést szinte japános könnyedséggel, lehelet vékonyan megoldott faktúra váltotta fel. A fekete helyett a fehér alapozás, s a látszólagos hanyagsággal odavetett, szinte modellálatlan foltok felragyogó színekavalkádjá adja meg e művek sajátos karakterét. A most vizsgált festmény a húszas évek folyamán kibontakozó fehér alapos korszak korai darabjai közé tartozik. Legközelebbi párhuzama az egykor Fruchter Lajos kollekcióját gazdagító Bataloni tájkép: a két mű komponálási sémája, koloritja és ecsetkezése egyaránt közeli rokonságot mutat. A késsel meghúzott rajzos részletek laza hálójában a hígított olajfestékkel, lazúrosan felvitt kék és zöld foltok alól átdereng az alap fehérsége, miközben a heves ecsetjárás lappangó ornamentikája a puszta látvány helyett a megfestés módját, a mű tisztán festői erőnyeit emeli a néző figyelmének középpontjába. Külön blikkfang, ahogy Vaszary – híres festménye, Az assisi Szent Ferenc-templom megoldásához hasonlóan – a kép előterébe egy élesen felragyogó, égő piros foltot illesztett, melyet két apró ecsetvonás, az árbóc tetején lebegő zászlón és a vitorlásban ülő figura ruháján újra felvillant.

Vaszary János: Balatoni tájkép, 1925 körül, magántulajdon
(Egykor Fruchter Lajos gyűjteményében.)

30

30 = SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Vándor
Wanderer

58 x 39 cm
Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 057 EUR
Becsérték: 900 000 - 1 800 000 Ft
Estimated price: 2 848 - 5 696 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában.
Budapest, 2014. 246. oldal

31

31 = SIKUTA GUSZTÁV (1919-1985)

Fiú Picasso kép előtt, 1960-as évek
Boy in Front of a Picture by Picasso, 1960s

59 x 70 cm
Olaj, falemez | Oil on board
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 797 EUR
Becsérték: 2 000 000 - 4 000 000 Ft
Estimated price: 6 329 - 12 658 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor Körner Éva gyűjteményében

32

32 - KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Házikó a domboldalon
House on the Hill

21 x 29 cm
Tus, papír | Indian Ink on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 380 EUR
Becsérték: 180 000 - 360 000 Ft
Estimated price: 570 - 1 140 EUR

33 - ÁMOS IMRE (1907-1944)

Művész sárga baretben
The Arist in a Yellow Barret

58 x 47 cm
Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 4 430 EUR
Becsérték: 2 500 000 - 5 000 000 Ft
Estimated price: 7 911 - 15 823 EUR

33

34

34 • TORNyai JÁNOS (1869-1936)

Kék égbolt alatt
Under Blue Sky

42,5 x 51,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Tornyai

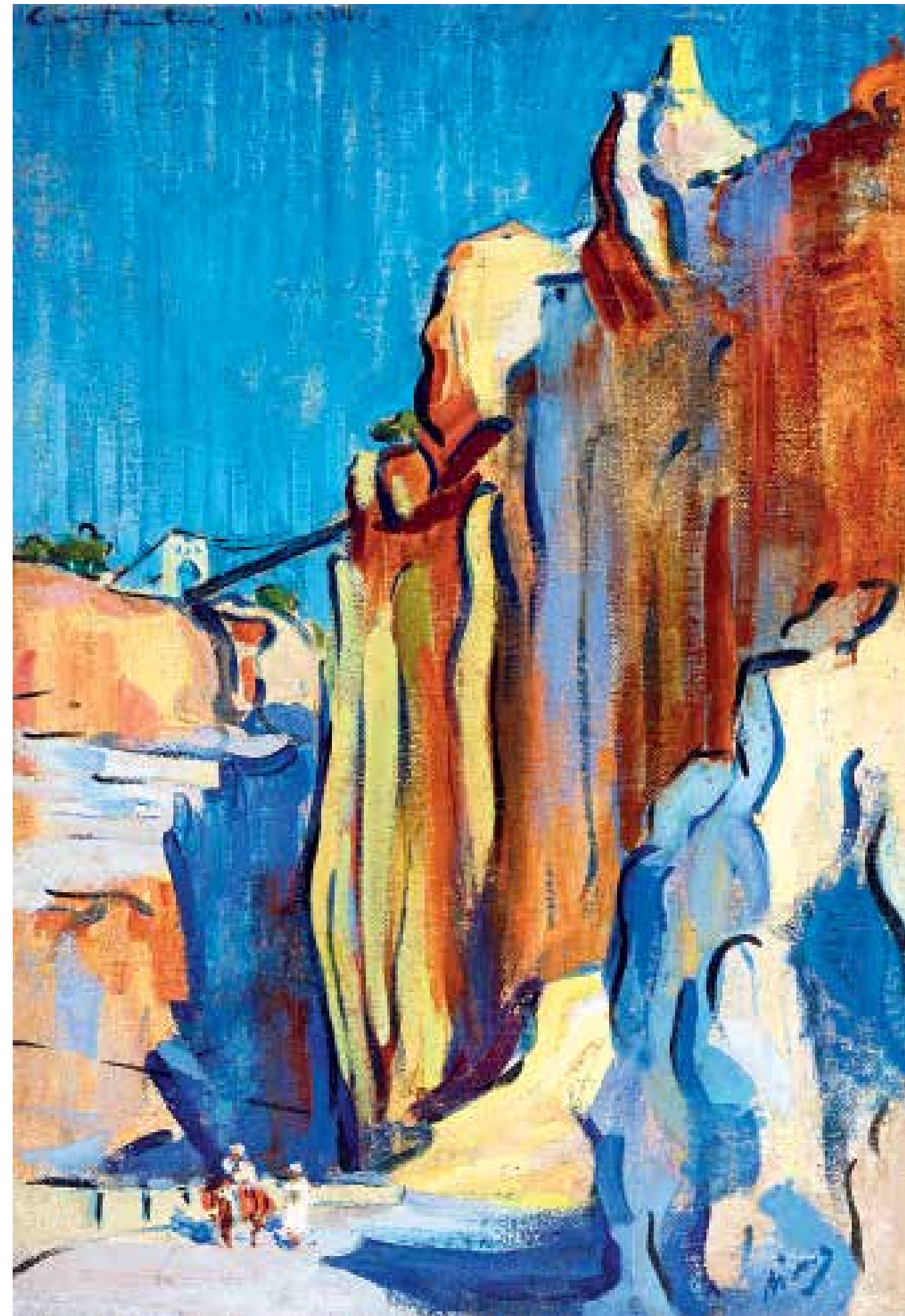
Kikiáltási ár: 100 000Ft / 316 EUR
Becsérték: 200 000 – 300 000 Ft
Estimated price: 633 – 949 EUR

35 • MÓRICZ MARGIT (1909-1990)

Keleti város napfényben, 1934
Eastern Town in Sunshine, 1934

95 x 65 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent | Signed upper left: Constantine 18. IX. 1934
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Móricz

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 4 430 EUR
Becsérték: 2 500 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 7 911 – 15 823 EUR

35

36

36 ■ MIKOLA ANDRÁS (1884-1970)

Nagybányai táj (Zazar-part)
Nagybánya Landscape (Brook Zazar)

61 x 80 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Mikola 961
 Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: A.Mikola Zazarpart 961

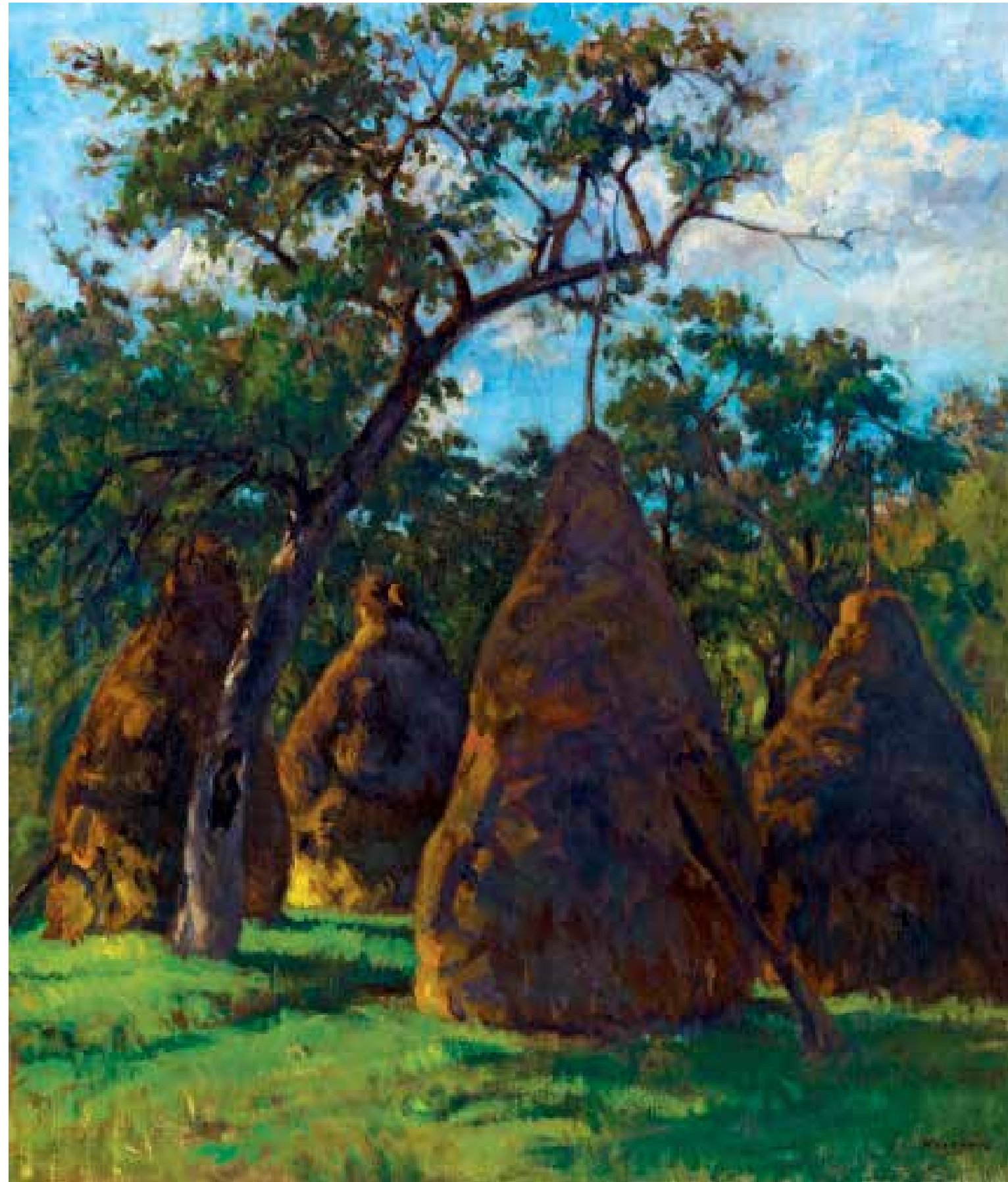
Kikiáltási ár: 120 000Ft / 380 EUR
 Becsérték: 220 000 – 340 000 Ft
 Estimated price: 696 – 1 076 EUR

37 ■ KRIZSÁN JÁNOS (1866-1948)

Fények a kertben (Nagybánya), 1907 körül
Lights in the Garden (Nagybánya), c. 1907

100 x 85 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Krizsán

Kikiáltási ár: 650 000Ft / 2 057 EUR
 Becsérték: 1 000 000 – 1 500 000 Ft
 Estimated price: 3 165 – 4 747 EUR

37

38

38 ■ VASZARY JÁNOS (1867–1939)

Napfényes erdőszéle, 1909
Sunlit Forest, 1909

27 x 42,5 cm
 Olaj, fa | Oil on panel
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Vaszary J.

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 741 EUR
 Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft
 Estimated price: 3 165 – 6 329 EUR

39 ■ HOLLÓSY SIMON (1857–1976)

Folyópart, 1908 körül
River Side, c.1908

70 x 59 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: S H
 Hátdoldalon | Reverse: Könyves Kálmán kiállítási címke

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 532 EUR
 Becsérték: 1 500 000 – 2 500 000 Ft
 Estimated price: 4 747 – 7 911 EUR

39

40 = ABA-NOVÁK VILMOS (1894-1941)

Pihenő artistalányok, 1933 körül
Artists Resting), c. 1933

38,5 x 53 cm
Tempera, falemez | Tempera on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Aba-Novák

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 17 405 EUR
Becsérték: 8 000 000 - 14 000 000 Ft
Estimated price: 25 316 - 44 304 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Molnos Péter: Aba-Novák. Budapest, 2006. 93. kép.

A manézis izgalmas, kétcárú mikrokozmosza, egyszerre nyers és kifinomult, közönséges és titokzatos atmoszférája gyakran megihlette az elmúlt néhány század művészeit. A festők vonzalmát a téma számos jellegzetessége kiválthatta: a hétköznapi léttől radikálisan elváló ünnepélyesség, a vonzó-taszító egzotikum inspiráló, borzongató közelsége, s persze a fény és árnyék, a színpalak előtti és a kulisszák mögötti világ beszédese ellentéte. A cirkuszábrázolások legtöbbször a hajlongó, álarcot viselő bohóc, a megpihenő vagy éppen kényszerű pózba merevedő artista rejtett művészőnarckép is: a művészlét kettősségét, ellentmondásosságát megjelenítő szimbólum.

Aba-Novák Vilmos számára mindezen túl feltehetően a cirkusz világának groteszk helyzetei és figurái, az extrém gesztusok ritmusa, a grimaszba forduló mimika is különösen vonzó volt. De hogy számára nem csupán a formai jegyek, hanem a tartalmi, ikonográfiai értelmezés, a művész-clown egyszerre komikus és tragikus kettőssége is fontos volt, azt olyan művek bizonyítják, mint az Álarckészítő, a Maxwell Cirkusz vagy éppen a most felbukkant, közel nyolcvan éve lappangó alkotás, melyeken hangsúlyos motívumként jelenik meg a valóságot elfedő maszk, a színpadon harsányan viselt, de a cirkuszos kocsi takarásában gyorsan porba dobott álarc.

Molnos Péter

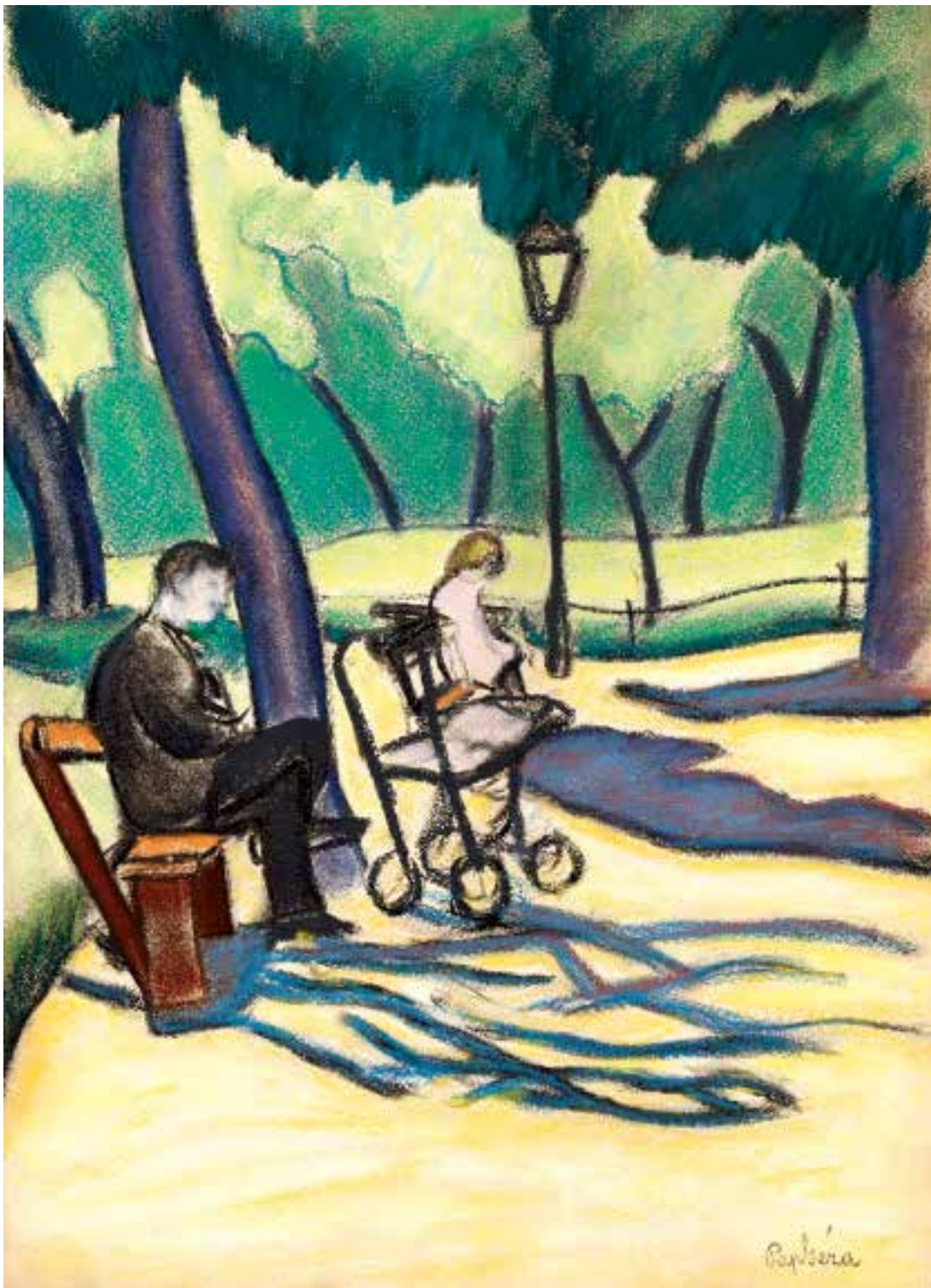

Aba-Novák Vilmos: Álarckészítő, 1941, magántulajdon

Aba-Novák Vilmos: Pihenő cirkuszosok, 1932, magántulajdon

41

41 = PAP GÉZA (1883-)

Parkban (Városliget), 1920-as évek
In the Park (Városliget), 1920s

40 x 29 cm
 Pasztell, papír | Pastell on paper
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Pap Géza

Kikiáltási ár: 120 000Ft / 380 EUR
 Becsérték: 200 000 – 300 000 Ft
 Estimated price: 633 – 949 EUR

42

42 = KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Tavasznünnep (Természetben), 1911 körül
Spring Feast (In the Open Air), c. 1911

62 x 84 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 1 000 000Ft / 3 165 EUR
 Becsérték: 1 600 000 – 3 000 000 Ft
 Estimated price: 5 063 – 9 494 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
 - Egykor Emődi Gábor gyűjteményében

43 ■ BATTHYÁNY GYULA (1887-1959)

Háremben, 1910 körül
In a Harem, c. 1910

41,5 x 53,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelzés nélkül | Unsigned

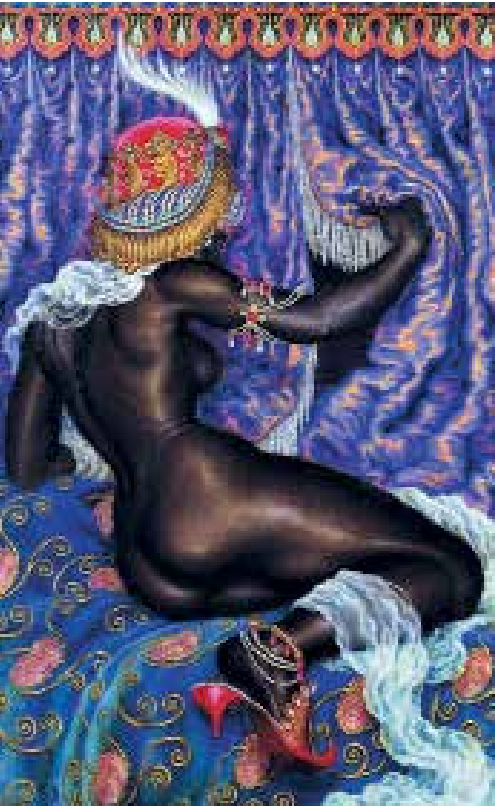
Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 37 975 EUR
Becsérték: 15 000 000 - 30 000 000 Ft
Estimated price: 47 468 - 94 937 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula. Az elveszett Magyarország festője. Budapest, 2007. 29. kép.
- Molnos, Péter: Count Gyula Batthyány. Painter of a Lost Hungary. Budapest, 2007. 29. kép.

Batthyány Gyula: Háremben, 1910 körül (Jelen képünk keretben)

Nicolas Kalmakoff: Nègresse, 1927, magántulajdon

Batthyány Gyula: Rokokó dámák, 1914, magántulajdon

Batthyány Gyula: A nagyúr hölgyei, 1913, magántulajdon

Batthyány Gyula: Kurtizánok, 1916, magántulajdon

Nikolai Kalmakoff: Három Fekete Nő, 1912, magántulajdon

EGY MÍVES TÁRGY VARÁZSA

Gróf Batthyány Gyula Háremben című alkotása a festmények azon csoportjába tartozik, melyek hatóerejében kitüntetett szerepet játszik a felület elbűvölő kidolgozottsága, a megfestés szépsége és a faktúra tapintásra ingerlő érzékisége. Mint egy zománcos fényű, tisztán ragyogó ékszer, mely fenkölt aurát, a csillogó gazdagság fénykörét vonja a hangsúlyosan profán téma köré is.

MÜNCHEN ÉS A SZECESSZIÓ

A fiatal Batthyány a családdal jó viszonyt ápoló Vaszary Jánosnál kezdte tanulmányait, majd 1907 őszén Münchenbe utazott és beiratkozott a helyi művészeti akadémiára. Ekkorra már a fiatal festők fejében kezdett megváltozni az a korábbi közvélekedés, mely a bajor fővárost avitt izlésű műkereskedők által irányított provinciának titulálta. A modern művészet mindennapos vendég lett a legismertebb műkereskedők galériáiban: sorra nyíltak a francia impresszionista és posztimpresszionista műveket bemutató kiállítások, sőt 1907-ben Van Gogh alkotásait is nagyszabású tárlat mutatta be a helyi közönségnek. München azonban a századforduló éveiben nem erről volt híres, s Batthyány számára sem Párizs művészi üzenete jelentett először stílusformáló impulzust. Az alakította izlését, ami a város művészetének legfőbb lényege volt: a szecesszió. A festő korai, 1906 és 1914 között készült művein végigtekintve jól látható az a kikerülhetetlen hatás, melyet a müncheni szecesszió, a Jugendstil gyakorolt rá. A stílus világszerte elterjedő formanyelve szinte mintakönyvszerűen jelent meg a mozgalom névadó lapjában, a kitüntetett szerepét tekintve a francia Revue Blanche-hoz hasonló Jugendben. A népszerű orgánnum rendszeresen közölte Batthyány akadémiai tanárának, Angelo Janknak, valamint a müncheni szecesszió többi vezető mesterének, így a Batthyányra fontos hatást gyakorló Leo Putznak hangsúlyosan dekoratív, a természeti formákat díszes ornamenssé alakító rajzait és festményeit. Putz alkotói módszere nemcsak formai jegyek tekintetében, az ecsetjárás szecessziós vonalvezetésében mutat rokonságot Batthyányéval, de a végletekig zsúfolt kompozíciók éppen úgy megjelennek nála is, mint képeinek sajátos, szinte élvetegnek ható fülledtsége. E vonások a kor egyik sztárfestőjét, a müncheni Secessionban is gyakran kiállító spanyol Ignazio Zuloaga műveit is jellemzi. Putz, Zuloaga és a nyomukban elinduló, fiatal Batthyány egyaránt rajongott a groteszkért, az egzotikumért, éles szemmel vetették rá magukat az érdekes festői témákra. Érzéki attitűddel, már-már erotikusan ható finomsággal rakták vászonra nedvesen síkló festékeiket, miközben jól látható élvezettel „ondolálták” színes szalagokként kanyargó részletformáikat a kép felületére, hogy végül az ábrázolt motívumok szőnyegszerű kompozícióvá álljanak össze.

Leon Bakst: Ballet Russes, 1911

PÁRIZS ÉS AZ OROSZ BALETT

A müncheni tanulóévek után Batthyány egy évig önkéntesként szolgált Budapesten az I. huszárezrednél, majd – követve a több évtizedes művész hagyományt – Párizsba utazott. A Julian Akadémián tanult Aman-Jean festőtanár intencióit követve, feltehetően 1910 és 1913 között. Ám az életre szóló élményt nem az akadémia, nem egy múzeum, s nem is egy kiállítás jelentette: az orosz balett párizsi vendégszereplései adtak számára évtizedekig tartó inspirációt. Közel harminc év távolából, egy 1940-ben adott interjúban a következő szavakkal ecsetelte első találkozásait Gyagilev frissen világhírűvé váló, az egykori cári balett és a szentpétervári Mariinszkij Színház legkitűnőbb táncosaiból válogatott társulatával: „Akkor jött Párizsba a világhírű orosz balett. Leon Bakst, a balett rajzolója. Új világok nyíltak előttem. Nagyon büszke vagyok, hogy baráti köréhez tartozhattam. Az orosz balett lemérhetetlenül nagy művészete megrendítő hatással volt rám.” Gyagilev társulata, a vezető táncosok, Nizsinszkij, Tamara Karsavina, Olga Pavlova és partnereik, a reneszánsz művészek sokoldalúságát idéző díszlet- és jelmeztervezők, Leon Bakst és Alexandre Benois nem csupán gyors és elsőprő sikert arattak a párizsi, londoni, bécsi és budapesti színpadokon, de – talán először a történelemben – Oroszország kultúrájával termékenyítették meg a nyugat művészetét. Mindent elsőprő összművészeti programjuk elemi erővel hatott Batthyány Gyulára, akit emberi karakterén, szinte túlfinomodott esztétikai érzékén túl a közös ideál, a nemek közti különbségeket könnyedén átlépő új orosz balett szépségeszménye, az androgün típus felmagasztalása is lenyűgözött.

JÁTÉK ÉS BŰN

Ha pusztán kiállított képeinek katalógusokban olvasható címeit vennénk sorra, s nem éreznénk a látszólag legártatlanabb témájú festményeiből is sugárzó, „lappangó érzékiséget”, akkor sem volna kétséges: a korabeli Magyarországon nem volt olyan festő, aki Batthyányhoz hasonló intenzitással emelte volna életműve centrumába az érzékiség, a szexualitás, a testiség témáját. 1914-es, első gyűjteményes tárlatán az Ernst Múzeum termeiben külön sorozatot alkottak a keleti háremek érzéki világát megidéző művek, melyeken kihívó pózba rendezve tűnnek fel az egymással és férfi őreikkel incselkedő női aktok, egzotikus vadállatok, tigrisek, leopárdok és majmok társaságában. A most vizsgált kép e többségében sajnos csupán korabeli fényképekről rekonstruálható sorozat legszebb darabja. A keleties pompát sugárzó, fülledt vörös színekkel megfestett enteriőrben illatszerek, finom porcelán tárgyak, dús kelmék és szolgálatkész alattvalók között tűnik fel a pazar fejdísz viselő akt. Testének lágyan hajladozó vonalai szinte belevesznek a környezet buja folyondárként örvénylő formakavalkádjába. A buzgó előkészületek és a beszédes kellékek ugyanarra utalnak, amit a különleges kolorit és a kavargó ornamens festői eszközökkel emel ki: egy jövőendő szerelmi légyott színhelyére pillanthattunk be, oda, ahol Batthyány egy korabeli kritikusának szavai szerint „a játéknak és a bűnnek fantasztikus virágai teremnek”.

Molnos Péter

44

44 ■ ROZGONYI LÁSZLÓ (1894-1948)

A fehér lovas, 1930 körül
Riding a White Horse, c.1930

40 x 30 cm
 Tempera, papír | Tempera on paper
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Masának 1931 karácsony Rozgonyi László

Kikiáltási ár: 100 000 Ft / 316 EUR
 Becsérték: 150 000 – 250 000 Ft
 Estimated price: 475 – 791 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
 - Egykor Feszty Masa gyűjteményében

45

45 ■ MOLNÁR C. PÁL (1894-1981)

Angyali üdvözlés, 1930-as évek
Annunciation, 1930s

10 x 13,5 cm
 Tempera, karton | Tempera on cardboard
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 160 000Ft / 506 EUR
 Becsérték: 300 000 – 440 000 Ft
 Estimated price: 950 – 1 392 EUR

46 ■ SZOBOTKA IMRE (1890–1961)

Kubista portré, 1914
Cubistic Portrait, 1914

27,9 x 23,4 cm
Olaj, vászon faroston | Oil, canvas laid down on fibre-board
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 8 500 000Ft / 26 899 EUR
Becsérték: 12 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated price: 37 975 – 56 962 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- A jelenlegi tulajdonos a képet a művész özvegyétől vásárolta 1970 körül.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Hevesy Iván: Szobotka Imre képei. In.: Nyugat, 1921. 959-961.l.
- Kállai Ernő: Új magyar piktúra. Budapest, 1925.
- Csáky József: Emlékek a modern művészet nagy évtizedéből (1904-1914). Budapest, 1972.
- Sárkány József: Szobotka Imre: Matróz. Képelemzés. In.: Zalai Gyűjtemény 16.sz. 169-188.l.
- Zalaegerszeg, 1981.
- Sárkány József: Szobotka Imre művészete az 1910-es években. Művészettörténeti szakdolgozat, 1985. ELTE, Bölcsészettudományi Kar.

Pablo Picasso: *Női fej (Fernande)*, 1909

Pablo Picasso: *Női fej*, 1909

A jövőbelátás képessége nélkül is megjósolható, hogy az elkövetkező néhány év a magyar kubizmus kutatásában hasonló előrehaladást fog hozni, mint amelyet a magyar fauve festészet esetében 2002-től a Magyar Nemzeti Galériában rendezett 2006-os, nagy sikerű és komoly nemzetközi visszhangot kiváltó tárlatig láthattunk. A munka első lépései után már az is nyilvánvalónak tűnik, hogy a felfedezés volumene, az új eredmények reveláló gazdagsága még annál is nagyobb meglepetést fog hozni, mint a Vadak esetében: egy korábban szinte teljesen eltagadott, hazai létében megkérdőjelezett stílus magyar képviselői fognak egy csapásra újra integrálódni az egyetemes avantgárd történetébe.

AZ ELFELEJTETT IRÁNYZAT

Nem véletlen, hogy a kubista művészet magyar vonatkozásairól kevés publikáció született az elmúlt egy évszázadban. A korszakkal foglalkozó kézikönyvek és monográfiák általában megelégednek annak hangsúlyozásával, hogy e stílusirányzat nem vert igazán gyökeret hazánkban, de néhány jellegzetes formai újítása – keveredve az expresszionizmus stílárís jegyeivel – számos festőnk életművében kimutatható. Sokan, sokféleképpen próbálták magyarázatot találni arra a sajátos tényre, hogy míg a térség több országában a kubizmus nemzetközileg is elismert művészei alkottak, addig Magyarországon az irányzat elvei látszólag nem találtak igazán termékeny talajra. „kubista kép a szónak igaz értelmében nem termett a budapesti művészet mezőin” – írta egykor szokatlan egyértelműséggel Lyka Károly, majd némileg pontosítva hozzátette: „legalábbis nem az, amelynek Picasso vagy Braque az apostolai. ... Az ilyen elvont festmények egyáltalán nem nőttek ki a magyar festészet virágoskertjének humuszából.” Hasonló ítélet olvasható ki Kállai Ernő korszakos jelentőségű könyvéből. Az először 1926-ban megjelent Új magyar piktúra című kötetben a nemzeti karakter alapvonásaival, a magyarok természetes szilajságával és a látványél-ményhez való szoros kapcsolatával magyarázta azt, hogy a kubizmus szigorú, elvont elvei a hazai művészek körében nem váltak igazán népszerűvé. Hajlamosak lennénk – főleg Kállai lenyűgözően frappáns érvelését olvasva – mindezt abszolút igazsággként elfogadni, csak éppen időről-időre a valóság belepiszkál a jól hangzó elméletek logikusnak látszó láncolatába: felbukkanak ugyanis az évtizedek óta lappangó művek.

MAGYAR KUBISTÁK PÁRIZSBAN

Lyka vagy éppen Kállai szavainak ellenére – mint a most bemutatott kép is bizonyítja – joggal beszélhetünk magyar kubista festészetről. Ennek oka az, hogy néhány fiatal művész Budapestről elutazva, a huszadik század elejének Párizsában megismerkedett Picasso és társainak radikális újításaival, s hamar az irányzat hívéül szegődött. Csáky József, Réth Alfréd, Galimberti Sándor, Dénes Valéria és Szobotka Imre, valamint a szinte teljesen elfeledett Kóródy Elemér és Késmárky Árpád itt, ebben a forrongó, inspiratív közegben alkották meg életművük legértékesebb, a nemzetközi kubizmushoz szervesen illeszkedő darabjait. A 20. századi magyar festészet történetének egyik legfájdalmasabb vesztesége, hogy e művek jelentős része elveszett vagy évtizedek óta lappang, így az irányzat magyar vonatkozásainak rekonstruálása még a jövő feladata.

A LEGNAGYOBBAK KÖZÖTT

Szobotka Imre a budapesti Iparművészeti Iskola elvégzése után, 1910 végén érkezett a francia fővárosba. A következő év tavaszán, a Salon des Independants azóta már legendássá váló 41. termében találkozott először a kubista művészek alkotásaival. Ez a tárlat volt az első alkalom, hogy az új stílusnak elkötelezett művészek csoportot alkotva, önálló iskolaként jelentkeztek a közönség előtt. Archipenko, Duchamp, Léger, Metzinger és társai hatalmas felháborodást váltottak ki a francia művészeti életben. Szobotka, bár ekkor még távolságtartóan figyelte a csoport munkáját, egyértelműen felismerte jelentőségüket, s egyik hazaküldött levelében a következőket írta: „Az igazi gárdája az Independant-nak azokból telik ki, akik mindent elvetnek maguktól és képeikből is csak a természetből leszűrt általános igazságokat tartják meg.” 1911 végén rövid időre hazalátogatott, ám néhány hónap elteltével visszatért a francia fővárosba. Ekkor vált végérvényesen az új festészet hívévé, ahogy saját szavaival írta: „visszavonhatatlanul a kubista tanulmányokba merültem.” Csáky József segítségével tandíj nélkül iratkozhatott be a modern művészet történetének egyik legjelentősebb szabadiskolájába, a La Palette-be, ahol Le Fauconnier és a kubizmus elméletének egyik első megfogalmazója, Jean Metzinger korrigáltak. Tanárai egyértelmű megbecsülését jelzi, hogy az iskola növendéki kiállításán

ő szerepelt a legtöbb művel: a közönség elé tárt képek mintegy harmada az övé volt. 1913-ban már részt vett a Salon des Independants kiállításán is, ahol alkotásai együtt szerepeltek Chagall, Metzinger és Gleizes festményeivel. Művészetére Apollinaire is felfigyelt: a korszak híres, műtörténeti jelentőségű folyóiratában, a Montjoie-ben méltatta képeit.

Érdekes módon Szobotka radikálisan új szellemű munkásságát a modernizmusra kevésbé nyitott Magyarországon is érdeklődéssel, sőt elismeréssel figyelték. A Nyugat műkritikusa, Raith Tivadar a Salon des Independants 1914-es tárlatán bemutatott képei kapcsán a következőket írta: „A kiállító magyar festők között a legkiválóbb Szobotka Imre. Képein látszik ugyan, hogy tanult Metzingertől, de azért ma már független tőle. A kubizmus nagy problémája, a dinamikai konstrukció érdekli őt is első sorban, de Leányfején a formák öntudatos felépítése mellett a színek harmonikus akkordjai is érvényre jutnak.” A kritikus elismerésének értékét emeli, hogy a magyar kiállítók között olyan jelentős alkotókat találunk, mint Béla, Réth Alfréd, és a kubista szobrász, Csáky József.

A korabeli kritikákból és visszaemlékezésekből jól látható, hogy a művészet fővárosába kikerült, fiatal Szobotka rövid időn belül egyenrangúként illeszkedett be a párizsi modern festők közösségébe.

EGY KUBISTA PORTRÉ

A kubizmus a képzőművészetek egyetemes történetében valóságos paradigmaváltást hozott. A képi ábrázolás alapelveinek gyökeres átformálásával Picasso és társai egy közel hatszáz éves tradíciót szakítottak meg. A látott jelenségekre, a szem által befogadott látványra már nem úgy tekintettek, mint a tárgyak saját, lényegi tulajdonságaira, hanem mint érzetek olyan halmazára, melyet az emberi elme öntudatlanul konstruál összefüggő képpé, a külvilágból érkező impulzusokat átalakítva, szubjektívizálva. Célul tűzték ki a dolgok lényegéhez, igazi formájához való eljutást, művészi kísérleteik során tehát az emberi észlelés módozatait is vizsgálták, sőt át kívánták azokat alakítani. A fizika új eredményei is inspirálták őket, hiszen e tudományterületen ekkorra már bebizonyosodott, hogy a szem által nyújtott látvánnyal szemben a természet lényegi törvényeihez egy objektív, alapvetően természetidegen jelrendszer, a matematika vezet el. Szobotka most bemutatott festményén a természeti látvány nyújtotta kompozíciót az autonóm képi struktúra módosítja, a látvány elemeinek elrendezését nem elsősorban a perspektíva elvei, hanem az öntörvényű képépítés logikája határozza meg. Nem egyetlen vizuális benyomás leképezését látjuk: több nézőpontból feltáruló látványelem egyesül a képen, feltárva egy mélyebb, igazabb összefüggésrendszer elemeit. A festményt számos vonása, többek között a kolorisztikus lehetőségek intenzív kihasználása, a kubizmus – elsősorban Robert Delaunay nevével fémjelzett – orphikus irányzatával rokonítja. Ezt ismerte fel Hevesy Iván művészeti író is, Szobotka 1921-es budapesti kiállítása kapcsán. „A kubistáknál általában kevés szín szerepel, az is tompa, szürke és fakó. Egyezményes jelek bizonyos kiterjedési irányok jelölésére.

Juan Gris : Pablo Picasso portréja, 1912, Art Institute Of Chicago, USA

Juan Gris: Portré a művész anyjáról, 1912, magántulajdon

Georges Braque: Női fej, 1909, Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, Párizs

Szobotka képein zseniálisan van felhasználva és a kubista problémának szolgálatába állítva az élénk kontrasztszínek mozgató: közelítő és távolító ereje.” A prizmaszerűen felbontott látványt hangsúlyos mértani elemek, egyenesek, körvek és síkidomok tagolják, nem egyszer önálló, kalligrafikus jelként ékelődve a kép szövetébe. A megfestés rendkívüli változatossága elemeli az ábrázolást a primer látvány világától és egyben fokozza a festmény érzéki telítettségét.

A felületet alakító ecset néhol pöttyözve, néholrovát-kázva viszi a vászonra a festéket, néhol pedig precízen elsímítva alakítja ki a foltokat. Ezek a hangsúlyos struktúra-váltások hasonló szerepet játszanak, mint a színek: közelítő, távolító mozgást visznek a kompozícióba és a felület lappangó ornamentikájával kötik le a néző figyelmét.

UTÓÉLET

Szobotka Imre korai, kubista stílusú festményei a magyar műtárgypiac legritkább kincsei közé tartoznak: a legjelentősebb magángyűjteményekben és a legnagyobb magyar múzeumokban is csupán elvétve találunk közülük egy-két alkotást. Az irányzatra jellemző kísérletező attitűd és az első világháború kirobbanása miatt eleve kevés olajkép született a tizes évek első felében, de rajzokból és akvarellekből sem ismerünk sokkal többet. A festő 1921-es, Belvedere-beli kiállításán – mely Szobotka első hazai tárlata volt! – mind-össze 6, esetleg 7 olyan mű került bemutatásra, mely a tizes évek közepét reprezentálta. Az 1971-es, a Magyar Nemzeti Galériában rendezett emlékkiállításon 8 kubista stílusú festmény került a közönség elé, mely rögtön felkeltette a művészettörténészek, valamint a külföldi műkereskedők és műgyűjtők érdeklődését. Jellemzően az utóbbiak bizonyultak elszántabbnak és sikeresebbnek: alig két év alatt Szobotka kubista festményeinek többségét sikerült megvásárolniuk és kivinniük az országból. Már akkor felismerték ugyanis, hogy e kiemelkedő kvalitású művek könnyen integrálhatók a nemzetközi modernizmus egyre divatosabb irányzatába. Szobotka művei iránt hirtelen óriási érdeklődés támadt. A Galerie del Levante Münchenben, 1971 legvégén megrendezett magyar avantgárd kiállításán már 8 képét állították ki, melyből – jellemző módon – hét a mai napig lappang. A legnagyobb „kiárusítás” azonban a milánói Galleria dell'Incisione szervezésében megrendezett Szobotka-emlékkiállítással következett be, ahol 1973 tavaszán a festő szinte teljes kubista periódusának gerince bemutatásra és eladásra került: 9 olajkép, 27 akvarell és 14 rajz jutott ekkor a jó szemű galerista tulajdonába, aki az idők során olasz, német, francia és amerikai gyűjtőknek adta el az egyes darabokat.

A most bemutatott, évtizedeken át lappangó portré felbukkanása, a magyar kubizmus nemzetközi mércével mérhető, kiemelkedő darabjának hazakerülése ismét felvillantja azt a reményt, hogy művészettörténetünk ma még alig ismert fejezete néhány esztendő alatt rekonstruálhatóvá válik és megérdemelt rangján újra beilleszthető lesz a kubista festészet nemzetközi kontextusába.

Molnos Péter

47

47 ■ HÁRY GYULA (1864-1946)

Mediterrán tengerpart (Amalfi)
Mediterranean Beach (Amalfi)

60,5 x 80,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Amalfi Hány Gy

Kikiáltási ár: 140 000Ft / 443 EUR

Becsérték: 280 000 – 400 000 Ft

Estimated price: 886 – 1 266 EUR

48

48 ■ HEGEDŰS LÁSZLÓ (1870-1911)

Impresszionista táj
Impressionistic Landscape

47 x 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Hegedűs L

Kikiáltási ár: 180 000Ft / 570 EUR

Becsérték: 340 000 – 500 000 Ft

Estimated price: 1 076 – 1 582 EUR

49 • IVÁNYI GRÜNWARD BÉLA (1867-1940)

Vitorlás a Balatonon, 1937
Sailing Boat on Lake Balaton, 1937

54 x 74 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Iványi Grünwald 937

Kikiáltási ár: 1 800 000Ft / 5 696 EUR
Becsérték: 2 800 000 - 3 800 000 Ft
Estimated price: 8 861 - 12 025 EUR

Egrý József: *Badacsonyi est, magántulajdon*

50 = TIHANYI LAJOS (1885-1938)

Fekvő női akt, 1911
Female Nude Lying, 1911

23 x 35 cm
Tus, papír | Indian Ink on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 2 057 EUR
Becsérték: 800 000 - 1 300 000 Ft
Estimated price: 2 532 - 4 114 EUR

Tihanyi Lajos: Kis akt kép, 1911, magántulajdon

50

51 = PATKÓ KÁROLY (1895–1941)

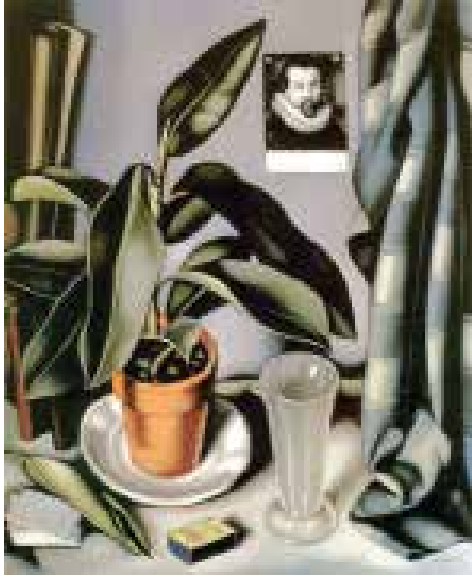
Műtermi csendélet, 1927
Studio Still-Life, 1927

90 x 75 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Patkó 927

Kikiáltási ár: 3 000 000Ft / 9 494 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 7 500 000 Ft
Estimated price: 15 823 – 23 734 EUR

Alexander Kanoldt: Csendélet, 1921

Tamara de Lempicka: Csendélet, 1941,
magántulajdon

52 ■ CZIGÁNY DEZSŐ (1883–1938)

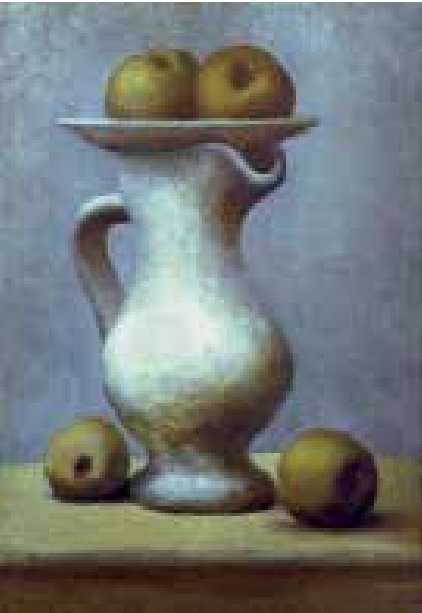
Körtés csendélet, 1927 körül
Still-Life with Pears, c. 1927

54 x 38 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent | Signed upper left: Czigány

Kikiáltási ár: 16 000 000 Ft / 50 633 EUR
Becsérték: 30 000 000 – 50 000 000 Ft
Estimated price: 94 937 – 158 228 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- A Modern magyar festészet legszebb képei II. Kieselbach Galéria,
2004. szeptember.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Modern magyar festészet 1919–1964. Szerk.: Kieselbach Tamás.
Budapest, 2004. 289. oldal.
- Rum Attila: Czigány Dezső. Budapest, 2004. 203. oldal.

Pablo Picasso: Csendélet Korsóval és Almákkal, 1919,
Picasso Múzeum, Párizs

Giorgio Morandi: Virágok, 1951,
magántulajdon

A Körtés csendélet nyugodt, egyszerre szerény és mégis fennkölt méltóságot sugárzó festői nyelve, a kompozíció szikár, de monumentálisnak ható tömörsége arra int, hogy a szavak hűen kövessék a képből áradó csendes, puritán egyszerűséget. Az elemző mégis leküzdhetetlen késztetést érez, hogy a klasszikus korok mértéktartó, szárazan leíró jellemzése helyett barokkos lendülettel adjon hangot elragadtatásának. De most – személyes értékelésként – álljon itt csupán annyi, amit egy-egy kiállítás után a kedvenc festmény előtt barátainak mondani szoktam: „Ez az a kép, amit hazavinnék!”

A FRANCIA RIVIÉRÁN

Bár a csendéleten látható tárgyak, a kék terítővel borított asztal, a fehér alabástromból faragott – Czigány egyetlen más képén sem felbukkanó – gyümölcsöstál és a négy körte nem igazítanak el bennünket a megfestés idejét vagy helyét firtató kérdésekben, mégis a kompozíció letisztult egyszerűsége és a kolorit tisztasága arra enged következtetni, hogy a Körtés csendélet 1927 körül, a festő nizzai tartózkodása alatt született. Czigány és felesége feltehetően 1926-ban költözött el Budapestről, hogy előbb Párizsban, majd a Riviéra közkedvelt városában telepedjenek le. A franciául kiválóan beszélő Szilassy Borbála divatszalonot nyitott új otthonukban, melynek bevételei nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy Czigány az elkövetkező néhány esztendőben szinte minden idejét a festésnek szentelhesse. Az itt és a környező vidékeken készült művek arról tanúskodnak, hogy a tengerparti táj, a vakító napsütés és a hétköznapi minden pillanatát felpezsdítő mediterrán milió jótékony hatást gyakorolt a labilis lelki alkatú festőre. Azok a kritikák, melyek Czigány 1927 novemberében, a neves fotóművész, Székely Aladár műtermében rendezett kiállítása kapcsán jelentek meg, egyöntetűen kiemelték a képeken is tetten érhető pozitív változást. „A Rivierán megenyhült komoran látó szeme és kinyílt a csodálatos természet befogadására” – írta róla az Újság hasábjain a korszak egyik tekintélyes műkritikusa, Elek Artúr. A kitűnő szemű, számos művésszel személyes barátságot is ápoló Kárpáti Aurél a Pesti Naplóban adta közre benyomásait a festő legfrissebb munkáiról: „Czigány új képei rendkívül dekoratívak s kiegyensúlyozottságuk, szinte ünnepi nyugalmuk a természet szemléletébe merült művész benső elmélyüléséről és egyéni előadásmódjának teljes kiforrottságáról tanúskodnak.” Ez a lefegyverző, „ünnepi nyugalom”, mely a nizzai évek néhány meglepően halk szavú, „üres” tengerparti táján is testet ölt, éppen a Körtés csendéleten szólal meg a legtisztábban.

Paul Cézanne: Körtés Csendélet, 1879, National Gallery of Art, Washington

EGY IHLETETT PILLANAT

Vannak festők, akik pályájuk érett vagy lezáró periódusában, művészi „fejlődésük” végső tanulságaként jutnak el a puritán témát kevés eszközzel ábrázoló, végsőkig koncentrált, sallangmentes művészethez. A 20. század nemzetközi nagyságai közül leginkább Morandi neve kívánczik ide, hazai alkotóink közül talán Nagy Balogh, Nagy István és Barcsay életműve tűnik a legjobb példának. A festők másik csoportja csupán alkalomszerűen, egy-egy különleges, ihletett élethelyzetben nyúl ehhez a művészi attitűdhöz, így hozva létre sokszor egész pályájuk legkülönlegesebb alkotásait. Czigány Dezső Körtés csendélete egy ilyen ritka momentum emlékét őrzi.

PARÁZSLÓ SZÍN A KRISTÁLYTISZTA FORMA ALATT

Az egyetlen pillantással áttekinthető, kék drapériával lehatárolt képtérben szokatlanul kevés tárgy tűnik fel. A viszonyok világosak, frappáns kompozíciós ötletek sziporkája helyett egyértelműség, monumentalitás és csendes nyugalom honol a képen. A díszesen faragott alabástromtól kiemeli a sárgával és zölddel finoman modellált körték gondosan elrendezett hármását: itt minden a forma magában való, egyszerű és természetes szépségét ünnepli. Ez az éteri tisztaság, a kompozíció centrális hangsúlya és a plasztikus formák levegős együttese már önmagában is irreális, valóságfeletti ízt kölcsönöz a képnek, melyet Czigány a lenyűgöző színezéssel finoman tovább billent a valószerűtlenség érzékeken túli tartományába. A kék különböző tónusaiba ágyazott zöld, sárga és fehér foltok önmagukban nem lennének képesek efféle költészetre, még úgy sem, hogy elrendezésük során a legprecízebb arany metszés arányai érvényesültek. Czigány azonban e képén lenyűgöző kultúrával vetette be gyakran alkalmazott festői fegyverét: a felület legfelső, hideg színekből felépített rétege alól lágyan átdereng, finoman felparázslík a rózsaszínes aláfestés, mely meleg aurát von a látszólag köznap, de a művészet teremtménye ereje által megnemesedő tárgyak köré.

PICASSO ÉS MORANDI MELLETT

A Körtés csendélet az egyetemes festészet történetének abba az évszázadokon átívelő vonulatába sorolható, melynek minden egyes darabját a „nemes egyszerűség és csendes nagyság” winckelmanni meghatározása, a klasszicista mű ideális tulajdonsága jellemez. Olyan remekművek sorába illeszthető, mint Picasso Csendélet korszóval és almákkal című munkája, Cézanne Körtés csendélete, vagy Morandi és Carlo Carrá 1930 körül készült festményeinek sora. Igazi, nagy mű, melyet mesterkéletlen egyszerűsége, finom koloritja és a megfestés artisztikuma avat megunhatatlan alkotássá.

Molnos Péter

Giorgio Morandi: Csendélet Vázákkal és Gyümölcsökkel, 1920, magántulajdon

53

53 ■ VEDRES MÁRK (1870-1961)

A táncosnő, 1902
The Dancer, 1902

M: 26 cm
Bronz | Bronze
Jelezve a talapzaton | Signed on the base: Vedres Márk
Fond. G Vignali. Firenze.

Kikiáltási ár: 300 000Ft / 950 EUR
Becsérték: 500 000 - 800 000 Ft
Estimated price: 1 582 - 2 532 EUR

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Heitler László: Vedres. A művészet kiskönyvtára, 1973. 2. kép

54 ■ ANNA MARGIT (1913-1991)

Büszkeség (Egy szál rózsá), 1940
Pride (A Single Rose), 1940

46 x 29 cm
Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 690 EUR
Becsérték: 1 500 000 - 2 500 000 Ft
Estimated price: 4 747 - 7 911 EUR

54

55

55 = MOLNÁR C. PÁL (1894-1981)

Füüdőző nők
Women Bathing

20 x 26,2 cm
Olaj, falemez | Oil on board
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 200 000Ft / 633 EUR
Beccsérték: 400 000 - 600 000 Ft
Estimated price: 1 266 - 1 899 EUR

56

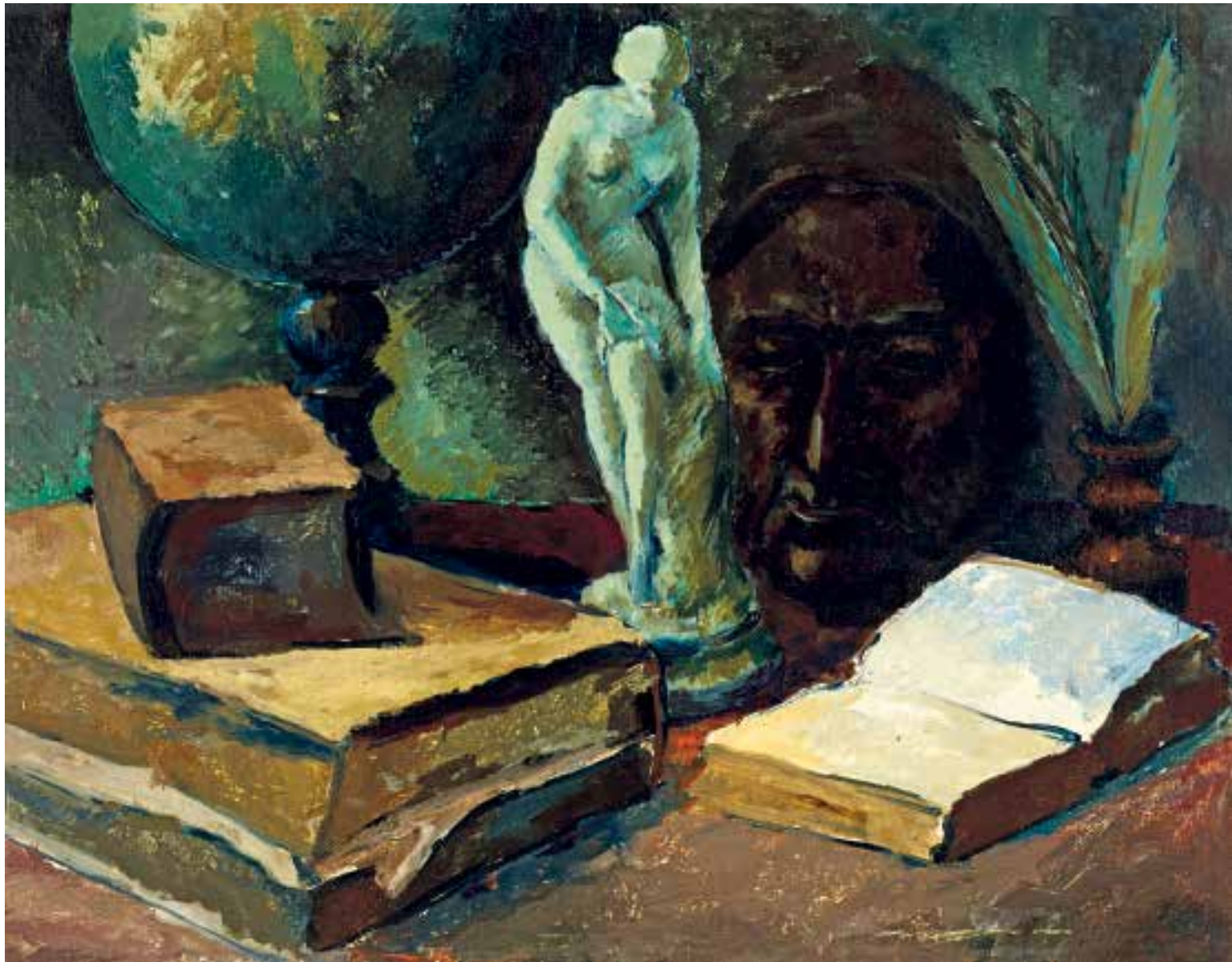
56 = KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Szabadban, 1915 körül
In the Open-Air, c.1915

51,5 x 55,5 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 750 000Ft / 2 373 EUR
Beccsérték: 1 000 000 - 2 000 000 Ft
Estimated price: 3 165 - 6 329 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Emődi Gábor gyűjteményében

57

57 ■ PERLROTT CSABA VILMOS (1880-1955)

Csendélet szoborral, 1920-as évek
Still-Life with Statue, 1920s

40,5 x 51 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelzés nélkül | Unsigned
 Hátoldalon | Reverse: Autográf felirat: „Stilleben Wilhelm Perlrott”, valamint kiállítási cédula: „Berufsverband Bildender Kunstler, München”

Kikiáltási ár: 600 000Ft / 1 899 EUR
 Becsérték: 1 000 000 - 1 500 000 Ft
 Estimated price: 3 165 - 4 747 EUR

58

58 ■ ERDÉLYI BÉLA (1891-1955)

Avantgarde csendélet, 1920-as évek
Avantgarde Still-Life, 1920s

57,5 x 48 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Erdélyi

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 12 658 EUR
 Becsérték: 7 000 000 - 10 000 000 Ft
 Estimated price: 22 152 - 31 646 EUR

59

59 ■ BASCH ANDOR (1885-1944)

Csendélet (Ősz) 1943
Still-Life (Autumn), 1943

60 x 74 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Basch 43

Kikiáltási ár: 260 000Ft / 823 EUR
 Becsérték: 500 000 - 800 000 Ft
 Estimated price: 1 582 - 2 532 EUR

60

60 ■ ZIFFER SÁNDOR (1880-1962)

Csendélet kék pohárral a művész nagybányai műtermében
Studio Still-Life with Blue Glass in Nagybánya

50 x 43 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Ziffer

Kikiáltási ár: 600 000Ft / 1 899 EUR
 Becsérték: 1 000 000 - 1 800 000 Ft
 Estimated price: 3 165 - 5 696 EUR

61 • ORBÁN DEZSŐ (1884–1987)

Csendélet almákkal, és virágokkal, 1910 körül
Still-Life with Apple and Flowers, c.1910

80 x 63 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Orbán

Kikiáltási ár: 24 000 000 Ft / 75 949 EUR
Becsérték: 35 000 000 – 50 000 000 Ft
Estimated price: 110 759 – 158 228 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Cézanne és Matisse bővületében – A Nyolcak. Centenáriumi kiállítás.
Pécs, Janus Pannonius Múzeum, Modern Magyar Képtár, 2010. december 10.–2011.
március 27. Kat. 304.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

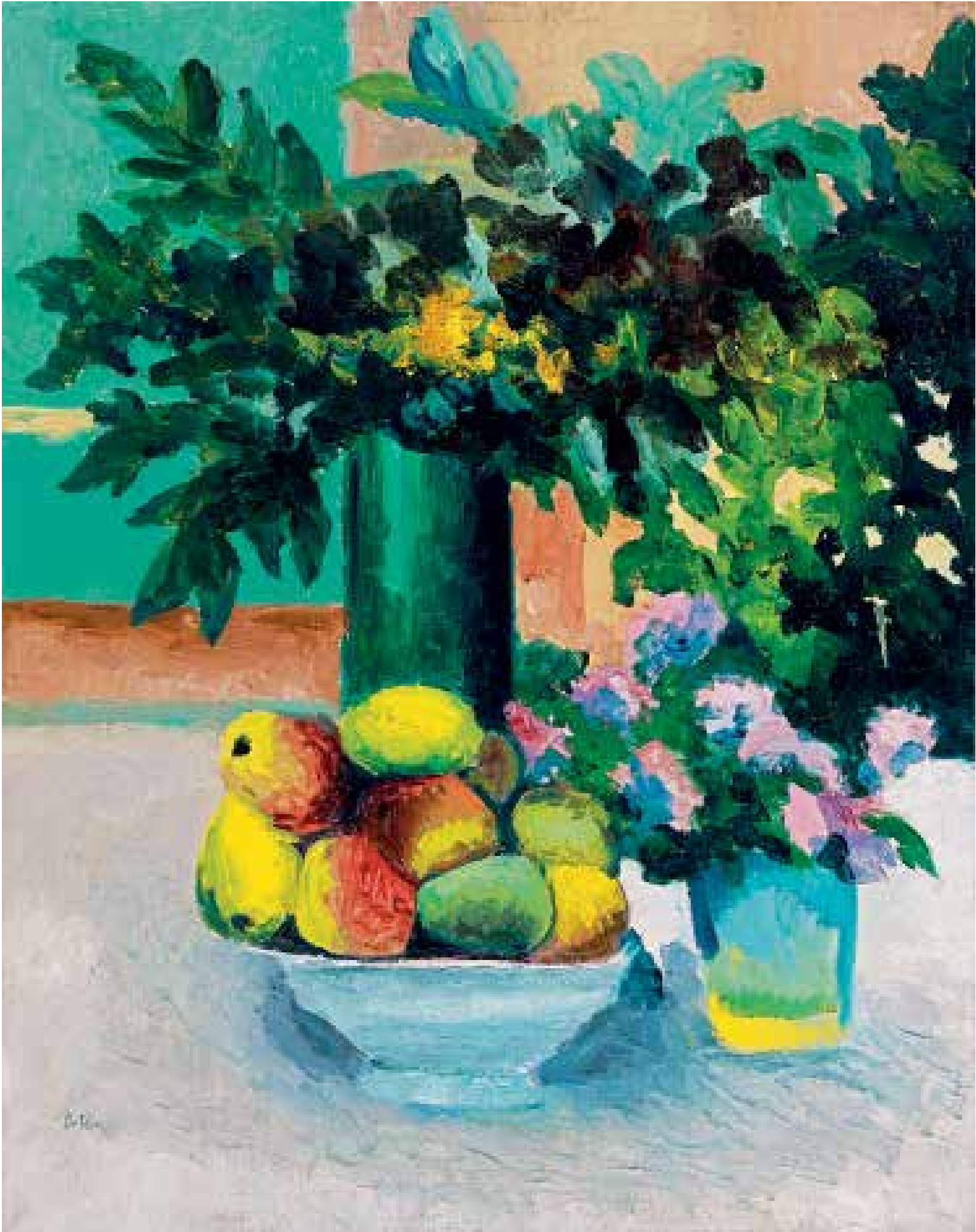
- Modern magyar festészet 1892–1919. Szerk.: Kieselbach Tamás,
Budapest, 2003. 458. oldal.
- A Nyolcak. Kiállítási katalógus. Szerk.: Markója Csilla, Bardoly István. Pécs,
Janus Pannonius Múzeum, Modern Magyar Képtár, 2010. 357. oldal.

Henri Matisse: Aranyhalak, 1911,
Puskin Múzeum, Moszkva

Paul Cézanne: Egy cserép virág körtékkel, 1890,
Courtauld Institute of Art London United Kingdom

Annak érzékeltetésére, hogy a Nyolcak-csoport festőtagjai fiatal éveiket mennyire a kísérletezésnek, a művészi útkeresésnek, az új festői nyelv felfedezésének szentelték, s közben miként kerültek szinkronba francia kortársaik munkásságával, kevés alkalmasabb példa kínálkozik, mint Orbán Dezső 1910 körül készült képeinek, elsősorban remek csendéleteinek sorozata. A változás szédítő tempójára jellemző, hogy a pedáns plasztikával, száraz ecsetkezeléssel megoldott, színben és kompozícióban hangsúlyosan redukált Váza és tál gyümölcsökkel alig néhány hónappal előzte meg az 1910-ben festett Kannás csendéletet. A Nyolcak emblematis, a centenáriumi kiállítás katalógusának címlapjára került főműve nedvesen csillogó, eleven faktúrájával csaknem minden ízében „tagadja” elődje tartózkodó, visszafogott festésmódját. Ráadásul Orbán egy pillanatra sem pihent meg ezen a magaslaton: éppen a most elemzett mű bizonyítja, hogy hamar megszabadulva maradék „gátlásaitól” még közelebb került a fauve ideál felszabadult, öncélú festőiségéhez, a színek és formák spontán áradásához.

PÁRIZSBAN: CÉZANNE ÉS MATISSE NYOMDOKAIN

Az egyetemi tanulmányok során abszolutóriumig jutó, majd egyéves önkéntes katonai szolgálatát letöltő Orbán 1906-ban egy szerencsés véletlen nyomán jutott el először Párizsba. Az alig két hetes, a Julian Akadémián eltöltött kurzus nem hagyott mély nyomot benne, a hivatalos tanulmányok helyett inkább a rá zúduló vizuális élmények inspirálták. Budapesten megismert művésztszarsai kalauzolták el a modern művészet fővárosának szinte kötelező zarándokhelyeire: a Louvre-ban eltöltött hosszú hónapok, a kávéházakban megvitatott elvek, a műtermekben és a kiállításokon látott példaképek alakították stílusát. Visszaemlékezésének tanúsága szerint Berény Róbert vált legfontosabb mentorává. A három évvel fiatalabb, de jóval tapasztaltabb, s már közel egy éve a francia fővárosban élő festő szikrázó tehetsége és frusztráló magabiztossága kétségtelenül meghatározó impulzust jelentett a stílusépítés útján gyámultalanabban botorkáló Orbán számára. Berény a múzeumok klasszikus anyaga helyett a közelmúlt modernjeit és a kortársakat „reklámozva” többször is magával vitte őt Gertrude Stein szalonjába, s egy sorsdöntő alkalommal Vollard legendás galériájában három festményt, egy Cézanne,

Orbán Dezső: Kannás csendélet, 1910, magántulajdon

egy Van Gogh és egy Matisse képet mutatott meglepett kollégájának. Orbán hónapokig győtrődött a látottak hatása alatt, hiszen bár hitt az általa nagyra becsült Berény csalhatatlan ítéletében, mégsem tudta megtalálni a példának állított művekben a hitelesnek vélt művészi szépséget. Naponta visszajárt a képekhez, de a felismerés élményének hiányában továbbra is, egyre elkeseredettebben festette korábbi, sötét tónusú, hagyományos stílusú vásznait, mígnem egy megvilágosodásszerű éjszakai élményt követően egy csapásra az új művészet hívéül szegődött.

SZÍNEK ÉS FOLTOK SZABADSÁGA

Orbán most bemutatott képeinek felületalakítása rokon vonásokat mutat a Kannás csendélet zsirosabb faktúrájával, de kompozíciója és ecsetkezelése sokkal kevésbé kötött. A gondos szerkesztés, a világos térviszonyok és a plasztikus formák helyett a híg olajfestékbe mártott puha ecset jól elkülönülő, artistikusan, könnyű kézzel egymás mellé illesztett nyomai dominálják a látványt. A lazán egymásba kapaszkodó, szaftosan felrakott részletek dekoratív, síkra kiterülő foltrendszerként állnak össze a vásznon. Bár a kék tálba halmozott gyümölcsök balra billentett súlypontjában félreérthetetlenül felbukkan Cézanne kikerülhetetlen inspirációja, a képet eluráló önfeledt szabadság már inkább Matisse világát idézi. A francia példakép olyan főművein, mint a moszkvai Puskin Múzeumban őrzött Aranyhalak nem csupán Orbán festményének széles ecsettel húzott, lazúros festékezelése, a felületalakítás szinte akvarells könnyedsége köszön vissza, de a két kompozíció sikserű dekoratívítása is rokon.

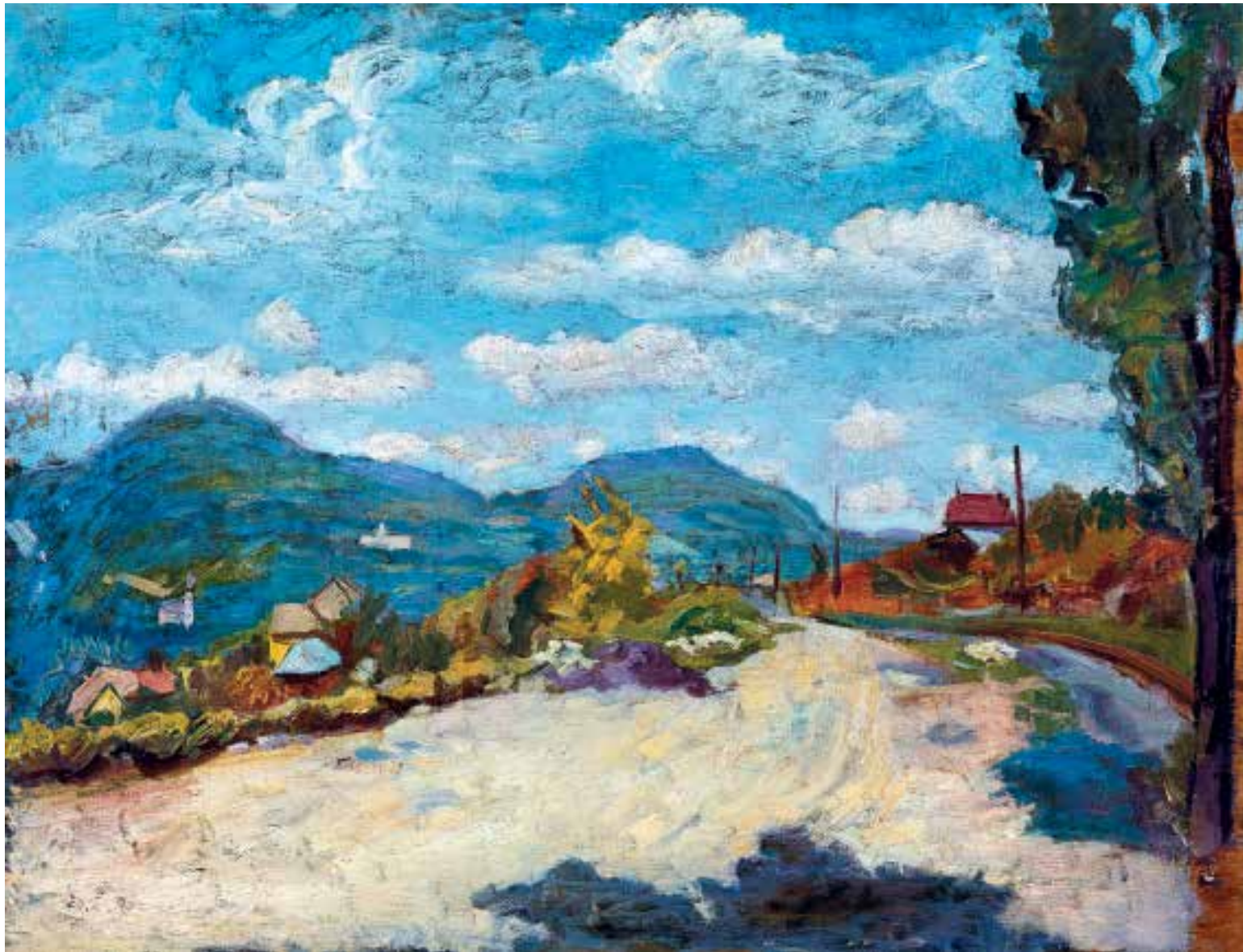
Orbán Dezső most bemutatott műve különleges hangon szólítja meg a nézőt: nem csupán az életmű, de a korai magyar modernizmus egészében is kitüntetett hely illeti meg. Önfeledt festőisége, felszabadult szín- és formarendje, könnyedén áramló foltrendszere a Nyolcak periódusában született csendéletek egyik legszerethetőbb darabjává avatják.

Molnos Péter

Henri Matisse: Csendélet, 1907

62

62 ■ KATZ MÁRTON (1912-1943)

Felsőbányai táj
Landscape in Felsőbánya

60 x 79 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 100 000Ft / 316 EUR
Becsérték: 200 000 - 300 000 Ft
Estimated price: 633 - 950 EUR

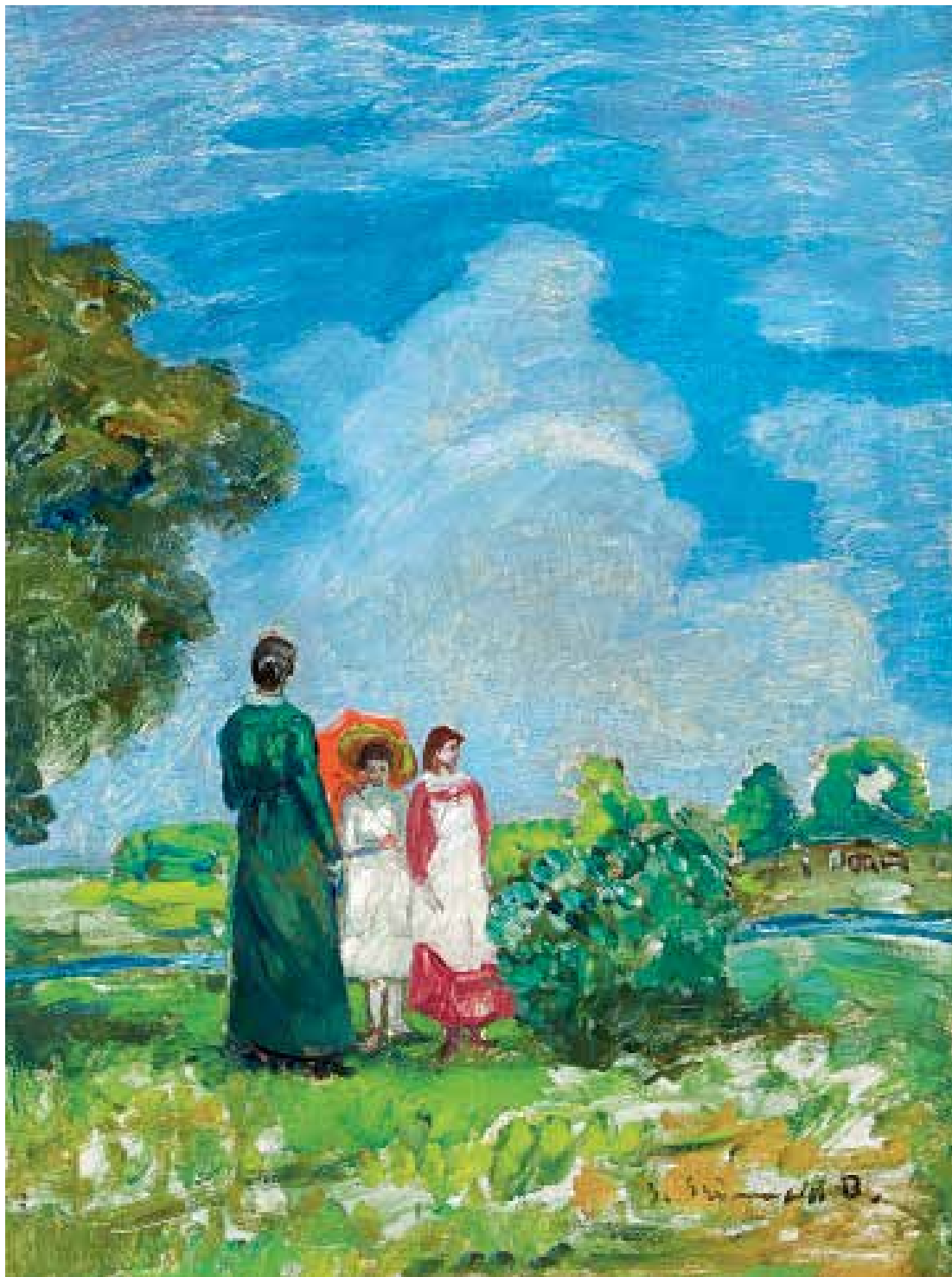
63

63 ■ LITTECKY ENDRE (1880-1953)

Nagybányai patakpart virágokkal
Brook-Side with Flowers in Nagybánya

58 x 66 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzve jobbra lent | Signed lower right: Litteczky

Kikiáltási ár: 280 000Ft / 886 EUR
Becsérték: 360 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 1 139 - 1 582 EUR

64

64 ■ IVÁNYI GRÜNWALD BÉLA (1867–1940)

Lányok piros napernyővel
Girls with Red Parasol

80 x 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: I.Grünwald B

Kikiáltási ár: 750 000Ft / 2 373 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 165 – 5 696 EUR

65 ■ BÖRTSÖK SAMU (1881–1931)

Séta a parkban (Nagybánya)
Walk in the Park (Nagybánya)

69 x 54,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Börtsök

Kikiáltási ár: 600 000Ft / 1 899 EUR
Becsérték: 1 200 000 – 2 000 000 Ft
Estimated price: 3 797 – 6 329 EUR

65

66

66 = BOLDIZSÁR ISTVÁN (1897–1984)

Nagybányai parkban
Park in Nagybánya

63 x 84 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Boldizsár

Kikiáltási ár: 340 000Ft / 1 076 EUR
Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 582 – 2 532 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Vaszkó Ödön tulajdonában

67

67 = ZIFFER SÁNDOR (1880–1962)

Műtermi csendélet szőlővel
Studio Still-Life with Grapes

50 x 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Ziffer S.

Kikiáltási ár: 1 200 000Ft / 3 797 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 5 696 – 8 861 EUR

68

68 • CZENCZ JÁNOS (1885-1960)

Extázis, 1916
Ecstasy, 1916

68 x 85 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Czencz J. 916

Kikiáltási ár: 400 000Ft / 1 266 EUR
Becsérték: 800 000 - 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 532 - 3 797 EUR

69 • ZÁDOR ISTVÁN (1882-1963)

Art deco nő kalapban, 1932
Art deco Woman in a Hat, 1932

65 x 50 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Zádor István 1932

Kikiáltási ár: 100 000Ft / 316 EUR
Becsérték: 200 000 - 300 000 Ft
Estimated price: 633 - 950 EUR

69

70 • ORSZÁG LILI (1926–1978)

Jeruzsálem falai, 1962
Walls of Jerusalem, 1962

60 x 111 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 26 899 EUR
Becsérték: 15 000 000 – 25 000 000 Ft
Estimated price: 47 468 – 79 114 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- egykor Dr. Rác István gyűjteményében aki a képet Ország Lilitől vásárolta

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Dr. Rác István gyűjteményének kiállítása. Veszprém, Bakonyi Múzeum, 1978.
- Dr. Rác István gyűjteményének kiállítása. Kaposvár, Somogyi Képtár, 1979.
- A Modern Magyar Festészet legszebb képei II Kieselbach Galéria, 2004.
- „Körkörös romok – Ország Lili falai”. Modem, Debrecen, 2013.

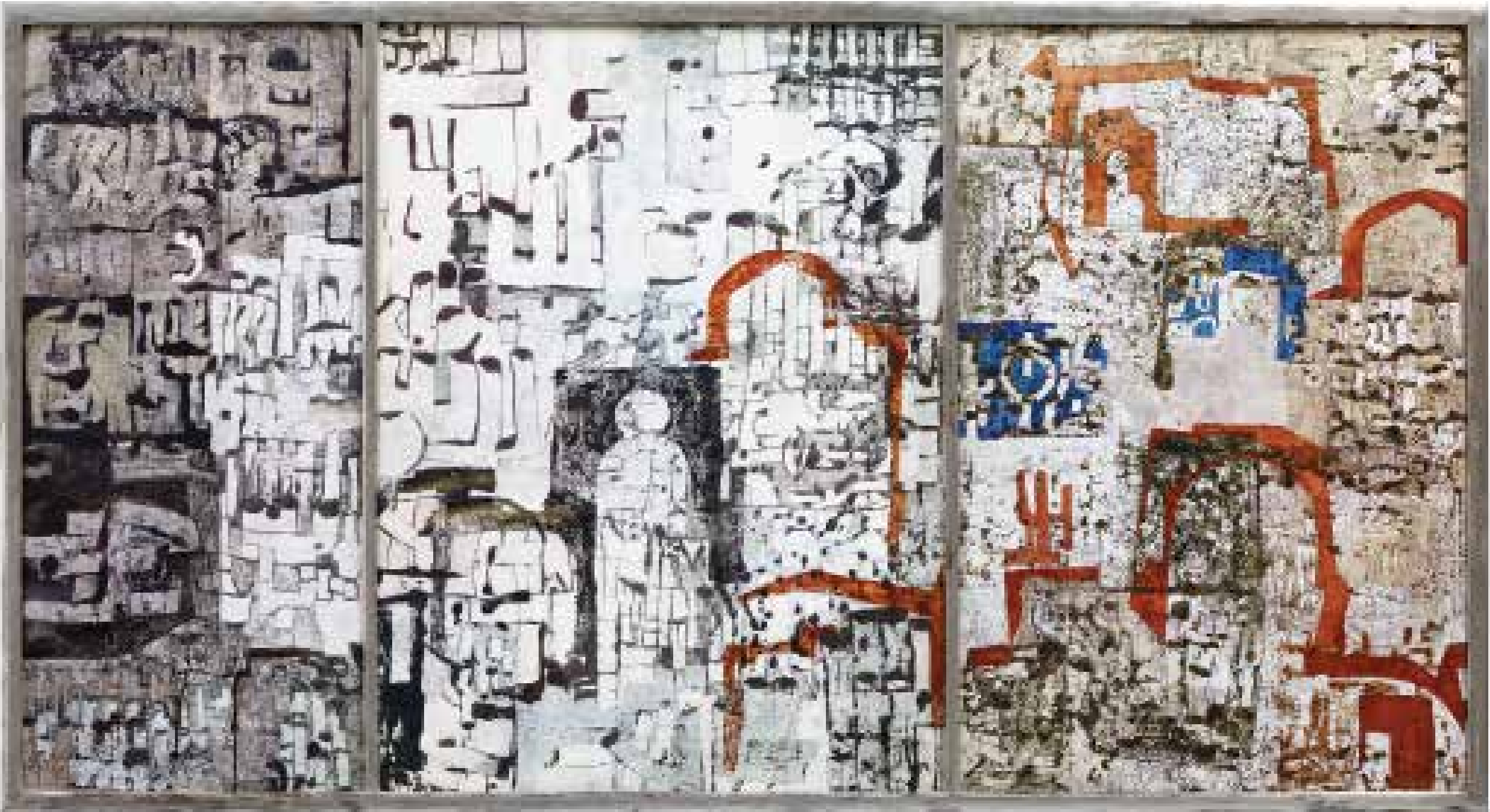
REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Rác István: Ország Lili. Művészet, 1967/8.35.
- Modern Magyar Festészet 1919–1964
szerk. Kieselbach Tamás. Budapest, 2004. 757. (1498. kép)
- „Körkörös romok – Ország Lili falai”. Modem, Debrecen, 2013. Kiállítási katalógus. 42.o.

Részlet a Rác-gyűjtemény kaposvári kiállításából,
Ország Lili Jeruzsálem falai című képével, 1979

Részlet a Rác-gyűjteményből,
Ország Lili Jeruzsálem falai című képével, 1980 körül

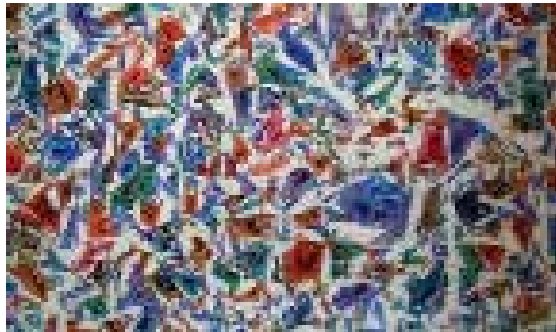

A LEGNAGYOBBAK KIVÁLTSÁGA

Időben ott lenni, mindent megnézni, elsőként választani: ez talán a legfőbb gyűjtői parancs, mely leginkább a kortárs művészet kedvelőinek okoz gyakori fejtörést. Általában csak a legelszántabbaknak és a legszerencsésebbeknek adatik meg, hogy egy-egy művész csaknem hiánytalan életművéből, aktuális korszakuk teljes terméséből válogathassák ki gyűjteményük számára a kedvenc darabokat. Néha akadnak azonban olyanok, akik a többség előtt járva, mindenkinél hamarabb ismerik fel a rejtőzködő értékeket, akik divatra, tekintélyekre és hivatalos értékrendre fittyet hányva, csak saját meggyőződésüket követve választanak maguknak művészt és műalkotást. És vannak közülük olyanok, akiket maradéktalanul igazol az idő. Ők sokszor átélhették azt a ritka érzést, mikor versenytárs nélkül, vagy csupán egy-két jó ismert és féltékeny szemekkel követett "ellenféllel" szemben kell megküzdeni a legszebb műtárgyakért, mikor a teljes, hiánytalan "étlapról", kompromisszumok nélkül lehet válogatni. Rácz István, az 1945 utáni magyar műgyűjtés legendás alakja, Ország Lili egyik első és legfontosabb vásárlója ezek közé az úttörők közé tartozott, így az életmű olyan, kitüntetett darbjait emelhetta kollekciójába, mint a Jeruzsálem falai.

A GYŰJTŐK PÉLDAKÉPE

A jogász végzettségű, kezdetben Pécssett, majd 1957-től a fővárosban dolgozó Rácz István a hatvanas-hetvenes évek folyamán a gyűjtés valóságos művészévé vált. Aki valaha beszélt vele képeiről, legkedvesebb festőiről, az tudja, hogy talán senki sem volt, aki mélyebben megélte volna választott kedvenceinek, Gulácsy, Egry, Nagy István, vagy éppen Vajda, Bálint és Ország Lili képeinek fenséges áhitatát. Gyűjtő és gyűjteménye közötti kölcsönhatás nála, szinte szakrális hangulatot sugárzó lakásának falai között elementárisan intenzív volt: talán nem is ő idomult a művek hangulatához, hanem a kollekcióba illesztett műalkotások alakultak át, hogy harmonikus egységet alkossanak tulajdonosuk emberi karakterével. Minden szeglet, minden részlet igazolta, hogy Rácz valódi alkotásként élte meg a művek kiválasztását és elhelyezését. Független szellemmel, önálló értékítélettel komponálta meg válogatását, ami példaadóvá vált a magyar műgyűjtés történetében. Az évtizedek során folyamatosan sűrítette műtárgyanyagát, mely így olyan tisztává és esszenciálissá vált, hogy szinte elveszítette materiális jellegét: a műalkotások időtlen szelleme uralkodott benne. Gyűjteményének legfőbb rendező elvévé a szakralitás egy sajátosan értelmezett fogalma vált, képeiből és a kollekciót befogadó otthonából a tisztaság, a csend, a belső emelkedettség szinte spirituális áhitata sugárzott.

Hantai Simon: „Blancs”, 1974

Jean Fautrier: Színezett felület, 1958

Maria Helena Vieira da Silva: A folyosó, 1950, Tate Modern London

"ELEVEN ÉLETET HIRDETNEK"

Ország Lili nem csak képei által, de a személyes ismeretség ereje révén is kitüntetett szerepet játszott Rácz gyűjtői ars poeticájának kialakulásában. A hatvanas évek elején, a Párizsból éppen csak visszatért Bálint Endre útján ismerték meg egymást, s ettől kezdve gyűjtő és művész kapcsolata mindkét fél számára rendkívül fontossá vált. Rácz István elkötelezettségét mutatja, hogy kevés tanulmányainak egyikét éppen róla írta. A Művészet 1967 augusztusi számában publikált szöveg a művészről megjelent egyik legelső elemző méltatás volt, melynek illusztrációi között a Jeruzsálem falai című festmény fényképét is megtaláljuk.

Molnos Péter

“1959-ben Ország Lili megfesti az Ókori város alaprajzát, amelyet bevilágít a napkultusz arany napkorongja. Lassan személyiségében is végbemegy az a változás, amely egyre inkább a keleties vonásokat hozta felszínre benne. Ami most feltör és kizúdul az alkotásokban, az énjének abból a legmélyebb szférájából való, amelyről teljesen lehántotta a rárakódott rétegeket. Pszichikai konstellációiban, emlékképeiben kialakul a mába ideszakadt ókori ember, aki érzékenyen reagál a század rezgéseire, de csak azt közvetíti művészetében, ami lényege. Az Ókori város is, mint úgyszólván minden műve, konstruktivista alkotás, ebben a vonatkozásban is, akár csak a jó és a rossz harcának drámai felelevenítésében, és az emberi humánum felmutatásában, az építés szelleme vezérli. Sohasem puha, vagy ellágyuló, nem bizza automatizmusra a mű születését, hanem markáns és pontos, monumentális, minden részletében tudatos, átgondolt. De nem a hideg ész, hanem a nagyon differenciált, mély érzésvilág és intuíció játszik bennük. Egyes képeken megjelennek a kövek, amelyekből majd felépíti a városokat. E kövek azonban nem egyszerű, közönséges kövek, hanem megmunkáltak, faragottak, írással, kultikus jelekkel ékesítettek. Fejlődésének fordulópontjától városokat fest e kövekből és falakból, régi, sőt mai metropolisokat (Jeruzsálem falai, 1962, Metropolis, 1965). És mennyire más lesz a jelentésük, mint a korábbi kopár, reménytelen börtönfalaknak! Pezsgő, eleven életet hirdetnek, akár ezerszertendősek, akár a mieink.”

Rácz István: Ország Lili. Művészet, 1967. augusztus. 34–36. (részlet)

71

71 ■ MATTIS TEUTSCH JÁNOS (1884-1960)

Art Deco figurák
Art Deco Figures

54 x 78 cm
Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 700 000 Ft / 2 215 EUR
Becsérték: 1 000 000 - 1 600 000 Ft
Estimated price: 3 165 - 5 063 EUR

72 ■ VASZKÓ ÖDÖN (1896-1945)

A művésznő, 1930-as évek
The Artist, 1930s

100 x 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft / 7 911 EUR
Becsérték: 4 000 000 - 8 000 000 Ft
Estimated price: 12 658 - 25 316 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor a művész családjának tulajdonában

72

73

73 = ILOSVAI VARGA ISTVÁN (1895-1978)

Műtermi csendélet
Studio Still-Life

70 x 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Ilosvai Varga I

Kikiáltási ár: 160 000 Ft / 506 EUR
Becsérték: 300 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 950 - 1 582 EUR

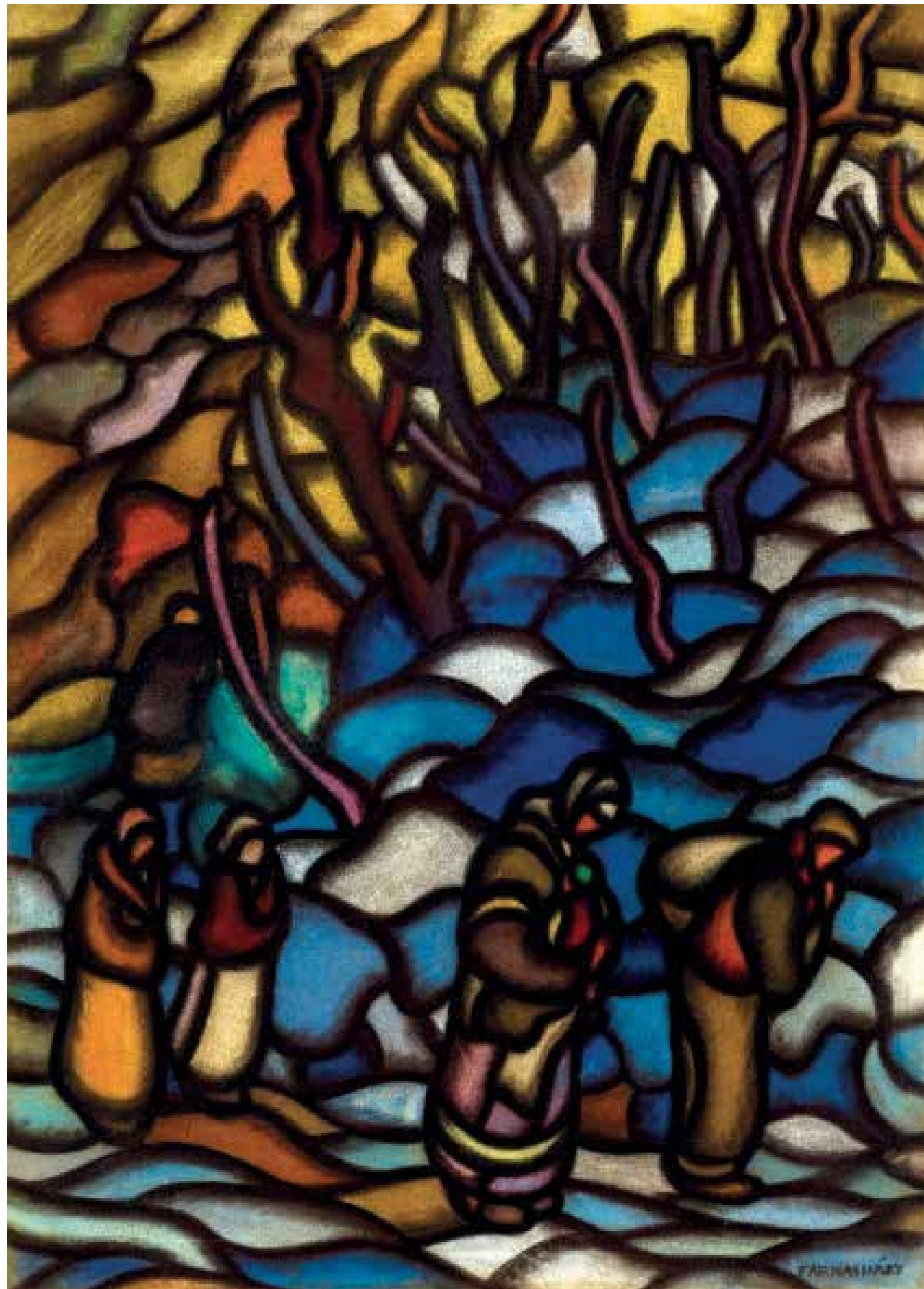
74 = FARKASHÁZY MIKLÓS (1895-1964)

Úton
On the Way

70,5 x 50 cm
Pasztell, papír | Pastell on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Farkasházy

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 899 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 2 000 000 Ft
Estimated price: 3 797 - 6 329 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Emődi Gábor gyűjteményében

74

75 = KASSÁK LAJOS (1887-1967)

Kerti motívum, 1950
Garden Motiv, 1950

43,7 x 30,6 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kassák
Hátoldalon | Reverse: Kassák Kerti motívum (1950)

Kikiáltási ár: 3 500 000 Ft / 11 076 EUR
Becsérték: 5 000 000 - 10 000 000 Ft
Estimated price: 15 823 - 31 646 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- Egykor a művész özvegyének tulajdonában
- Majd Emődi Gábor gyűjteményében

Joan Miró: *Ember a nap előtt*, 1968,
Joan Miró Foundation, Barcelona

Joan Miró: *'Murales Peintures'*, 1961,
magántulajdon

Joan Miró: *Őnarckép*, 1938
Joan Miró Foundation, Barcelona

Jean-Michel Atlan: *Kompozíció*, 1954, magántulajdon

76

76 ■ EUGENIO LUCAS VELÁZQUEZ (1817-1870)

Sortűz
Fussilade

18,5 x 37 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 950 000Ft / 3 006 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 200 000 Ft
Estimated price: 4 430 – 6 962 EUR

77

77 ■ TELEPY KÁROLY (1828-1906)

Tátrai táj (Koscielec)
Landscape in the Tatras (Koscielec)

39 x 36,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzve jobbra lent | Signed lower right: Telepy K

Kikiáltási ár: 1 200 000Ft / 3 797 EUR
Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft
Estimated price: 5 696 – 8 861 EUR

78

78 ■ C. KLAMMT JELZÉSSSEL

Poentilista táj, 1911
Pointillist Landscape, 1911

43,5 x 58,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Klammt 1911

Kikiáltási ár: 180 000Ft / 570 EUR
 Becsérték: 300 000 - 440 000 Ft
 Estimated price: 950 - 1 392 EUR

79 ■ FÉNYES ADOLF (1867-1945)

Mesetáj
Fairy Tale Landscape

27,5 x 39 cm
 Olaj, vászon kartonon | Oil, canvas on cardboard
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Fényes A.

Kikiáltási ár: 240 000Ft / 759 EUR
 Becsérték: 400 000 - 600 000 Ft
 Estimated price: 1 266 - 1 899 EUR

80

80 ■ PEKÁRY ISTVÁN (1905-1981)

Ősz (Szüret)
Autumn (Grape Harvest)

50 x 80 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: 19 Pekáry 68

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 4 430 EUR
 Becsérték: 1 800 000 - 3 400 000 Ft
 Estimated price: 5 696 - 10 759 EUR

81 = KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Kompozíció gyümölcsöstállal és hegedűvel, 1926 körül
Composition with Fruit-Bowl and Violine, c.1926

81 x 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 20 000 000 Ft / 63 291 EUR
Becsérték: 30 000 000 – 60 000 000 Ft
Estimated price: 94 937 – 189 873 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- A feltehetően Magyarországon készült festményt Kádár Béla Berlinben értékesíthette a Sturm Galéria közreműködésével.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY
- Gergely Mariann: Melankolikus utazás. Kádár Béla (1877–1956). Budapest, 2002.
- Gergely Mariann: Kádár Béla ismeretlen képei üvegnegatívokon a Rónai Dénes-hagyatékban. Artmagazin, 2004. szeptember. 44–49. oldal.

Kádár Béla: Csendélet sakktáblával és pipával, 1926 körül,
Berlinische Galerie Landesmuseum für Moderne Kunst,
Photographie und Architektur, Berlin

Juan Gris: A gitár, 1918

Juan Gris: Gitár és pohár, 1920

MEGDÖBBENTŐ TALÁLKOZÁS

Ritka, de annál több izgalmat rejtő alkalom, mikor a művészettörténész olyan műalkotással találkozik, hogy elsőre szinte nem is tud hinni a szemének. Korábbi tapasztalatai, évtizedek alatt felhalmozott ismeretei között izgatottan kutatni kezd, hogy cáfolatot találjon arra, ami pedig feketén-fehéren, a maga fizikai valóságában a szeme előtt áll. A megszokotthoz, a tudott „valósághoz” ragaszkodó emberi elme próbálja ilyenkor visszabillenteni a kizökkent világot régi, már ismert és biztonságosan felmért rendjébe. Emlékszem, hasonló történt, mikor Szobotka Imre megdöbbentő méretű és kiemelkedő kvalitású kubista csendélete, több mint egy évtizeddel ezelőtt külföldről hazakerült, vagy mikor Bortnyik reveláló Lámpagyújtója kilencvenévnyi lappangás után hirtelen előbukkant a feledés homályából. Most, Kádár Béla kiemelkedő méretű absztrakt kompozíciójának látványa hasonló meglepetést kelt: az életmű csaknem társztalan darabjának előkerülése újra reményt ad arra, hogy a magyar festészet fájóan sűrű fehér foltjai közül idővel egyre többet töltenek ki az újra megtalált műalkotások.

LAPPANGÓ KÉPEK KINCSESTÁRA

Bár Rónai Dénes elsősorban briliáns portréival és aktos kompozícióival írta be magát a magyar fotográfia történetébe, a 20. század festészetével foglalkozó kutatók legtöbbször mégis mint „egyszerű” reprográfust magasztalják. A hagyatékában felbukkant több száz, üvegnegatívra készült műtárgyfotó ugyanis unikális forrást jelent a korszak művészetének feltárásakor. Ma már szinte közhely, hogy az elmúlt több mint száz év magyar festészetének tárgyalásában a Rónai-képanyaghoz hasonló másodlagos „leletek” felkutatása és tanulmányozása rendkívüli jelentőséggel bír. A hazai műtárgyanyagot ugyanis igencsak megritkította a térség drámai eseményekben gazdag történelme és a mecenatúra általános gyengesége. Kényszer szülte emigrációk, háborús pusztítás és önkényes, katonai „szerzeményezés” tizedelte a mozdítható művek sorát. Nem ritka, hogy szinte teljes életművek tűntek el az utókor szeme elől, komplett alkotói korszakok váltak semmivé vagy lappanganak hosszú évtizedek óta. Hasonló a helyzet Kádár Béla festészetével is: éppen az életmű legértékesebb, „sturmos” korszakának emlékanyagát tizedelte meg leginkább az idő. Sőt: ez a sokszor csak hangzatos frázisként emlegetett kifejezés esetünkben jótékony eufémizmus csupán. Jellemző és számos tanulsággal szolgáló tény, hogy a Rónai-féle reprodukciókon látható csaknem

félszáz Kádár-képből alig fedezhetünk fel olyat, melynek lelőhelye ma is ismert. Mindez talán azzal magyarázható, hogy a festő a húszas évek második felében berlini útjai előtt, dokumentációs céllal készítette el a magával vitt és eladásra szánt – majd egytől egyig sikerrel értékesített és külföldön is maradt – festmények fényképeit. Ennek tudatában is megdöbbentő azonban, hogy e közel 50 műből kevesebb, mint 5-öt ismerünk a maga valójában. A többi, vagyis a Rónai-fotókon látható Kádár-képek 90 %-a ma is lappang. A művészettörténész számára e tény több fontos tanulsággal szolgál. Közülük az első, hogy minden pillanatban tudatosítanunk kell magunkban: munkánk során a legtöbbször mind a tények, mind a műalkotások terén elenyésző töredékekből kell rekonstruálnunk az életműveket. A másik tanulság azonban sokkal inspirálóbb: még sokáig reménykedhetünk a lappangó remekművek felbukkanásában. E mostani eset különleges, vitathatatlanul ünnepi alkalom: egy kapitális főmű, melyet korábban csak Rónai Dénes közel kilencven évvel ezelőtt készült, ma a Kecskeméti Fotográfiai Múzeumban őrzött fényképéről ismertünk, felbukkant a feledés homályából. Itt áll előtűnk, s így az örömteli felfedezés kapcsán újra felidézhetjük a magyar avantgárd egyik legmozgalmasabb korszakának eseményeit.

KÁDÁR, WALDEN ÉS A STURM

1923 decemberében Kádár négy olajfestménnyel és több mint ötven temperával és grafikai munkával mutatkozott be a berlini Der Sturm Galériában. A weimári köztársaság kétmillió metropolisza ezekben az években Európa talán legizgalmasabb fővárosa volt. A pezsgő kulturális élet – mint oly sokszor a történelem során – nem a nyugodt társadalmi béke, a gazdasági prosperitás, nem a kedélyesen elterpeszkedő jólét következménye volt. Sőt! Az első világháború maradványaként végighömpölygő nyomor, a jobb napokat látott polgárság és a lerongyolódott munkástömegek elkeserítő látványa letagadhatatlanul rányomta bélyegét a város összképére. Ám mindezek ellenére, vagy éppen ezért, az ernyedt hátradőlés helyett a folyamatos pszichikai készenlétre ösztönző viharos közállapotok miatt a kultúra terén, s az éjszakai élet abszint ízű, parfümillatú berkeiben soha nem látott intenzitással zajlott az élet. Szinte egymásba értek az újonnan nyíló színházak, kabarék, bárok és lokálok, ahol a helyiek a mindenholnan érkező idegenekkel karöltve mintha a háború miatt takaréklángra tett mulatozást akarták volna bepótolni egy hirtelen fellángoló, huszáros lendülettel. A legkülönbözőbb modern irányzatok képviselői itt mutatták be új művészi eredményeiket, érkezzenek bár Párizs elegáns műtermeiből vagy

Rónai Dénes 1927 körül készült műtárgyfotója Kádár Béla most aukcióra kerülő művéről (Magyar Fotográfiai Múzeum, Kecskemét)

Juan Gris: Csendélet gyümölcsökkel és gitárral, 1919
Kunstmuseum Basel

Pablo Picasso: Csendélet gitárral, 1922

Rónai Dénes 1927 körül készült műtárgyfotója Kádár Béla lappangó, absztrakt kompozíciójáról (Magyar Fotográfiai Múzeum, Kecskemét)

Rónai Dénes 1927 körül készült műtárgyfotója Kádár Béla Álló akt asztal mellett című lappangó művéről (Magyar Fotográfiai Múzeum, Kecskemét)

Rónai Dénes 1927 körül készült műtárgyfotója Kádár Béla lappangó csendéletéről (Magyar Fotográfiai Múzeum, Kecskemét)

Rónai Dénes 1927 körül készült műtárgyfotója Kádár Béla Utcakép című művéről, mely ma a Yale University Art Gallery (New Haven, USA) gyűjteményében található (Magyar Fotográfiai Múzeum, Kecskemét)

egy eldugott orosz kisváros világtól elzárt közegéből. Az új művészet hívei, az expresszionizmusról, kubizmusról és futurizmusról elmélkedő festők és írók, a nyomukban járó bohém rajongók vagy éppen úgazdag gyűjtők ekkoriban már közel egy évtizede egy hosszú hajú, jellegzetes arcélű galerista, a legendás Herwarth Walden körül csoportosultak. 1910-ben induló folyóirata, a fénykorában harmincezres példányszámot elérő és gazdag képzőművészeti illusztrációs anyagot felvonultató Der Sturm egyike volt e kulturális központ legnagyobb hatású médiumainak. A folyóirat nevét viselő, Berlin központjában 1912-ben megnyitott galéria szinte pillanatokon belül a nemzetközi avantgárd centrumává vált. A működés alaphangját a müncheni Blaue Reiter kör, A kék lovas művészeinek első kiállítása adta meg, mely Walden expresszionista elkötelezettségét is fényesen bizonyította. A kiállítás-politika másik fontos karakterisztikuma a nemzetközi kitekintés hangsúlyozása volt: a második tárlat már az olasz futuristákat látta vendégül, s ez a nagy távolságokon és műfaji, sőt stílári határokon átvéő válogatási szisztéma a működés során mindvégig jellemző maradt. Walden kifejezetten vadászott a még ismeretlen, felfedezésre váró életművekre, s ezért nagyon szívesen kacsintgatott a jól ismert művészeti központokon túl, elsősorban keletre. Többek között ezzel magyarázható, hogy galériájában és a Der Sturm folyóirat lapjain a húszas évek közepén több alkalommal is feltűntek Kádár Béla alkotásai, festőjüket pedig a gáláns kereskedő-gyűjtő minden évben hónapokra is vendégül látta Berlinben.

BERLIN ÉS NEW YORK

Kádár a sturmos időszak folyamán, a húszas évek közepén döntő többségben dúš mesélőkedvről tanúskodó falusi életképeket festett, melyeket Walden a kritika alkalmankénti fanyalgása ellenére igen nagyra értékelt. Az akvarellel, temperával vagy gouache-al készített, szín- és formavilágával Chagall és főleg Campendonk képeit idéző kompozíciók mellett megjelentek olyan alkotások is, melyek finom ellépést jeleztek az elvontabb szemlélet, egy jóval konstruktívabb karakterű képalakítás felé. E dekoratív művek általában egy vagy két alakos aktkompozíciók, nem egyszer zenélő társaságot ábrázoló munkák voltak, melyeken a valós látványelemek szinte síkidomokká egyszerűsödve, absztrakt képi motívumokkal „körbehintve” jelentek meg. Virtuóz, könnyed festői blikkfangok, melyeket nem az időtlen hangulat, a lelki tartalom vagy a társadalomkritikai él, hanem a tökéletesre csiszolt technika és az elbájoló színezés emel a művészet szférájába. Ezekből a rendkívül látványos művekből több is eljutott New Yorkba, Kádár nemzetközi karrierjének másik

Moholy-Nagy László: Kompozíció, 1925
Westfälisches Landesmuseum, Münster

fontos állomására. Katherine S. Dreier, a nemzetközi avantgárd amerikai népszerűsítésében felülmúlhatatlan érdemeket szerző mecénás ugyanis 1926 novemberében hatalmas kiállítást rendezett a Brooklyn Museum termeiben, ahol 26 ország több mint 100 modern művésze mutatkozott be az amerikai közönség előtt. A magyarokat Huszár Vilmos, Moholy-Nagy László, Péri László és Scheiber Hugó mellett Kádár képviselte, sőt Dreier több művet meg is vásárolt az általa beválogatott alkotások közül.

ABSZTRAKT KÍSÉRLETEK

A közel nyolc évtizedes lappangás után most felbukkant mű ennek a rendkívül inspiráló, Kádár életében a nemzetközi karrier lehetőségét ígérő időszaknak szinte unikális emléke. Azt a rövid periódust reprezentálja, mikor a szintetikus kubizmus többek között Albert Gleizes vagy Juan Gris által fémjelzett irányzata a korábbiaknál sokkal merészebb útra, közvetlenül a teljes absztrakció közelébe csábította a magyar festőt. E művein az autonóm képi struktúra absztrakt sík és téridomok szigorúan szerkesztett együtteséből áll össze, melyekbe egy-egy könnyen azonosítható, hétköznapi tárgy stilizált és radikálisan torzított, a kompozíció belső logikája szerint átírt képe illeszkedik. Míg a kép párdarabján, a Berlinische Galerie gyűjteményében őrzött csendéleten két pipa, egy pohár, egy sakktábla és egy bábu már első pillanatban is „kódolható” a néző számára, addig a most elemzett művön egy gyümölcsöstál és egy hegedű alakja azonosítható a lebegő, egymást metsző vagy éppen egymáson áttűnő síkok finom egyensúlyt alkotó rendszeréből. Kádár mindkét festményen általában homogén, precízen eldolgozott festékezeléssel kialakított foltokból építkezik, de egy-egy részleten frappánsan megcsillantja jellegzetes, lágyan összeolvadó tónusátmeneteit. A Berlinische Galerie képén a gyönyörű reflexekben pompázó üveg pohár, míg a hegedűs csendéleten a hangszer testének hajlatai és a kék árnyékkal finoman behintett fehér gyümölcsöstál jelzi: még a teljes absztrakció közelében is nehéz lemondani a tónusok modelláló és díszítő erejéről.

Kádár Béla most felbukkant csendélete a festő egy rövid, csupán néhány művet termő korszakának rendkívül kiemelkedő képviselője. Nem csupán az életművön belül, de a 20. századi magyar festészet egészében is kitüntetett hely illeti meg: a Berlinische Galerie jól ismert festménye mellett a magyar művészet oly kevés absztrakt stílusú, reprezentatív olajképeinek egyike.

Molnos Péter

Man Ray: Ingres hegedűje, 1924
The J. Paul Getty Museum, Los Angeles

82

82 = ILOSVAI VARGA ISTVÁN (1895-1978)

Szentendrei utcán
Street in Szentendre

60 x 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Ilosvai Varga I

Kikiáltási ár: 220 000Ft / 696 EUR
Becsérték: 300 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 950 - 1 582 EUR

83

83 = IVÁNYI GRÜNWARD BÉLA (1867-1940)

Sátor körül pihenők
Resting by the Tent

59,5 x 79,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Iványi

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 899 EUR
Becsérték: 800 000 - 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 532 - 3 797 EUR

84

84 = KONTULY BÉLA (1904-1983)

Fiatal lány (Egy csésze tea)
Young Woman (A Cup of Tea)

90 x 60 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Kontuly Béla

Kikiáltási ár: 380 000Ft / 1 203 EUR
 Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
 Estimated price: 1 899 – 2 848 EUR

85

85 = MOLNÁR C. PÁL (1894-1981)

Folyóparton (A szépség)
By the River (The Beauty)

50,5 x 50,5 cm
 Olaj, falemez | Oil on board
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: MCP

Kikiáltási ár: 1 400 000Ft / 4 430 EUR
 Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft
 Estimated price: 6 329 – 9 494 EUR

86

86 = HERRER CÉZÁR (1868-1919)

Velencei részlet
Venice Szene

35 x 24 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Herr C.

Kikiáltási ár: 240 000Ft / 759 EUR
Becsérték: 360 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 1 139 - 1 582 EUR

87

87 = GIOVANNI MIGLIARA (1785-1837)

Lugasban (Morra játsszók)
Under the Arbour (Playing Morra)

27 x 40 cm
Olaj, vászon kartonon | Oil, canvas on cardboard
Hátoldalon kézzel írt felirat | Reverse: „Il Gioco Della Morra di pinta le figura da G. Migliara
il resto dal Suo Maestro Pallearo”

Kikiáltási ár: 440 000Ft / 1 392 EUR
Becsérték: 800 000 - 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 532 - 3 797 EUR

88 ■ TIHANYI LAJOS (1885–1938)

Fiú képe (Fej sapkával), 1910 körül
Portrait of a Boy (Head with Cap), c.1910

22 x 33 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 26 899 EUR
Becsérték: 14 000 000 – 20 000 000 Ft
Estimated price: 44 304 – 63 291 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Miklós Jenő tulajdonában

A MŰ EMLÍTÉSE ÉS REPRODUKCIÓJA A SZAKIRODALOMBAN | BIBLIOGRAPHY
- Szabadi Judit: Tihanyi Lajos: Önarckép sapkával
In: Kieselbach gyűjtemény – Magyar festészet 1900–1945, Budapest, 1996, 72. R.: 73.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Kérdőjelesen kiállítva: A NYOLCAK, 1911. április 29. – május 25. Budapest, Nemzeti Szalon (katalóguson kívül, vagy a katalógusban tévesen szereplő 83., illetve 86. kép helyett)
- Fej-fej mellett, Kieselbach Galéria, Budapest, 2002. június 4–11.

ŒUVRE KATALÓGUS | ŒUVRE CATALOGUE
- A mű szerepel Tihanyi Lajos autográf műlajstromában:
91. Fiú képe (fej sapkával) 1910 (?) Miklós Jenő

1. kép
Tihanyi Lajos: Vörösinges fiú, 1910 körül,
magántulajdon

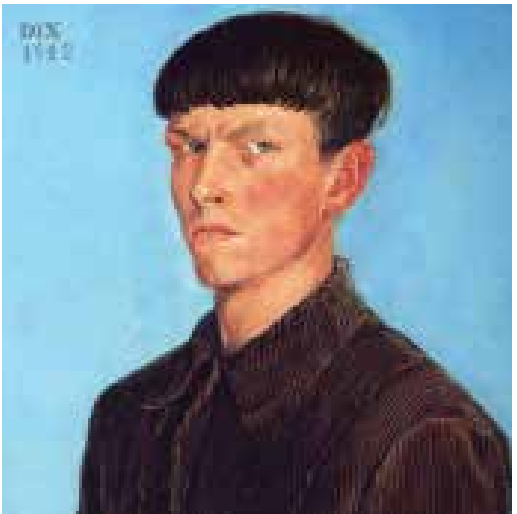

2. kép
A szerző fényképfelvétele tárgyalt festményünk
és a Vörösinges fiú egykori közös kompozíciójáról

Max Beckmann: Önarckép, 1938
Guggenheim Museum, New York

Otto Dix: Önarckép, 1912

3. kép
Tihanyi Lajos: Három gyerek kompozíció [korábban: Munkáscsalád (A művész családja) címen], 1911, Magyar Nemzeti Galéria

LASSAN ÖSSZEÁLL A KÉP

Több évtizede ismert műről van szó, ám sorozatos kutatói tévedések és hiányosságok miatt – saját felelősségemet sem tagadva – kimaradt a nagyobb feldolgozásokból, holott több szempontból is fontos és érdekes lett volna bemutatni akár az utóbbi évek retrospektív Nyolcak emlékkiállításain is.

A kis profilportré nem szerepel a legutóbb megjelent nagy kétkötetes Tihanyi monográfiá-ban sem, pedig a festő sajátkezűleg írt műtárgyjegyzékében egyértelműen azonosítható, méghozzá elit provenienciával:

"91. Fiú képe (fej sapkával) 1910 (?) Miklós Jenő"¹

Miklós Jenő a Nyugathoz kötődő író és hírlapíró, a Világ című lap egykori éjszakai szerkesztője Tihanyi és a Nyolcak festőcsoport szűk baráti köréhez tartozott. Tihanyi a csoport hivatalos megalakulásának évében, 1911-ben portrét is festett róla. Barátságuk feltehetően akkor vált szorosabbá, amikor Relle Pál hírlapíró kollégájával karöltve „tevékeny része volt az 'Uj Képek' c. művészeti csoport megalakításában”, azaz a Nyolcakkal azonos, de még a csoportnevüket nem használó társaság összekovácsolásában.

Az 'Uj Képek' 1909 december legvégén a Könyves Kálmán Szalonban rendeztek kiállítást első alkalommal, majd 1911 tavaszán már reprezentatív körülmények között, a Nemzeti Szalonban a Nyolcak nevet fölvéve. A magyar modernizmus történetében mérföldkővet jelentő kiállítás már a vernisszás napján több mint 6000 (!) látogatót fogadott. A tárlat egyik botrányköve Tihanyi ma Vörösinges fiú címen ismert képe volt (1. kép). A festményről gúnyos "Embrió" felirattal karikatúra is készült, feltehetően Réti István egyik nagybányai tanítványa által és parázs sajtóvitát generált, miután az egyetem műtörténész professzora, dr. Pasteiner Gyula megjegyzést tett róla abban a hiszemben, hogy azt Berény Róbert festette.

Tihanyi lakonikusan epés válasza ez volt: "Pasteiner Gyula tanár úr megemlékezett »Az Est«-ben a »Nyolcak«-ról. Mivel a tanár úr műtörténettel foglalkozik, meg kell állapítani, hogy a vörös inges fiút én festettem. A képért engem illet a felelősség, a felületességért a tanár urat."³

A szóban forgó festményt Tihanyi egy készülőfélben lévő, nagyobb kompozíciójából levágva – a nagy kép már felvázolt, vagy részben ki is dolgozott kompozíciós elemeit nem palástolva – önálló rangra emelve állította ki. Az Aurora című folyóiratban 1911-ben megjelent reprodukción még jól látszik a szuverén művet hitelesítő szignatúrája is, amely azóta sajnos lekopott.

Tárgyalt festményünk szintén ebből a nagyobb kompozícióból származó művészi redukció eredménye, azaz a két szóbanforgó festmény egykor összetartozott és egy a ma Munkáscsalád (A művész családja) címen ismert festményhez⁴ (2-3. kép) hasonló, háromalakos kompozíciót alkotott.

Tihanyi bár grafikai vázlatot is készített, feltehetően elégedetlen volt az eredeti kompozíci-óval, s még annak befejezése előtt úgy döntött, hogy önálló művekké alakítva külön-külön folytatja rajtuk a munkát. Mindkét önálló képpé alakított vásznon tanulmányozható, hogy a festő továbbdolgozott rajtuk és végleges, mai is látható formájukat már az elkülönítés után nyerték. Így a két különálló festmény saját jogán került be Tihanyi autográf oeuvre katalógusába szinte egymás alá, szerencsésen megjelölve egykori tulajdonosaikat is. Mindkét fiúkép a Nyolcakat támogató mentorok birtokába került. A Vörösinges fiú a Tihanyival ekkoriban egy műteremházban lakó Bölöni György kritikúsé lett, tárgyalt művünk pedig Miklós Jenő birtokába került.

A szakirodalomban a háromalakos kompozíció kapcsán több helyütt is felmerül, hogy azt Tihanyi saját családjáról festette és a profilban látható alak (tárgyalt művünkön is) esetleg önportré. Egyes publikációkban e feltevés a mű alcímeként szerepel s mellette a főcím: Munkáscsalád. A két cím azonban "üti egymást", ugyanis amennyiben Tihanyi családjáról lenne szó, akkor a Munkáscsalád cím nem lehet adekvát, hiszen Tihanyi édesapja, az egykori Balaton Kávéház tulajdonosa és ügyvéd öccse, Ernő éppúgy nem sorolható a munkásosz-tály kasztjába, ahogy maga a festő sem. Az egyértelmű döntést nagyban segítené, ha előkerülne Ernő öccséről festett, már Tihanyi életében elveszett, ma is lappangó Pubi portréja (sic!)⁵, s amennyiben annak modellje hasonlóságot mutatna a Vörös inges fiúval, igazolhatóvá válna a hipotézis mely szerint a háromalakos kompozíció családját ábrázolja, míg tárgyalt festményünk pedig önarckép. Természetesen fényképek is segítenék az azonosítást, de ilyenekről nincs tudomásom.

Véleményem szerint azonban egyik állítás sem helytálló. A rendelkezésre álló adatok, dokumentumok alapján úgy tűnik, hogy a szóban forgó műveket más gyermekekről,

talán éppen a Dráva utcai műteremházban, vagy annak közelében lakó, esetleg valóban munkásgyermekekről festette. Amennyiben saját családját örököltette volna meg, nem hiányozhatna a hármas kompozícióról leánytestvérének ikerhúga sem.⁶ A Nyolcak 1911-es kiállítása előtt szűk két héttel Tersánszky Józsi Jenőhöz írott levelében említést tesz Tihanyi a kompozícióra, de abban sem merül fel, hogy a képet a családjáról, köztük önmagáról festené: "A nagy képetem, a gyerekekkel ujra és bővitve kezdtem el. A kiállításra és talán egyáltalán se készülök el vele, de azért kinzom vele magam."⁷ A jelek szerint nem is készült el az új kompozícióval, hiszen nem szerepelt a tárlaton, ezzel szemben a korabeli kritikákat olvasva felmerül, bár határozottan nem állíthatjuk, hogy tárgyalt művünk esetleg kiállításra kerülhetett. Annyi bizonyos, hogy a katalógusban szereplő egyetlen fiúportré (ez a Vörösinges fiúval azonosítható) mellett ki volt állítva még egy portré, de a leírások nem egyértelműek. Elképzelhető, hogy ez a katalóguson kívül szereplő kép éppen tárgyalt művünk lehetett, hiszen az egyik kritikus mindkét arcképet fiúportréként említi.⁸

A Nyolcak expresszionista fenegyereke

Tihanyi – Berény mellett – egyértelműen a legmesszebbre merészkedő, legradikálisabb újtónak számított nem csupán a Nyolcak csoporton belül, de a századelő magyar modernizmusának történetében is. Azon kevesek közé tartozott, akik a Nyolcak mindhárom tárlatán szerepeltek és kivételesen kötötte össze a neósoktól kezdve a MIÉNK-en át a Nyolcakat a Kassák vezette aktivistákkal is, kikhez az I. világháború végén csatlakozott, s valójában az egyetlen volt társai közül, aki később az absztrakcióig is eljutott. A csoport nyárspolgár-pukkasztásban élenjáró, különc fenegyereke elsősorban expresszív portéival hívta fel magára a figyelmet. Méltatói Bölöni Györgytől Fülep Lajoson át Kassák Lajosig leginkább portréfestészetében látták igazi erejét, egyéniségét és valóban ma is expresszionista portréi között találjuk leginkább azokat a műveket, amelyek nemzetközi rangú festővé avatják.

Tárgyalt festményünk keletkezésének idején az expresszionizmus, mint egy új festészeti irány terminus technikusa még egyáltalán nem volt közkeletű fogalom. Érdekes mód egyik első említése nem is a korabeli szaksajtóban, hanem egy regényben fordul elő, amelyben fiktív csoportként megjelennek a Nyolcak is, a vaskalapos tömegek számára botrányosnak ható 1911-es kiállításuk kapcsán. A főszereplő, a Nyolcak barátja egy kávéházi beszélgetés kibiceként kelletlenül, de egyre feszültebben hallgatja végig az egyik maradi látogató pocskondiázó élménybeszámolóját, míg egyszercsak nem bír magával és közbeszól: "Na, és ezek a képek tetszenek, tisztelt ispán uram. A zsidók meg is veszik valamennyit. Mert most ezek a szecessziósok a divatosak. Pardon, nem szecessziósak – szólt át idegesen és bosszúsan Kender Pál –, a szecesszió egészen más irány. Ezek, akikről a jegyző úr beszélt, párizsi szalonok és az expresszionisták hívei...[...]

Bocsánat – folytatta aztán –, de tévedni méltóztatik. Barátaim vannak a kiállítók között, hát illetékes vagyok némileg. Nem szecesszionisták, hanem Kilencek. Ez a társaság neve, mert kilencen vannak ezek a festők."⁹

Alig egy évvel később Miklós Jenőről festett portréja révén Tihanyi is képviseltette magát az expresszionizmus első nemzetközi seregszemlájén, a Kölnben rendezett Sonderbund tárlaton, majd két évre rá Berénnyel és Pór Bertalannal közösen Bécsben állította ki expresszionista portréit, amelyekre érdekesen reagált a helyi sajtó is: "Ilyenkor esemény ennek a három piktornak a megjelenése, mert ők ott nemcsak a mi fejlett magyarságunk-nak képviselői, de amint egy bécsi kritikusuk is helyesen észrevette, védőbástyái az új művészetnek Bécsben. Megjelenésük azt fejezi ki, hogyha már kelet felől is ilyen talentumokkal süvit az új szellem, Kokoschkaék mégsem lehetnek olyan különködők és bolondok."¹⁰

Bár bizonyos művei meggyőző analógiapárokká alakulnak egy-egy Kokoschka festménnyel, Tihanyi nem másolta az osztrák festőt, hanem egyéni fejlődésén keresztül jutott el a kubofuturizmussal rokonítható, de csakis rá jellemző, összetéveszthetetlen stilushoz. Őmaga számos megnyilvánulásában tagadta azt is, hogy művészetének bármiféle köze lennne a festő lelkiiségének interpretálásához, vagy urambocsá az akkoriban izmosodó új tudományághoz, a pszichoanalízishez. Deklarált nézetei dacára a pszichoanalízis elsőszámú hazai apostola, Ferenczi Sándor több képet is vásárolt Tihanyitól, s kár lenne tagadni, hogy számos portréja valóságos analízisként hat.

Tárgyalt festményünk ellenben saját szavait igazolja, hiszen esetében a kifejezés erejét első-sorban festői kvalitásai határozzák meg és tisztán festői eszközökkel éri el expresszivitását. A szűkített képkivágot tudatos generátora, vizuális fókuszója lett ennek a kifejezésnek. A premier plánná zúmmolt képmezőben feszülő rejtett erővonalak szinte szétfeszítik a keretet, melyben mégis stabil nyugalmat áraszt a fiú fejének síkmértani idommá egyszerűsített formája, mely egyszerre dinamikus lüktetésű és statikus. Tihanyi a karikírozás pengeélén biztos kézzel absztrahál, a lényegét túlzás nélkül ragadja meg. Süketnémaságá-ból adódó hendikepje erénnyé nemesülve tette szuperszenzitívvé a 'csakis látható dimenziójában' és ez a kifinomult vizuális érzékenység segítette őt abban, hogy a látott valóságból ökonómikusan, tolakodó fenhang nélkül sajtolja ki a művészetté nemesíthető lényegét.

Tihanyi Fiú képe a magyar expresszionizmus egyik első markáns megnyilvánulása.

Barki Gergely

Ismeretlen fotós: Tihanyi Lajos, 1910-es évek, MNG, Adattár

¹ Tihanyi Lajos autográf képjegyzéke, MNG, Adattár, Ltsz.: 18803/73.

² Almanach. (Képzőművészeti lexikon). Szerk. Déry Béla, Bányász László, Margitay Ernő. Budapest, 1912. 242.

³ N.n.: A NYOLCAK KÖRÜL Pasteiner nyilatkozata és a művészek, Világ, 1911. máj. 10. 6.

⁴ Véleményem szerint a cím nem adekvát és nem Tihanyitól származik. A mű nagy valószínűséggel a Tihanyi jegyzékében szereplő 111-es tétellel azonos: "3 gyerek komp. Bp. 1910 (?) otthon". Datálását az adatok alapján indokolt (ld. a főszövegben lentebb) 1911-re módosítani. Téves Majoros Valéria Vanília e tételre vonatkozó azonosítása is, aki Táncoló aktok címen ismert, jóval korábbi Nagybányán készült képpel hozta összefüggésbe a 111. számon bejegyzett tételt.

⁵ A szakirodalomban tévesen Bubi portré-ként szerepel

⁶ Nem tudom azt a hipotézist sem elfogadni mely szerint a nőalak Tihanyi édesanyja lenne, hisegn sem a grafikai vázlaton, sem a két említett kompozíción nem tűnik a fiúnál lényegesen idősebbnek a nő-, vagy lányalak.

⁷ Tihanyi levele Tersánszky Józsi Jenőhöz 1911. április 18-án. PIM V. 4330/167/b. Közli: Majoros Valéria Vanília: Tihanyi Lajos. Monument Art, 2002, 41.

⁸ L. L. [Lakatos László]: A NYOLCASOK Tárlati itélőbirálat I. Pesti Napló, 1911. máj. 21. 8-9. Ezzel szemben a katalógus előszavában Feleký Géza egy férfiportréről tesz említést, amelynek leírása tárgyalt művünk tulajdonosának arcképére, a Miklós Jenő portréra is illik. Vö.: Mezei Ottó: Megjegyzések Tihanyi Lajos ismeretlen portréjához. Művészet, 16, 1975, 9. 19–20.

⁹ Török Gyula A porban című regénye a Magyar Hírlap 1912-es évfolyamában folytatások-ban jelent meg. Ezúton is köszönöm Bardoly Istvánnak, hogy erre a forrásra felhívta figyelmemet.

¹⁰ Bölöni György: Három magyar festő, Nyugat, 7. 1914. I.: 497.

89

89 ■ REMSEY JENŐ (1885–1980)

Cirkuszi jelenet, 1930
Circus Scene, 1930

78 x 60,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Remsey 930

Kikiáltási ár: 160 000Ft / 506 EUR
Becsérték: 300 000 – 500 000 Ft
Estimated price: 950 – 1 582 EUR

90

90 ■ CLAUDE VENARD (1913–1999)

A párizsi Montmarte, 1956
Montmartre in Paris, 1956

99,6 x 100 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: C. Venard 56

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 8 228 EUR
Becsérték: 3 600 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 11 392 – 15 823 EUR

91

91 • SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Városliget (Vajdahunyad vára), 1910-es évek vége
Városliget (Vajdahunyad Castle), Late 1910s

35 x 44 cm
 Olaj, fa | Oil on panel
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Hugó Scheiber

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 886 EUR
 Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
 Estimated price: 1 266 – 1 899 EUR

92

92 • ORBÁN DEZSŐ (1884-1987)

Kékfelhős erdőszéle
Forest with Clouds

80,5 x 99 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Orbán

Kikiáltási ár: 1 200 000Ft / 3 797 EUR
 Becsérték: 1 800 000 – 3 000 000 Ft
 Estimated price: 5 696 – 9 494 EUR

93 • MAROSÁN GYULA (1915-2003)

Hegyek között, 1930-as évek vége
Amongst the Mountains, late 1930s

90,5 x 130,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 4 500 000 Ft / 14 241 EUR
Becsérték: 8 000 000 - 14 000 000 Ft
Estimated price: 25 316 - 44 304 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Marosán Gyula hagyatékában

Diego Rivera: Az agitátor (részlet)

Diego Rivera: Mártírok

93

94

94 = GYÖRGYI-GIERGL ALAJOS (1822-1863)

A csinos bajusz, 1855
Fancy Moustache, 1855

65 x 51 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra középen | Signed left in the middle: Giergl 855
 VÉDETT

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 459 EUR
 Becsérték: 400 000 – 800 000 Ft
 Estimated price: 1 266 – 2 532 EUR

95

95 = LÁSZLÓ FÜLÖP (1869-1937)

A vidéki hetilap főszerkesztője (Dr. Grünbaum-Galambos Pál arcképe), 1890
Editor of a Provincial Periodical (Portrait of Dr. Pál Grünbaum-Galambos), 1890

48 x 31,5 cm
 Olaj, fa | Oil on panel
 Jelezve balra lent | Signed lower left: E kép mása annak, mely szívemben él, 1890

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 5 063 EUR
 Becsérték: 2 000 000 – 4 000 000 Ft
 Estimated price: 6 239 – 12 658 EUR

96 ■ CZIGÁNY DEZSŐ (1883–1938)

Mediterrán táj, 1920-as évek második fele
Mediterranean Landscape, late 1920s

50,5 x 61 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Czigány

Kikiáltási ár: 3 500 000Ft / 11 076 EUR
Becsérték: 6 000 000 – 10 000 000 Ft
Estimated price: 18 987 – 31 646 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Emődi Gábor gyűjteményében

Giorgio Morandi: Külváros, 1941

Paul Cézanne: Provence-i házak, 1886, National Gallery of Art, Washington

97

97 - ISMERETLEN MAGYAR FESTŐ UC MONOGRAMMAL

Rokokó jelenet, 1920-as évek
Rococo Scene, 1920s

60 x 95 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: UC monogrammal

Kikiáltási ár: 200 000Ft / 633 EUR
 Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
 Estimated price: 1 266 – 1 899 EUR

98

98 - TARDOS KRENNER VIKTOR (1866-1927)

Tavasziünnep
Spring Feast

73 x 104,5 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Tardos Krenner Viktor

Kikiáltási ár: 1 000 000Ft / 3 166 EUR
 Becsérték: 1 400 000 – 2 000 000 Ft
 Estimated price: 4 430 – 6 329 EUR

99 = RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1861–1927)

Medgyessy Ferenc mintázza Rippl-Rónai szobrát a kaposvári Róma villában, 1913

Ferenc Medgyessy Modelling Rippl-Rónai's Portrait in the Roma Villa in Kaposvár, 1913

68 x 46,5 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve balra fent | Signed upper left: Rónai

Hátoldalon | Reverse: Medgyessy Ferenc hagyatéki pecsétje, a szobrász feleségének neve és címe („Medgyessy Ferencné Százados úti művésztelep”), valamint Tarján Jenő gyűjtői cédulája.

Kikiáltási ár: 22 000 000 Ft / 69 620 EUR

Becsérték: 35 000 000 – 50 000 000 Ft

Estimated price: 110 759 – 158 228 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE

- A festményt Medgyessy Ferenc kapta Rippl-Rónaitól ajándékba, később özvegyétől Tarján Jenő szerezte meg, majd a Petró-gyűjteménybe került.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Műgyűjtő, 1970/4. 13. oldal.

- Farkas Zsuzsa: Rippl-Rónai József. Budapest, 2006, 2009. 61. oldal.

- A pécsi Petró gyűjtemény. Budapest, 2002. 19. oldal.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Pewny Denise: Rippl-Rónai József (1861–1927). Budapest, 1940. 128. oldal.

- Petrovics Elek: Rippl-Rónai József. Budapest, 1942.

- K. E.: Beszélgetés Medgyessy Ferenc szobrászművésszel (Rippl-Rónairól). Somogyország, 1957. december 1.

- Medgyessy Ferenc: Életemről, művészetről. Budapest, 1960. 87. oldal.

- Dévényi Iván: A színek hatalma. Műgyűjtő, 1970/4. 10–13. oldal.

- Simon Gy. Ferenc: Rajzok, szobrok, levelek. Műzsák, 1973/4. 10–11. oldal.

- Sz. Kürti Katalin: Medgyessy Ferenc. Budapest, 1983. 52–55. oldal.

- Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása. Katalógus. Szerk.: Bernáth Mária és Nagy Ildikó. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1998. 341–342. oldal.

- Farkas Zsuzsa: Rippl-Rónai József. Budapest, 2006,2009. 48, 58. oldal.

Medgyessy Rippl-Rónai szobrát mintázza a Róma villa kertjében, 1913.

Medgyessy Ferenc a legismertebb magyar szobrász. Köztéri szobrai számos városban megtalálhatók, ikonikus alkotása, a Szoptató anyja megszámlálhatatlanul sok reprodukción és a régi 1000 forintoson is feltűnik.

Pierre Bonnard: Rippl-Rónai a műteremben, 1905. Museum of Fine Arts, Houston

Sassy Attila: Medgyessy Ferenc portréja, 1908 körül. Déry Múzeum, Debrecen

Rippl-Rónai József: Medgyessy Ferenc portréja, 1913. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

KÉPEK, BARÁTOK

Rippl-Rónai életművének egyik legkarakteresebb fejezetét alkotják azok a portrék, melyeket művésztársairól festett, s melyekkel sikeresen újította meg a barátságképek egészen az itáliai reneszánszig visszanyúló, s a felvilágosodás korában Magyarországon is divatosá váló műfaját. E festményeinek sorában a legelsők még franciaországi tartózkodása alatt, a 19. század utolsó éveiben születtek, s a Nabis csoport tagjainak, a pont aveni kör képviselőinek szoros összetartozását reprezentálták, miközben a barátságról, s a közös művészi ideálokról tett sokatmondó vallomásokként is értelmezhetők. A művek sorából a Vuillard-t ábrázoló nagyméretű alkotás a világháborúban megsemmisült, a Natanson-portré lappang, míg Bonnard és Maillol arcképei szerencsére ma is megcsodálhatók.

MŰFAJOK VETÉLKEDÉSE

A Medgyessy Ferenc szobrászról készült, most bemutatott festményen Rippl egy frappáns kompozíciós megoldással nem csupán azt éri el, hogy képének főszereplője mellett saját magát is beemeli a kompozícióba, de a vizuális művészetek évezredes múltja visszatekintő kulcstémáját, az úgynevezett paragone vitát is megpendíti. A klasszikus görög művészet idején felvetett problémát a reneszánsz művészetteoretikusai fejtették ki a legplasztikusabban: a korabeli alkotók egzisztenciáját, társadalmi státuszát is súlyosan érintő kérdés lényege arról szólt, hogy vajon a színeket is „bevető” festészet, vagy a több nézőpontot is megjeleníteni képes szobrászat eszközei alkalmasabbak e a valóság tökéletesebb megragadására, s ennek következtében melyik művészeti ág méltóbb az artes liberales, vagyis a szabad művészet elismerő címére. E messze vezető, s talán nem is tudatosan a kép asszociációs terébe emelt tartalmi elem mellett fontosabb az a fajta baráti gesztus, mellyel – a Nabis festőinél gyakorta alkalmazott módon – Rippl az összetartozás szimbólumaként formálja képpé a két művész szoros kapcsolatát. Blikkfangos megoldásával, a szemkontaktust sugalmazó beállítással egyrésről a szellemi rokonságot, az egyenrangú, baráti viszonyt demonstrálja, miközben persze a szobor előtt térdet hajtó alak a fiatalabb művésztárs illő tiszteletadását is szemlélteti a beérkezett festő hírneve előtt.

EGY BARÁTSÁG EMLÉKE

A Franciaországból visszatérő, Kaposváron letelepedő művész gyakran hívta meg a Róma villába a számára kedves alkotótársakat és művészeti írókat: a közeli Somogytúrról átránduló Kunffy Lajoson kívül Galimberty Sándor, Márfy Ödön, Martyn Ferenc is hosszú és rendkívül inspiráló látogatásokat tett nála. A nyári hónapokban érkező vendégek közül minden kétséget kizáróan Medgyessy Ferenc ragadta meg leginkább az örökké képtémákat, jellegzetes emberi típusokat kutató Rippl-Rónai festői fantáziáját. Hogy a fiatal szobrász személyiségében, testi megjelenésében lehetett valami izgató, vászonra kívánczó karaktervonás, az is bizonyítja, hogy Rippl-Rónai három ismert festményén kívül Sassy Attila és Kádár Béla életművében is találunk egy-egy remekbeszabott Medgyessy-arcképet. A most bemutatott festmény megszületésének körülményei, a Róma villában töltött 1913-as nyár élményei két forrásból is megidézhetők. Mórícz Zsigmond, Medgyessy korábbi iskolatársa a következő szavakkal elevenítette fel találkozásukat: „Nagy meglepetéssel fedeztem fel, hogy ez az ismeretlen kis mokány az én debreceni oroszlanom (...) Ripplnek elmondtam, hogy ez a Feri, ez tud ám rajzolni. Mire nagy meglepetésemre azt mondta az öreg Jóska, hogy »Rajzolni nem tud, de a legnagyobb magyar szobrász: van olyan jó, mint Maillol.«” Maga Medgyessy így emlékezett a kép megszületésének körülményeire: „Mikor 1913-ban Rippl-Rónainál nyaraltam, egy csomó ceruzarajz közben három olajképet csinált rólam, öneki válogatás nélkül mindenki modellnek számított, aki csak közelébe került. Én is az voltam. Egy képet elhoztam, most is itt van. Amint őt mintázom.”

Rippl e kukoricás stílusú képével magától értetődő egyszerűséggel foglalta egyetlen festménybe a tehetséges fiatal művésztárs, a „magyar Maillol” jellegzetes alakját saját portréjával, miközben frappáns témaválasztásával kettejük barátságának illusztrálásán túl a festészet és a szobrászat örök vetélkedésének is emléket állított.

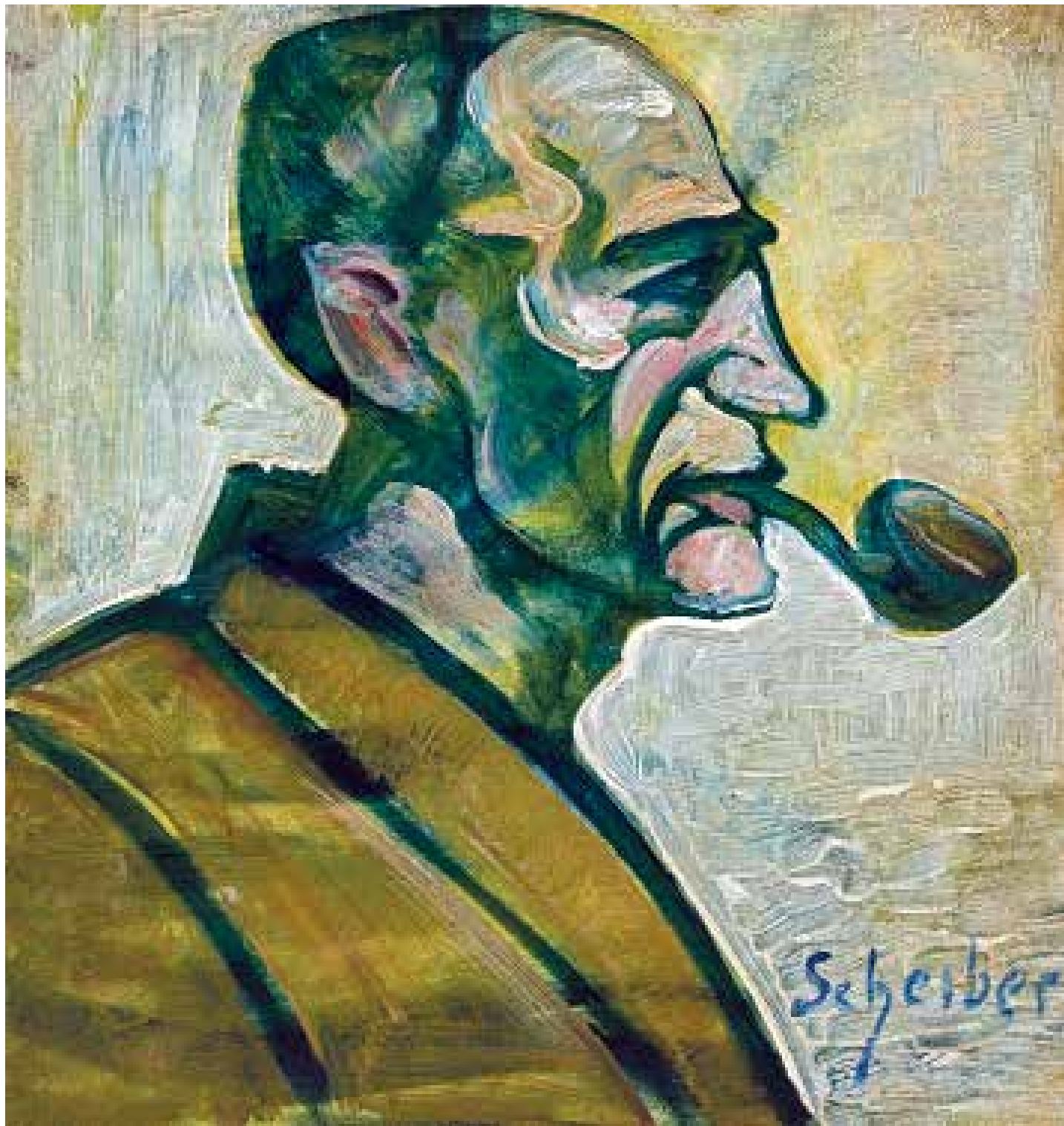
Molnos Péter

Rippl-Rónai József: Aristide Maillol portréja, 1899. Musée d'Orsay, Párizs

Medgyessy Ferenc: Rippl-Rónai fest, 1913. Városi Képtár, Deák gyűjtemény, Székesfehérvár

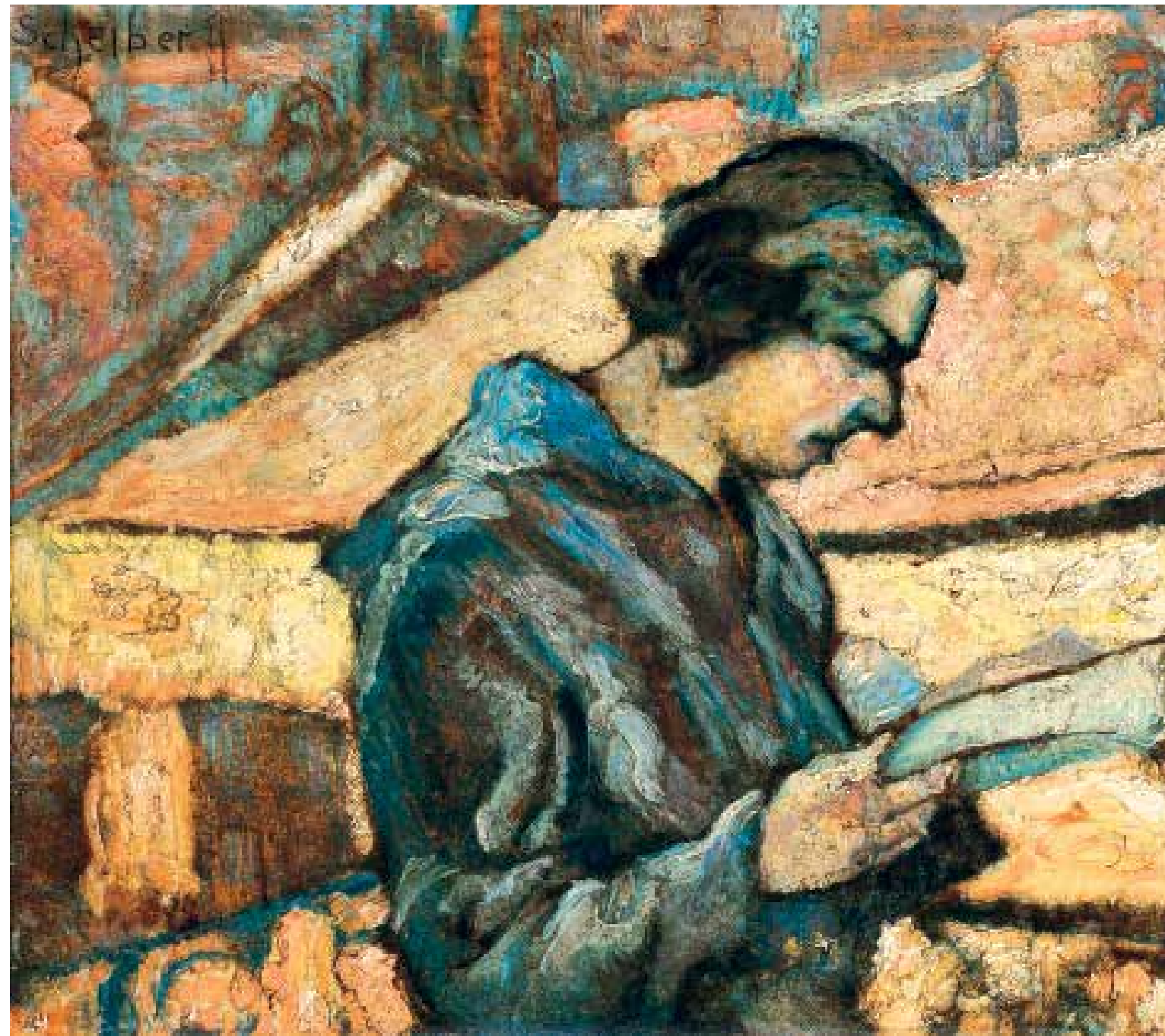
100

100 • SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Férfi pipával, 1920-as évek eleje
Man with Pipe, early 1920s

27 x 26 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber

Kikiáltási ár: 240 000Ft / 759 EUR
 Becsérték: 400 000 - 600 000 Ft
 Estimated price: 1 266 - 1 899 EUR

101

101 • SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Olvasó nő, 1920 körül
Woman Reading, c. 1920

45,5 x 50,5 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve balra fent | Signed upper left: Scheiber H

Kikiáltási ár: 550 000Ft / 1 741 EUR
 Becsérték: 800 000 - 1 200 000 Ft
 Estimated price: 2 532 - 3 797 EUR

102

102 • TÖRÖK JENŐ (1880-1957)

Párizsi kilátás a műteremablakból, 1907
View of Paris from the Studio Window, 1907

34 x 51 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Török J Paris 1907

Kikiáltási ár: 150 000Ft / 775 EUR
 Becsérték: 200 000 – 350 000 Ft
 Estimated price: 633 – 1 108 EUR

103

103 • PERLROTT CSABA VILMOS (1880-1955)

Szentendrei részlet
Szentendre Scene

66 x 86 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 1 100 000Ft / 3 481 EUR
 Becsérték: 1 600 000 – 2 800 000 Ft
 Estimated price: 5 063 – 8 861 EUR

104 ■ MÁRFFY ÖDÖN (1878–1959)

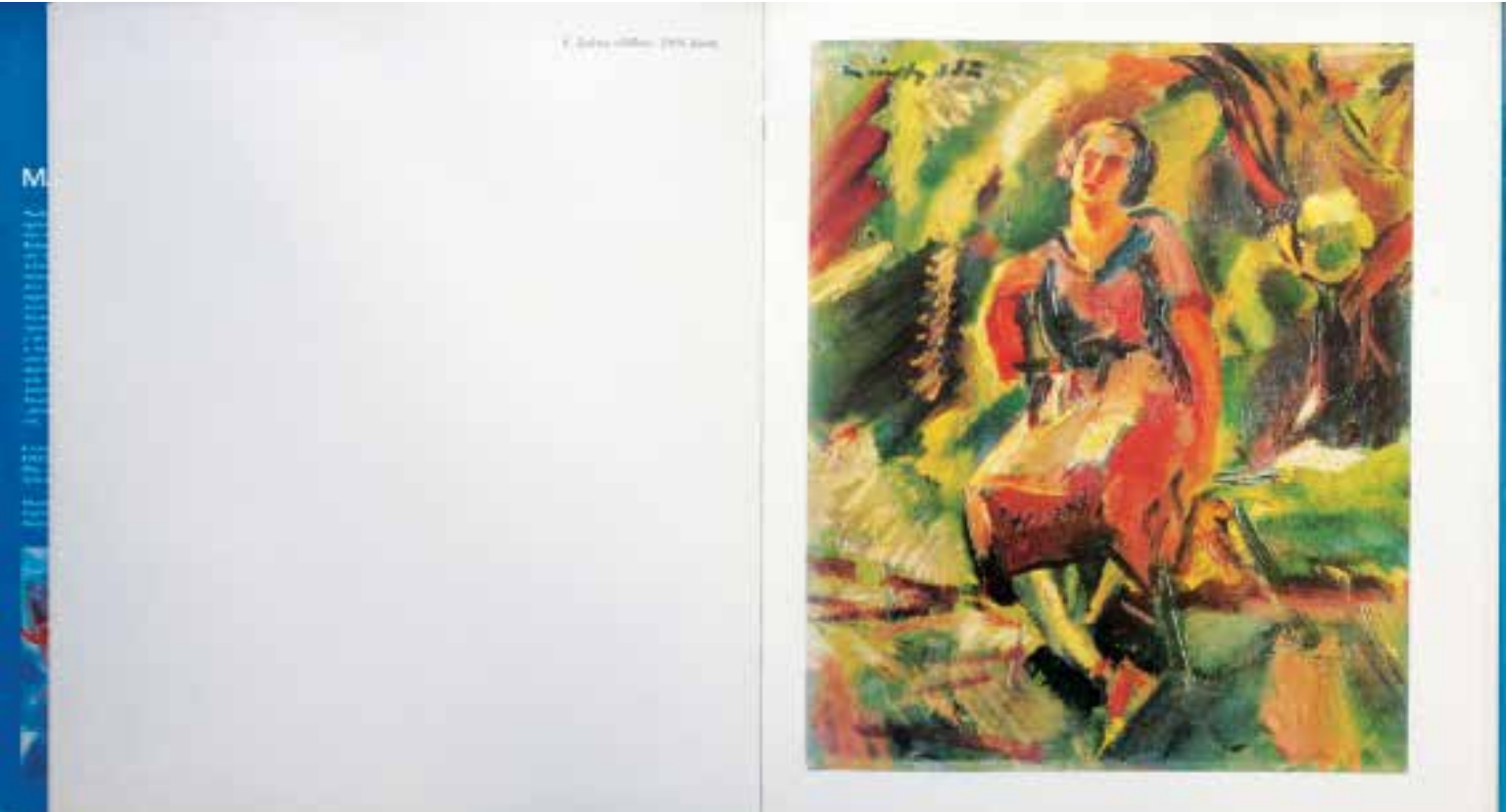
Leány zöldben
Girl in Green

42 x 33 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent | Signed upper left: Márffy Ödön

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 26 899 EUR
Becsérték: 12 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated price: 37 975 – 56 962 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED
- Márffy és műzsái. Ernst Múzeum, 2003. Márffy kiállítás, Vigadó Galéria, 1984.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Passuth Krisztina: Márffy Ödön, Corvina Kiadó, Budapest, 1978. 2. kép
- Rockenbauer Zoltán: Márffy, Budapest-Paris, 2006. Oeuvre kat. száma: 2.8.2.1.2.

Jelen képünk Passuth Krisztina: Márffy Ödön című albumában

105

105 ■ EL KAZOVSZKIJ (1948-2008)

Oszlopos szentek, 1993
Coloumn Saints, 1993

89,5 x 90 cm
 Vegyestechnika, hullámpapír | Mixed technique on cardboard
 Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: El Kazovszkij

Kikiáltási ár: 400 000Ft / 1 266 EUR
 Becsérték: 700 000 - 1 000 000 Ft
 Estimated price: 2 215 - 3 165 EUR

106

106 ■ GYARMATHY TIHAMÉR (1915-2005)

Vidéki ház 1987/41
Country-House 1987/41

90 x 80 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Gyarmathy Tihamér 987/41

Kikiáltási ár: 1 500 000Ft / 4 747 EUR
 Becsérték: 2 000 000 - 3 000 000 Ft
 Estimated price: 6 329 - 9 494 EUR

107

107 • RUDNAY GYULA (1878-1957)

Szomorú őszi nap, 1894-95
Sad Autumn Day, 1894-95

54 x 67 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: 1894-95 évben festettem, Rudnay Gy.

Kikiáltási ár: 240 000Ft / 759 EUR
 Becsérték: 340 000 - 480 000 Ft
 Estimated price: 1 076 - 1 519 EUR

108

108 • BREZNAY JÓZSEF (1916-)

Úttörő Áruház, 1960-as évek
Úttörő Áruház, 1960s

99 x 118 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Breznay

Kikiáltási ár: 380 000Ft / 1 203 EUR
 Becsérték: 500 000 - 800 000 Ft
 Estimated price: 1 582 - 2 532 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
 - Egykor Kovács Dezső hagyatékából

109 ■ CZIMRA GYULA (1901-1966)

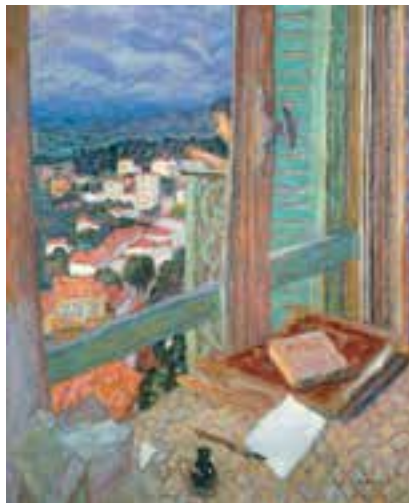
Kilátás a műteremből, 1932
View from the Studio, 1932

98 x 91 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Czimra 932

Kikiáltási ár: 1 000 000Ft / 3 165 EUR
Becsérték: 2 000 000 - 3 000 000 Ft
Estimated price: 6 329 - 9 494 EUR

Vincent van Gogh: Hentesbolt az ablakon át, 1888
Van Gogh Museum, Amsterdam

Pierre Bonnard: Az ablak, 1925
Tate Modern, London

110 ■ KORNISS DEZSŐ (1908-1984)

Fuvolázó
Flute Player

24 x 32 cm
Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Korniss

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 4 430 EUR
Becsérték: 2 500 000 - 4 000 000 Ft
Estimated price: 7 911 - 12 658 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Körner Éva gyűjteményében

Beke László fotója Körner Éváról

Korniss Dezső: Fuvolázó II.,
Kolozsvár-gyűjtemény

111

111 ■ NOVOTNY EMIL RÓBERT (1898-1975)

Nő kalapban, 1916
Woman with a Hat, 1916

67 x 55 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Novotny 916
 Hátoldalon | Reverse: Tájkép

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 950 EUR
 Becsérték: 500 000 - 1 000 000 Ft
 Estimated price: 1 582 - 3 165 EUR

112

112 ■ ZIFFER SÁNDOR (1880-1962)

Ziffer kisfiának portréja, 1941
Portrait of Ziffer's Son, 1941

47 x 36 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra fent | Signed upper left: Ziffer Sándor 1941

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 950 EUR
 Becsérték: 600 000 - 900 000 Ft
 Estimated price: 1 899 - 2 848 EUR

113 ■ SZOBOTKA IMRE (1890-1961)

Éjszakai fények a városban, 1920 körül
City Lights by Night, c.1920

90,5 x 68 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Szobotka I

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 5 063 EUR
Becsérték: 2 500 000 – 4 000 000 Ft
Estimated price: 7 911 – 12 658 EUR

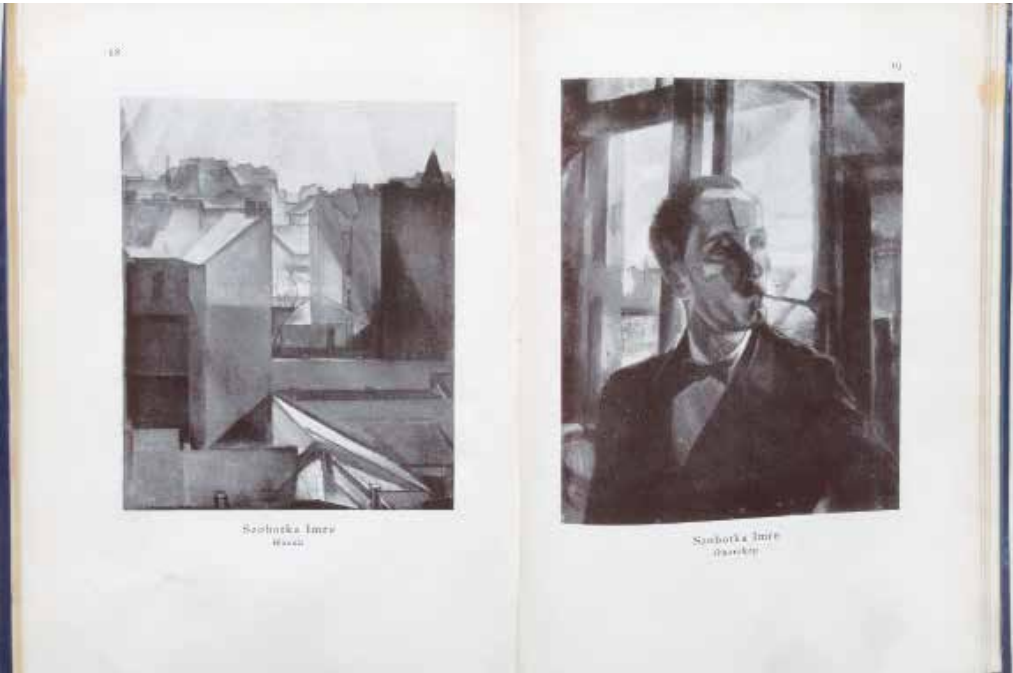
PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Emődi Gábor gyűjteményében

„Szobotka az elvont szín és formatagozás Párisban folytatott tanulmányait arra használja, hogy általuk kifinomodott rajz- és valóérzékkével a légköri fényszóródás, reflexjáték és tompítás legdifferenciáltabb árnyalatait is nyomon kövesse (18, 19. kép). Ez a kedvtelése már-már az impresszionizmus határán jár..... Szobokta magyar viszonyokhoz mérten ritka mesterségbeli kultúrával állítja a maga elmélyült természetábrázolásának szolgálatába. Élek és síkok találkozásából, megtöréséből a képek egész térfoglalatát megszervező építményt teremt, mely a természetes felületek alól mindenütt láthatóan, de enyhén kiűtközik.”

Kállai Ernő: Új magyar piktúra. 1900-1925, Amicus Kiadása, 1925. 61. oldal

Kállai Ernő: Új magyar piktúra. 1900-1925, Amicus Kiadása, 1925

Kállai Ernő: Új magyar piktúra. 1900-1925, Amicus Kiadása, 1925. 18,19. kép

114

114 • KONSTANTIN STOITZNER (1863–1934)

Kártyázó társaság, 1883
Playing Card, 1883

89 x 124 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: c.Stoitzner 83

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 7 057 EUR
 Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
 Estimated price: 3 164 – 5 063 EUR

115

115 • BÖHM JÁNOS (1860–)

„Azt mondják...”, 1894
„Rumor Has It...”, 1894

60 x 39,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Böhm János, 1894

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 1 134 EUR
 Becsérték: 700 000 – 1 000 000 Ft
 Estimated price: 2 215 – 3 165 EUR

116

116 = VÁGÓ PÁL (1853-1928)

Gyümölcscsendélet
Still-Life with Fruits

50 x 61 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Vágó

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 380 EUR
Becsérték: 250 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 791 - 1 582 EUR

117

117 = BALLA BÉLA (1882-1965)

Ozsonna előtt (Intim sarok)
Before Tea

50 x 60 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Balla Béla
Hátoldalon | Reverse: Balla Béla saját etikettje,
Ozsonna előtt, Intim sarok

Kikiáltási ár: 150 000 Ft / 475 EUR
Becsérték: 300 000 - 600 000 Ft
Estimated price: 950 - 1899 EUR

118

118 = MAX KAUFFMANN (1846-1913)

A vadász
The Hunter

47 x 55 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: 15/VIII. Max Kauffmann

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 392 EUR
Becsérték: 600 000 - 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 899 - 3 165 EUR

119

119 = DOMANOVSZKY ENDRE (1907-1974)

Vándorok, 1930-as évek
Wanderers, 1930s

48 x 64 cm
Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
Jelzés nélkül | Unsigned
VÉDETT

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 380 EUR
Becsérték: 250 000 - 400 000 Ft
Estimated price: 791 - 1 266 EUR

120 = KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Anya gyermekével
Mother with Child

87 x 55 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 15 823 EUR
Becsérték: 6 000 000 - 9 000 000 Ft
Estimated price: 18 987 - 28 481 EUR

120

121

121 ■ ABA-NOVÁK VILMOS (1894–1941)

Kék szemű kisfiú, 1919
Boy with Blue Eyes, 1919

31,5 x 23,5 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve balra lent | Signed lower left: 1919 Aba Novák
 Hátdoldalon | Reverse: Aba-Sárkeresztúron festettem 1919-ben. V. Aba-Novák

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 690 EUR
 Becsérték: 1 200 000 – 2 000 000 Ft
 Estimated price: 3 798 – 6 329 EUR

122

122 ■ CZIGÁNY DEZSŐ (1883–1938)

Fiúportré
Portrait of a Boy

60 x 50 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 1 076 EUR
 Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft
 Estimated price: 1 582 – 2 532 EUR

Párizsi nő a télikertben (Kunffyné)
Parisian Woman in the Winter-Garden (Kunffyné)

98 x 70 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 4 430 EUR
Becsérték: 2 500 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 7 911 – 15 823 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Horváth János: Kunffy Lajos (1869-1962). Kaposvár, Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága, 1993. 11. o.

„Ugyancsak Landauék révén ismerkedtünk össze Lord Edwin Weeks amerikai festővel és feleségével, akik nagyon értékes és kedves barátaink lettek. A rue Leonardo da Vinci 13. alatt szép villát béreltek, az Avenue de Bois de Boulogne egy mellékutcájában. Lakásuk s főleg a műterem tele volt keletei relikviákkal, mert Weeks sokat utazott keleten és képtémáit is onnan vette.

Nagy tudású festő volt, képei tetszetősek voltak, úgyhogy minden munkája vevőre talált. A német császár is megvette egy berlini kiállításon több képét. Hors concours volt a Champs Elysée-i szalonban, úgyhogy nemcsak társadalmilag volt értékes rám nézve ismeretségük, de instruktív is volt mesterségemben a vele való érintkezés. Akkoriban „Kétségbeesés” című női aktképet festettem, ami nagyon tetszett neki és gyakran jött műtermembe. Egy alkalommal kérte feleségemet, hogy ülne neki modellt, nagyon jól felhasználta fejét egy képéhez, de azután portrét is festett róla. Ezt az alkalmat én is felhasználtam, mert kitűnő világításban téli kertjükben délszaki növények között állított be. Így én is megfestettem az első komolyabb arcképet feleségemről. Weeks képe rendkívüli mesterségbeli tudással volt festve, de kissé akadémikus. Mikor jour-jukra jöttek amerikai művészbártaik és a műteremben megsemlélték az újabb műveket, a fiatalabb festők az én munkámhoz tértek vissza, ami egy kissé feszélyezett is, de ezt mint utóbb mondták, modernebbnek találták felfogásban és szélesebb festés modorát szerették. Talán a leghasonlóbb portrém volt, melyet feleségemről festettek.”

Kunffy Lajos: Visszaemlékezéseim (Önéletrajzi dokumentum kötet), szerkesztette Horváth János, kiadja a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága, Kaposvár, 2006.

Kunffyné virágok között Párizsban. 1903 körül.
Fotó: Edwin Lord Weeks

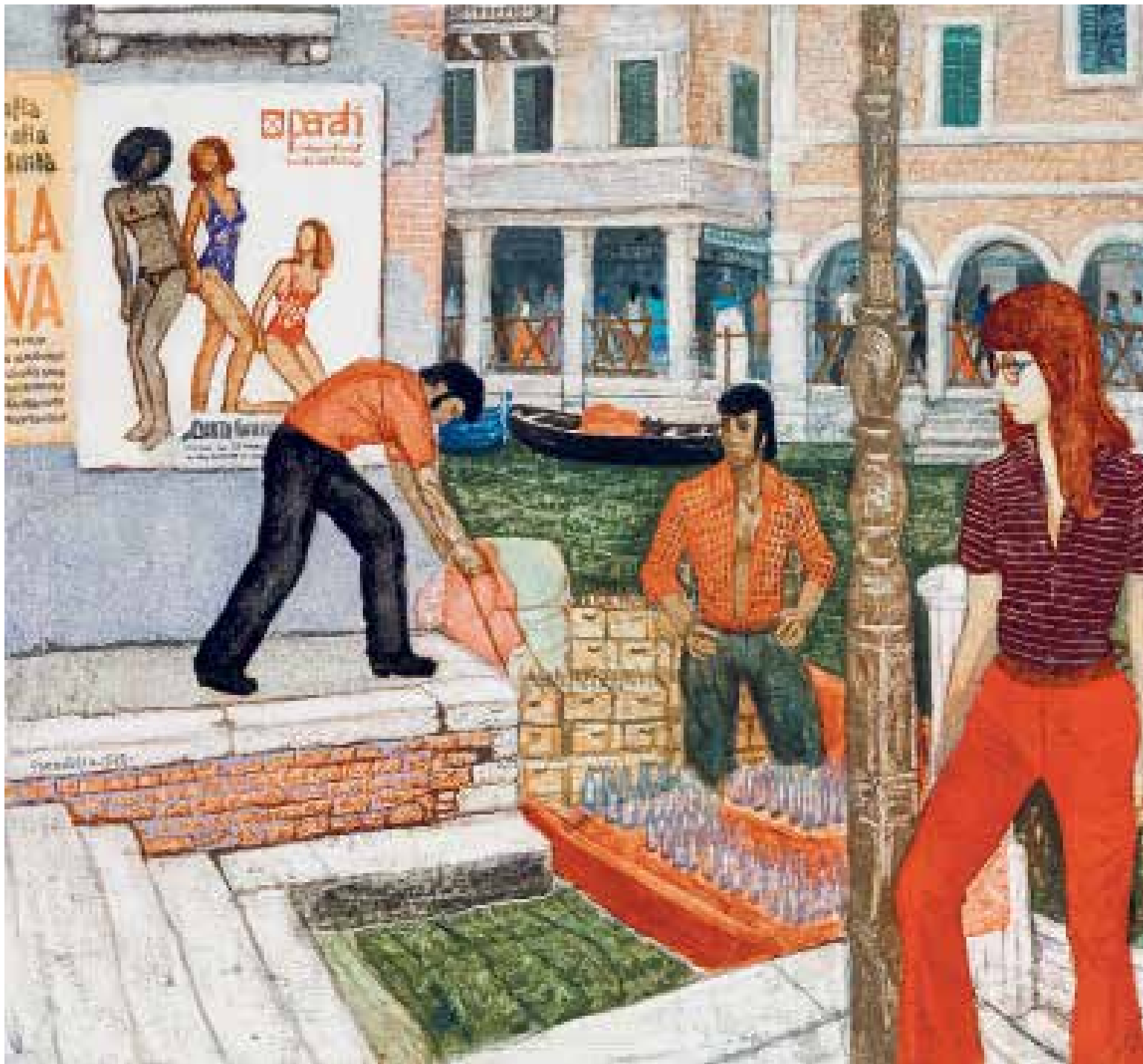

Giovanni Boldini: Rita de Acosta Lyding, 1898

Paul-Albert Besnard: A Kharitonenko testvérek, 1903

124

124 - CZENE BÉLA (1911-1999)

Velence, 1972
Venice, 1972

68 x 72 cm
Olaj, farost
Jelezve balra lent | Signed lower left: Czene Béla 1972

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 950 EUR
Becsérték: 600 000 - 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 899 - 3 165 EUR

125 - KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Art deco akt
Art deco Nude

80 x 60 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 7 595 EUR
Becsérték: 5 000 000 - 8 000 000 Ft
Estimated price: 15 823 - 25 316 EUR

125

Zenész testvérek, 1926 körül
Musician Brothers, c.1926

100 x 75 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Rauscher Gy

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 23 734 EUR
Becsérték: 9 000 000 – 16 000 000 Ft
Estimated price: 28 481 – 50 633 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Magyar zene és kép. Szerk.: Kieselbach Tamás. Budapest, 2007. 268. oldal.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Gálig Zoltán: Három változat az elfelejtésre: Bartoniek Anna, Rauscher György, Schönbauer Henrik

- Gálig Zoltán: Rauscher György festőművész élete és munkássága. Limes, 1996/4. 7–32. oldal.

- Rauscher György festőművész 1902–1930. Szerk.: Zsembery Jenő. Dorogi Füzetek 26. Dorog, 2002.

Amadeo Modigliani: Leopold Zborowski arcképe, 1917 Museu de Arte, Sao Paulo

Amadeo Modigliani: Egy költő portréja, 1915

Rauscher György komáromi műtermében, 1920-as évek vége

AZ ELSŐ TALÁLKOZÁS ÉLMÉNYE

Az első kép, melyet a Rauscher-életműből megismertem, egy öreg, vörös hajú, szakállas férfi portréja volt: a van gogh-i figura görnyedten ülő alakjával egyik műgyűjtő barátom lakásában találkoztam a kilencvenes évek közepén. Meghatározó élmény volt. Nem pusztán a mű mellbevágó kvalitása, a megfestés virtuóz technikai bravúrai és a lélekábrázolás mélysége döbbsített meg, de mindezek felett a felfedezés borzongató érzése is előntött. Rauscher György nevét akkoriban még a művészettörténészek legtöbbje sem ismerte. Az igazi meglepetés azonban az volt, hogy a festmény stílusa teljesen idegennek hatott minden, általam ismert magyar festményétől: ez a fanyar, szürkék felé gravitáló színvilág és a rütsáig hajtott realizmus nem illett a 20. századi magyar festészet bennem élő képéhez.

A művel való találkozás olyan erős élményt jelentett, hogy a következő pár évben igyekeztem minden információt összegyűjteni Rauscherről: a dosszié, amelyet akkor összeállítottam róla, most itt fekszik az asztalomon. Szerencsém volt, hiszen nem sokkal korábban jelentek meg Gálig Zoltán úttörő tanulmányai, melyekből részben rekonstruálhatóvá vált ez az elfeledett, de rendkívül értékes életmű.

MARLENE DIETRICHTŐL SZOMORY DEZSŐIG

Rauscher György 1902-ben született Dorogon, módos polgári család gyermekeként. Középiskoláit Komáromban végezte el, s közben már festészetet is tanult a felvidéki magyar művészet egyik nagy hatású mesterénél, a víziószerű kompozícióiról nevezetes, alapvetően grafikus vénával megáldott Harmos Károlynál. Érettségi után előbb egy évig a bécsi akadémián, majd három esztendőn át a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult Réti István növendékeként. A húszas évek első felében hosszú ideig Olaszországban majd Párizsban is élt, miközben a nyarakat mindig Komáromban töltötte. Franciaországi tartózkodása után Pesten telepedett le, ahol Eskü téri műtermében festett alkotásait rendszeresen kiállította a KUT tárlatain. 1928 tavaszán a brünni Künstlerhaus hívta meg egy nagy sikerű önálló kiállításra, ahol minden bemutatott műve vásárlóra talált. Külföldi karrierje meredeken ívelt felfelé: 1928 őszén Berlinbe költözött, ahol szoros kapcsolatba került a város filmes elitjével. Megnyerte a Sport im Bild című újság nemzetközi címlap-pályázatát, így a kiadó számos illusztráció elkészítésével bizta meg. Arisztokraták, a szellemi élet hírességei és nemzetközi filmsztárok halmozták el portrémegrendelésekkel: többek között megfestette a fiatal Marlene Dietrich és Lilian Harvey arcképét, valamint Szomory Dezső pártatlanul kifejező portréja is a nevéhez fűződik.

Sikerei csúcán, 1930-ban Párizsba költözött és műtermet bérelt a Rue de Vaugirardon. Minden adott volt ahhoz, hogy ritka technikai felkészültsége, karaktermegragadó képessége, valamint képeinek megkapó színezése és lágy formaképzése révén az École de Paris nemzetközi sztárjai, Van Donghen, Foujita, Kisling vagy Pascin nyomdokaiba lépjen. Képeinek stílusa szintén a kor e felkapott mestereiét idézi, miközben számos alkotása,

Részlet az 1935-ös emlékkiállításról, Nemzeti Szalon, 1935

Egy lappangó remekmű a sok közül: Jazzband, 1927

így a most vizsgált festmény is Modigliani hatását mutatja. A lendületesen induló karrier azonban nem teljesedhetett ki. Az esztendő közepén Rauscher lappangó tüdőbetegsége ismét kiújult, így a hazatérés mellett döntött. Utolsó műveként még megfestette Pálffy-Daun grófné portréját, majd gyógykezelésre a Tátrába utazott, végül reményvesztetten visszatért a család komáromi otthonába. 1930. október 3-án halt meg, alig 28 évesen.

ELVESZETT ÉLETMŰ

Rauscher György neve 1945 után évtizedekre a feledés homályába került. Ennek oka elsősorban az volt, hogy az alig tíz év alatt létrejött életmű érthetően kevés darabot számlál, s a megfestett művek zöme is sajnos ismeretlen helyen lappang. A kortársak visszaemlékezése szerint e rövid művészi pálya idején megközelítőleg 200 mű született, melyek zöme azonban elveszett, sokukat még fényképről sem tudjuk azonosítani. Megdöbbentő tény, hogy míg a festő 1935-ös hagyatéki kiállításán még 120 alkotás került a közönség elé, mára összesen csupán alig 20 mű van múzeumi vagy gyűjtői tulajdonban. E fájdalmasan szűk műcsoport egyik legjelentősebb darabja a most bemutatott, Zenész testvérek című festmény.

ART DECO ÉS ÚJ TÁRGYIASSÁG

Rauscher György az új tárgyiasság, a neue Sachlichkeit legkövetkezetesebb magyarországi képviselője volt, érett korszakának darabjai minden zökkenő nélkül beilleszthetők e hangsúlyosan nemzetközi karakterű irányzat jól ismert remekművei közé. A Zenész testvérek a 20. századi festészet történetének azon korszakát idézi fel, mikor az izmusok forradalmi lendülete az első világháború után kifulladás, és a tradicionális kereteket felszámoló formai újítások, kifejezésbeli kísérletek helyett a lecsendesedés, lehiggadás ideje következett el. A hagyományos festői értékek visszakerültek egykori státuszukba, a közvetleni kívánt tartalom, a mesterségbeli tudás, a kiérlelt kompozíció újra fontossá, a minőség mércéjévé vált. A festészet figuratív irányzata új lendületet kapott: a józan, szigorú, leíró jellegű formaadás, a hangsúlyos, tiszta körvonal és a plaszticitást fokozó felületképzés Európa szerte újra „divatos” stílusjeggyé vált. Rauscher festménye szervesen illeszkedik abba a stíluskörbe, mely – a földrajzi elhelyezkedéstől függően, árnyalatnyi hangsúlykülönbségeket rejtve – az Art Deco, a Novecento Italiano vagy a Neue Sachlichkeit nevekkel szerepel a korszakról szóló műtörténeti munkákban.

A Zenész testvérek az életmű olyan csúcspontjaihoz áll közel, mint a Talmudista vagy a sajnos csupán korabeli fényképről ismert Ónarckép karbatett kézzel című festmény. E képeken a mondén hangulatú, reprezentatív igénnyel készült portrékkal ellentétben a briliáns manuális képességeken túl a festő kiemelkedő pszichológizáló vénája, páratlan erejű karaktermegragadó képessége és pesszimizmusra hajló lelki alkata is megnyilvánult. „Szomorú lélek volt” – írta róla a hagyatéki kiállítás előszavában a neves író és műkritikus, Kemény Simon, majd rövid jellemrajzot is adott egykori, nála jóval fiatalabb barátjáról: „Elegáns, kellemes, szerény fiatalember volt és kitűnő művésznek tartottam. Furcsán szabott szemei másképpen látták az életet, mint mi, akik vele együtt, vele egyszerre néztük. Szerette torzítani a világot, lefitymálva a nagy cécót, mintha érezte volna, hogy nem sokáig lesz benne része.” Ez a furcsán izgató melankólia, a maszkyszerű arcokból kitekintő, semmibe révedő szemek, az ábrázolás időtlen hangulata a húszas évek magyar festészetének legjobb művei közé emeli Rauscher lágyan hajló vonalakkal, fémesen derengő tónusokkal és precízen modellált foltokkal megragadott, tökéletesre komponált, múzeumi rangú festményét.

Molnos Péter

Otto Dix: Családi portré, 1925

Christian Schad: Egy angol férfi portréja, 1926
magángyűjtemény

George Grosz: Max Herrmann-Neisse portréja, 1925,
Staatliche Kunsthalle, Mannheim

127

127 - KUNFFY LAJOS (1869-1962)

Délutáni Beszélgetés (Padon)
Afternoon talk (On the Bench)

48 x 57 cm
 Pasztell, papír | Pastell on paper
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kunffy

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 424 EUR
 Becsérték: 700 000 - 1 200 000 Ft
 Estimated price: 2 215 - 3 797 EUR

128 - JÁVOR PÁL (1880-1923)

Cserepes virágok, 1908
Potted Plants, 1908

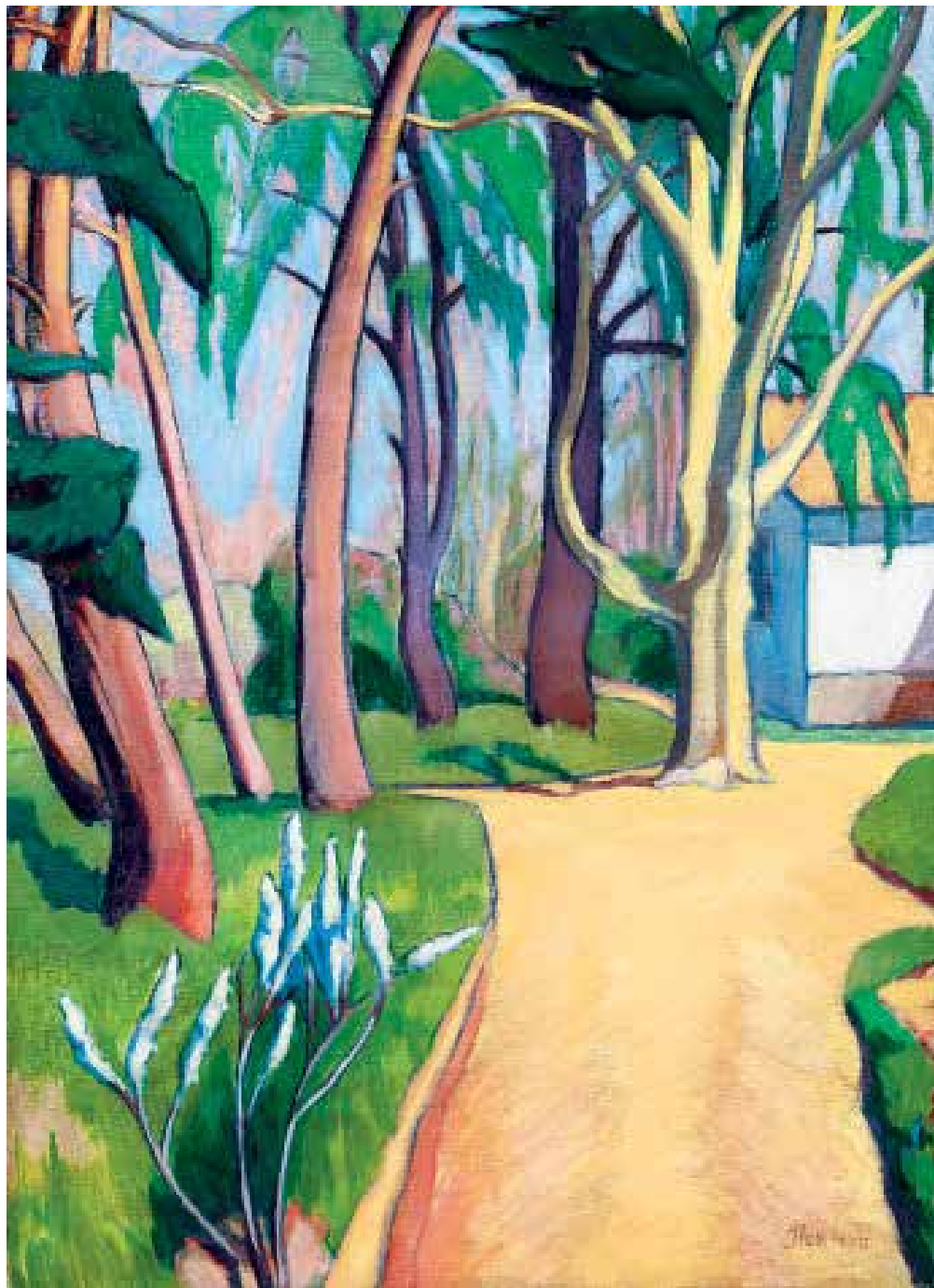
46 x 38 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Jávor 1908 Paris

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 266 EUR
 Becsérték: 600 000 - 900 000 Ft
 Estimated price: 1 899 - 2 848 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
 - Egykor Emődi Gábor gyűjteményében

128

129

129 ■ ILOSVAY KATALIN (-)

Parkrészlet, 1930 körül
Park Scene, c.1930

78,5 x 58,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Ilosvai K

Kikiáltási ár: 200 000 Ft / 633 EUR
Becsérték: 400 000 - 600 000 Ft
Estimated price: 1 266 - 1 899 EUR

A budapesti Képzőművészeti Főiskolára járt 1911–1916 között, 1917-ben a nagybányai művésztelepen dolgozott.

130 ■ SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

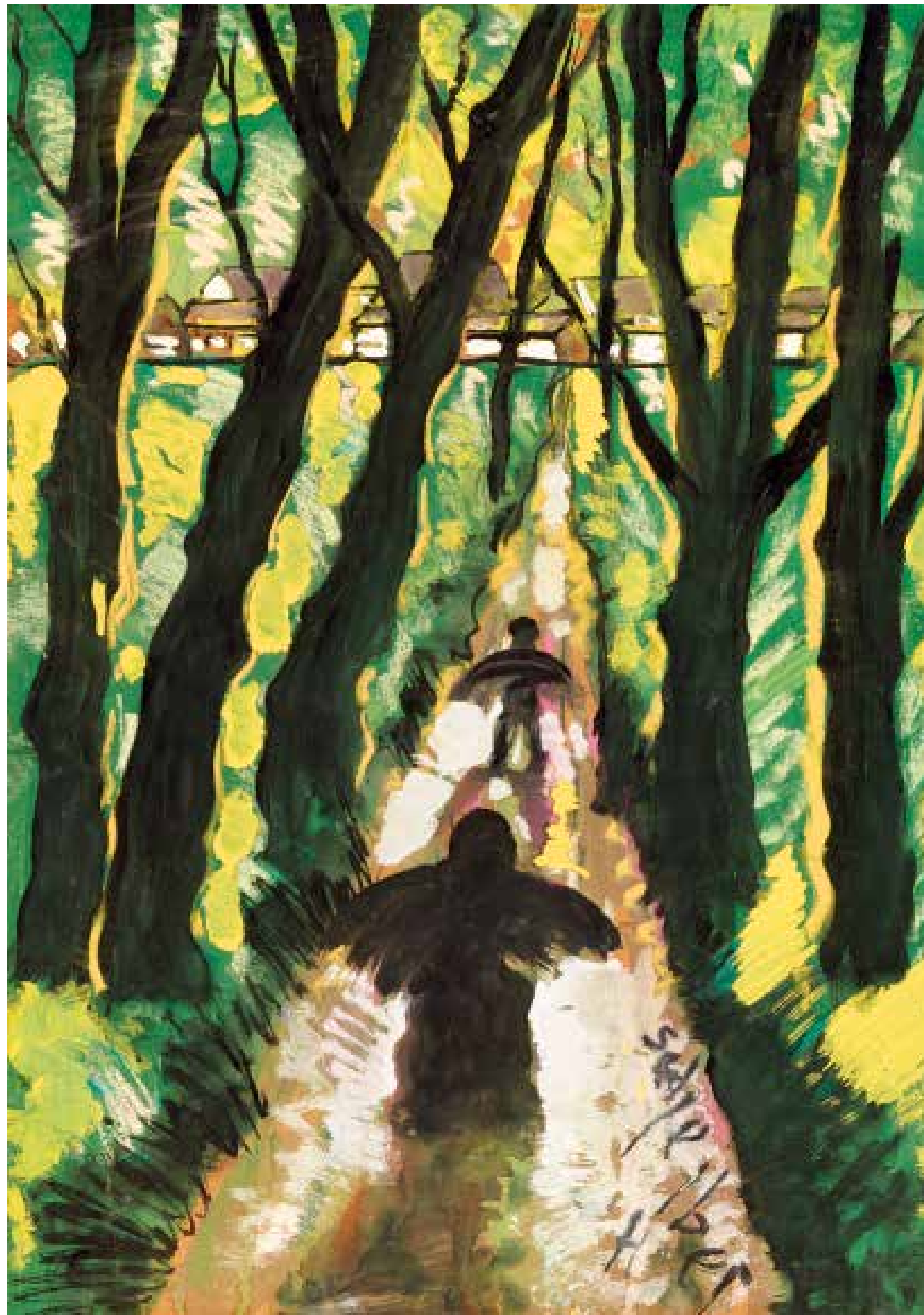
Fasor
Allee

70 x 50 cm
Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Scheiber H

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 10 294 EUR
Becsérték: 2 000 000 - 3 000 000 Ft
Estimated price: 6 329 - 9 494 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Mednyánszkytól Barcsayig. Modern magyar művészet a Keresztes-gyűjteményben.
Szerk.: Kolozsváry Marianna. Budapest, 2010. 118. oldal

130

131

131 = MOLNÁR C. PÁL (1894-1981)

Művészetek múzsái
Muses

44 x 30 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelzve balra lent | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 570 EUR
Becsérték: 300 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 950 - 1 582 EUR

132 = BATTHYÁNY GYULA (1888-1959)

Történelmi jelenet a Napkirály korából (Napkirály, Richelieu, Mazeppa)
Historical Scene from the age of Louis XIV. (Louis XIV., Richelieu, Mazeppa)

87 x 61,5 cm
Gouache, vegyestechnika, papír | Gouache, mixed technique on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 4 747 EUR
Becsérték: 2 400 000 - 4 000 000 Ft
Estimated price: 7 595 - 12 658 EUR

132

133

133 ■ GLATZ OSZKÁR (1872-1958)

A zöld kendős lány
Girl in Green Kerchief

44 x 36,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Glatz

Kikiáltási ár: 200 000 Ft / 633 EUR
Becsérték: 300 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 950 - 1 582 EUR

134

134 ■ CSÓK ISTVÁN (1865-1961)

Lány népviseletben, 1902
Girl in Folks Costume, 1902

54 x 42 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: Csók 1902 Őcsénd

Kikiáltási ár: 1 000 000 Ft / 3 165 EUR
Becsérték: 1 800 000 - 3 000 000 Ft
Estimated price: 5 696 - 9 494 EUR

Hátoldalon | Reverse: Az Ernst Múzeum Rákosi Jenő
hagyatékából rendezett aukciójának cédulája,
a Múcsarnok 1902-1903-as Téli kiállításának címkéje,
valamint az Országos Magyar Képzőművészeti
Társulat etikettje

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Rákosi Jenő gyűjteményében

135

135 • BASCH ANDOR (1885-1944)

Ülő akt (Mütermesarak), 1929
Nude Sitting, 1929

46 x 38 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Basch Andor 1929

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 1 013 EUR
Becsérték: 500 000 - 800 000 Ft
Estimated price: 1 582 - 2 532 EUR

136 • IVÁNYI GRÜNWARD BÉLA (1867-1940)

Szerelmesek (Zongoralecke), 1908 körül
Lovers (Piano Lesson), c. 1908

40 x 31 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Iványi Grünwald Béla

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 582 EUR
Becsérték: 700 000 - 1 200 000 Ft
Estimated price: 2 215 - 3 797 EUR

136

137

137 - KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Család
Family

22,5 x 29,5 cm
Tus, papír | Indian Ink on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 140 000 Ft / 443 EUR
Becsérték: 200 000 - 400 000 Ft
Estimated price: 633 - 1 266 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Bedő Gábor gyűjteménye

138 - SZOBOTKA IMRE (1890-1961)

Holland kikötő, 1920-as évek eleje
Dutch Port, early 1920s

75 x 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szobotka I.
Hátoldalon | Reverse: Igazolom, Szobotka Viola

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 3 797 EUR
Becsérték: 1 800 000 - 2 800 000 Ft
Estimated price: 5 696 - 8 861 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Emődi Gábor gyűjteményében

138

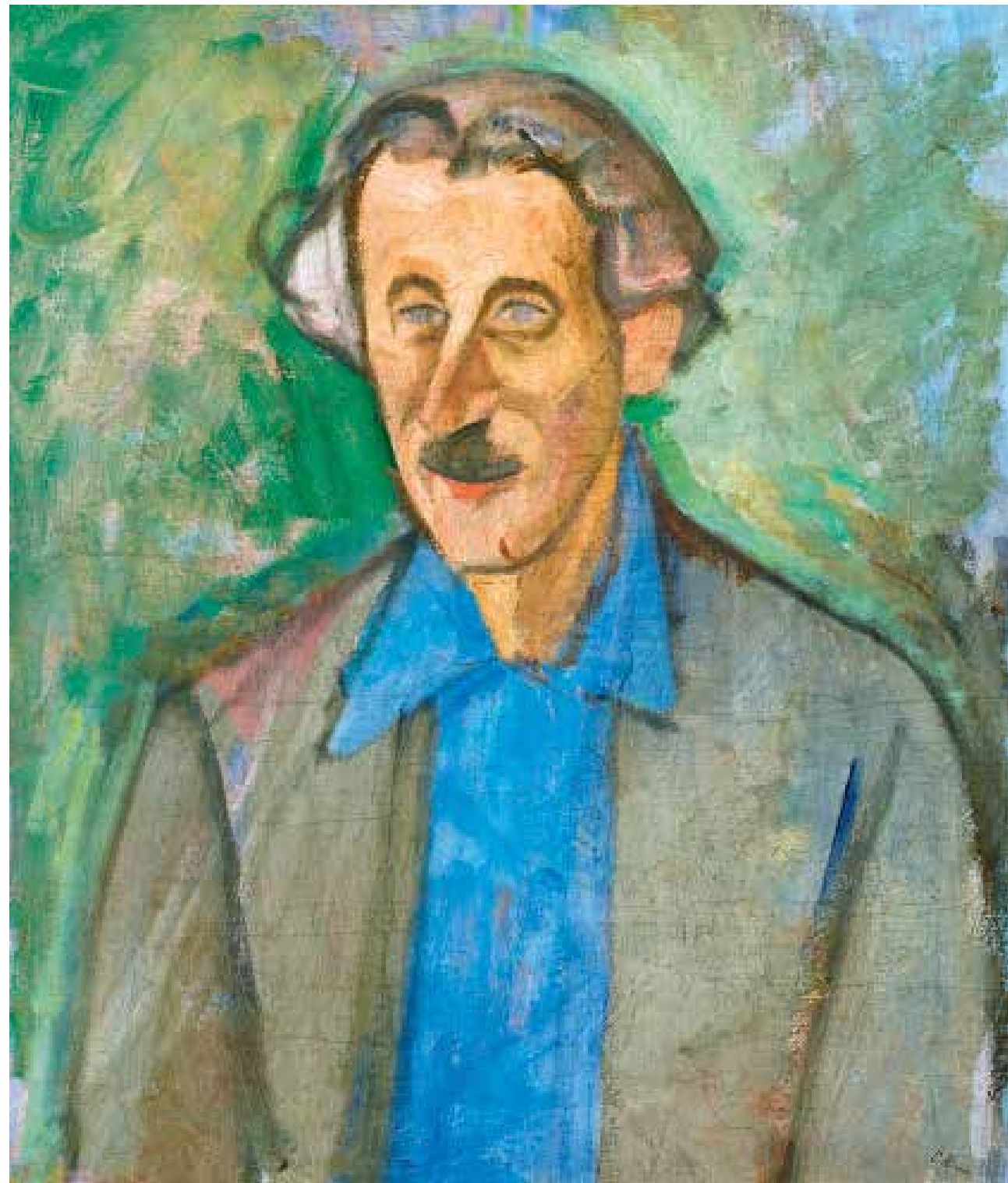
139

139 • SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Férfi fekete kalapban
Man in a Black Hat

70 x 50 cm
Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber H

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 203 EUR
Becsérték: 500 000 - 750 000 Ft
Estimated price: 1 582 - 2 373 EUR

140

140 • CZIGÁNY DEZSŐ (1883-1938)

Kék inges férfi
Man in a Blue Shirt

62 x 52 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 759 EUR
Becsérték: 400 000 - 800 000 Ft
Estimated price: 1 266 - 2 532 EUR

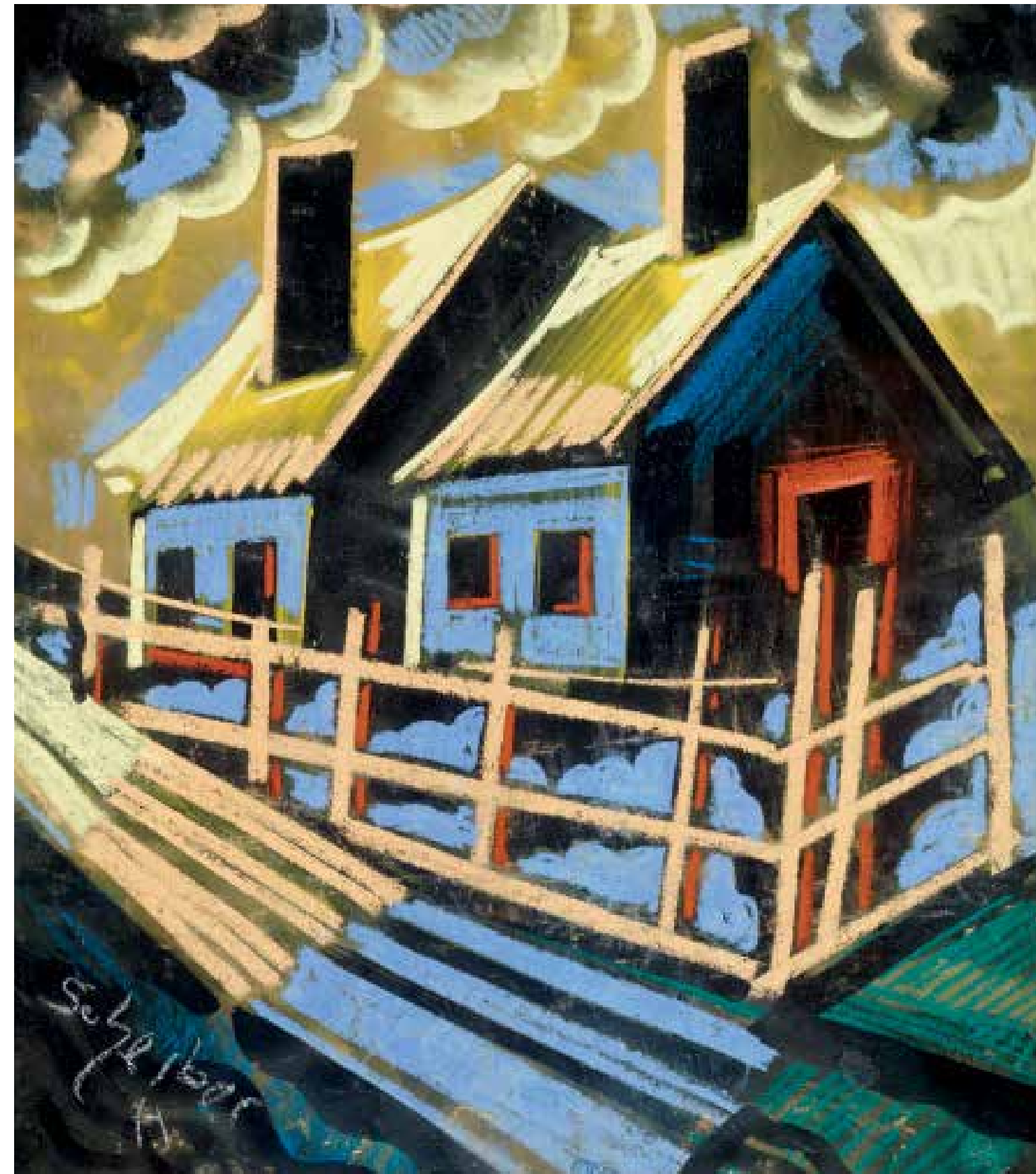
141

141 ■ CORINI MARGIT (1897–1982)

Párizsi utca éjjel
Street in Paris by Night

50 x 60 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: M de Corini

Kikiáltási ár: 160 000 Ft / 506 EUR
Becsérték: 250 000 – 400 000 Ft
Estimated price: 791 – 1 266 EUR

142

142 ■ SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Házak (Fények)
Houses (Lights)

56,5 x 50 cm
Pasztell, papír | Pastell on paper
Jelezve balra lent | Signed lower left: Scheiber H.

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 2 373 EUR
Becsérték: 1 400 000 – 2 200 000 Ft
Estimated price: 4 430 – 6 962 EUR

143

143 ■ GYARMATHY TIHAMÉR (1915-2005)

Őserdő
Jungle

60 x 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Madarak 42/4

Kikiértési ár: 1 500 000 Ft / 4 747 EUR
Becsérték: 2 000 000 - 3 000 000 Ft
Estimated price: 6 329 - 9 494 EUR

144 ■ KORNISS DEZSŐ (1908-1984)

Tücsöktánc, 1940-es évek második fele
Cricket Dance, late 1940s

19,3 x 13 cm
Olaj, vászon, kartonon | Oil, canvas on cardboard
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiértési ár: 1 800 000 Ft / 5 696 EUR
Becsérték: 3 500 000 - 5 500 000 Ft
Estimated price: 11 076 - 17 405 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Korniss Dezső gyűjteményes kiállítása. Szentendre, Művészetmalom, 2008.

144

145

145 • PETERDI GÁBOR (1915-2001)

Esti csendélet holdfényben
Still-Life in Moonlight

81 x 65 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Peterdi

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 696 EUR
Becsérték: 400 000 - 600 000 Ft
Estimated price: 1 266 - 1 899 EUR

146

146 • GRUBER BÉLA (1936-1963)

Idomos csendélet lilában, barnában, kékben
Still Life in Purple, Brown and Blue

30 x 35 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Gruber

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 886 EUR
Becsérték: 350 000 - 500 000 Ft
Estimated price: 1 108 - 1 582 EUR

147 ▀ BARABAS MIKLÓS (1810-1898)

Gróf Nádasdy Ferencné, gróf Zichy Ilona, 1877
Countess Ilona Zichy, Mrs Nádasdy, 1877

220 x 160 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Barabás 1877

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 17 405 EUR
Becsérték: 7 500 000 - 10 000 000 Ft
Estimated price: 23 734 - 31 646 EUR

A Nádasdy-kastély falai egy örök szerelemnek állítanak emléket Nádasladányban. Gróf Nádasdy Ferenc 1868-ban vette feleségül gróf Zichy Ilonát (1849-1873), aki mindössze 24 éves volt, mikor meghalt, de a kastélyt építtető férje, minden szobát úgy rendeztetett be, mintha még mindig élne imádott felesége. Négy gyermekük született: Júlia 1869-ban, Tamás 1870-ben, Irma 1873-ban és Anna, aki egész kicsi korában elhunyt. Gróf Zichy Ilona fiatalon, 1873-ban halt meg kolerában. A gróf többet már nem házasodott meg, hanem a kultúrának és a közügyeknek szentelte életét.

A Nádasdy Kastély légifelvételről, Nádasladány

A Nádasdy Kastély bejárata

A Nádasdy Kastély Ősök Csarnoka

148

148 = TELEPY KÁROLY (1828-1906)

Felvidéki táj (Vár), 1899
Landscape in Upper Hungary (Castle), 1899

40 x 60 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Telepy K 899

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 741 EUR
 Becsérték: 1 000 000 - 1 600 000 Ft
 Estimated price: 3 165 - 5 063 EUR

149 = ZICHY MIHÁLY (1827-1906)

A vallomás (Kísértés), 1860-as évek
Confession (Temptation), 1860s

54 x 38 cm
 Papír, lavírozott tus | Pastell Indian Ink
 Jelés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 7 595 EUR
 Becsérték: 4 000 000 - 8 000 000 Ft
 Estimated price: 12 658 - 25 316 EUR

149

150 ■ BATTHYÁNY GYULA (1888–1959)

A királyfi unatkozik, 1927 körül
The Prince is Bored, c.1927

100 x 70 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelzés nélkül | Unsigned
Hátoldalon | Reverse: A kép hátoldalán vámbélyegek, a Barcelonában rendezett, 1929-es világkiállítás és az 1932-es velencei biennálé cédulái, valamint a Nemzeti Szalon raglapja.

Kikiáltási ár: 18 000 000 Ft / 56 962 EUR
Becsérték: 30 000 000 – 45 000 000 Ft
Estimated price: 94 937 – 142 405 EUR

Batthyány Gyula gróf a reichstadti herceg egyenruhájában, 1910 körül

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Exposición Internacional de Barcelona (Barcelonai Világkiállítás), Barcelona, 1929.
- (6. El príncipe que se aburre)
- Exhibition of Paintings, Sculpture and Works of Applied Arts by Contemporary Hungarian Artists. The National Gallery of Art, Washington, 1930. (3. A Bored Royal Prince)
- XVIII. Exposition Biennale Internationale des Beaux-Arts (18. Velencei Biennálé), Venice, 1932. (7. Composizione)

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Exposición Internacional de Barcelona, 1929. Catalogo de la Sección Hungría. Barcelona, 1929.
- XVIII. Biennale di Venezia, 1932. Catalogo. Venice, 1932.
- Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula. Az elveszett Magyarország festője. Budapest, 2007.
- Molnos Péter: Count Gyula Battyhány. Painter of a Lost Hungary. Budapest, 2007.

Joachim Anthonisz. Wtewael: Mars és Venus megijesztve az Istenek által, 1610
The Getty Center, Los Angeles

Közel nyolcvan éves lappangás után, a közelmúltban bukkant elő Batthyány Gyula egyik leggazdagabb, legmivesebben kidolgozott, s témáját tekintve is szokatlan izgalmakat rejtő kompozíciója, A királyfi unatkozik című alkotás. A szecesszió formakultúráját a manierizmus aránytorzításaival vegyítő, Batthyány sajátos érzékiségét sugárzó kép 1932-ben, a velencei biennálé magyar pavilonjában szerepelt utoljára a közönség előtt. A festmény hátoldalán található kiállítási cédulák tanúsága szerint azonban nem csupán ez a rangos nemzetközi esemény emeli a mű értékét: A királyfi unatkozik elsőként a barcelonai világkiállításon szerepelt, két másik Batthyány mű, a Nápoly és a Ridotto című alkotás társaságában.

Az 1929. május 20-ától a következő esztendő elejéig tartó, mintegy húsz európai országot, valamint Japán és Amerika privát kiállítóit is felvonultató nemzetközi esemény jelentős sikert hozott Magyarországnak. Az Expo képzőművészeti szekciójában kiosztott elismerések számát tekintve Magyarország az éremtáblázat második helyére került. A most elemzett kép alkotója, Batthyány Gyula is kitüntető elismerésben részesült: kiállított képei alapján a világkiállítás ezüstérmével jutalmazták. A nagy sikert hozó művet Battyhány a következő években sem adta el: feltehetően úgy gondolta, hogy ez az alkotása méltó módon reprezentálhatja művészetét az elkövetkező külföldi tárlatokon is. Ezzel magyarázható, hogy az 1927 körül készített festményt öt évvel később is bemutattatta a korszak legfontosabb nemzetközi képzőművészeti seregszemléjén, a 18. Velencei Biennálén.

Gróf Batthyány Gyula a 20. századi magyar festészet talán legkülönösebb, legizgalmasabb sorsú alkotója. Az ország egyik legfényesebb múltú főúri családjába született, ősei mintegy öt évszázadon keresztül voltak meghatározói a magyar történelem menetének. Dédapja az első felelős magyar kormány – később a Habsburgok által kivégeztetett – vezetőjeként tevékenykedett, de a grófi familia többek között hercegprímást, külügyminisztert és főispánt is adott Magyarországnak. Gróf Batthyány Gyula festői tanulmányait a 20. század elején, Vaszary János irányítása alatt kezdte el, majd a budapesti Képzőművészeti Főiskolán, később a müncheni akadémián és Párizsban folytatta. A tizes évek elején a legendás Julian Akadémiát látogatta, ahol Aman-Jean intencióját követve fejlesztette technikai tudását. Az igazi, életre szóló élményt azonban nem a hivatalos oktatás keretein belül szerezte, hanem egy másik művészeti ág,

Gustave Moreau: Thespius lányai , 1853, Musée Gustave Moreau, Párizs

a tánc bővülte el és ejtette foglyul képzeletét. Párizsban ismerkedett meg a korabeli modern művészetre rendkívüli hatást gyakorló orosz balettel, a társulat vezetőjével, Gyagilevvel, leghíresebb táncosával, Nizsinszkijel, s az együttes díszlet- és jelmeztervezőjével, Leon Bakst-al. Az orosz művész dekoratív, kifinomult, rajzos stílusa döntő impulzust jelentett alkotói fejlődésében, melynek nyoma éppen az olyan zsúfolt, sok szereplőt mozgató, élénk mesélőkedvvel megkomponált képeken érhető tetten a leginkább, mint a most bemutatott alkotás.

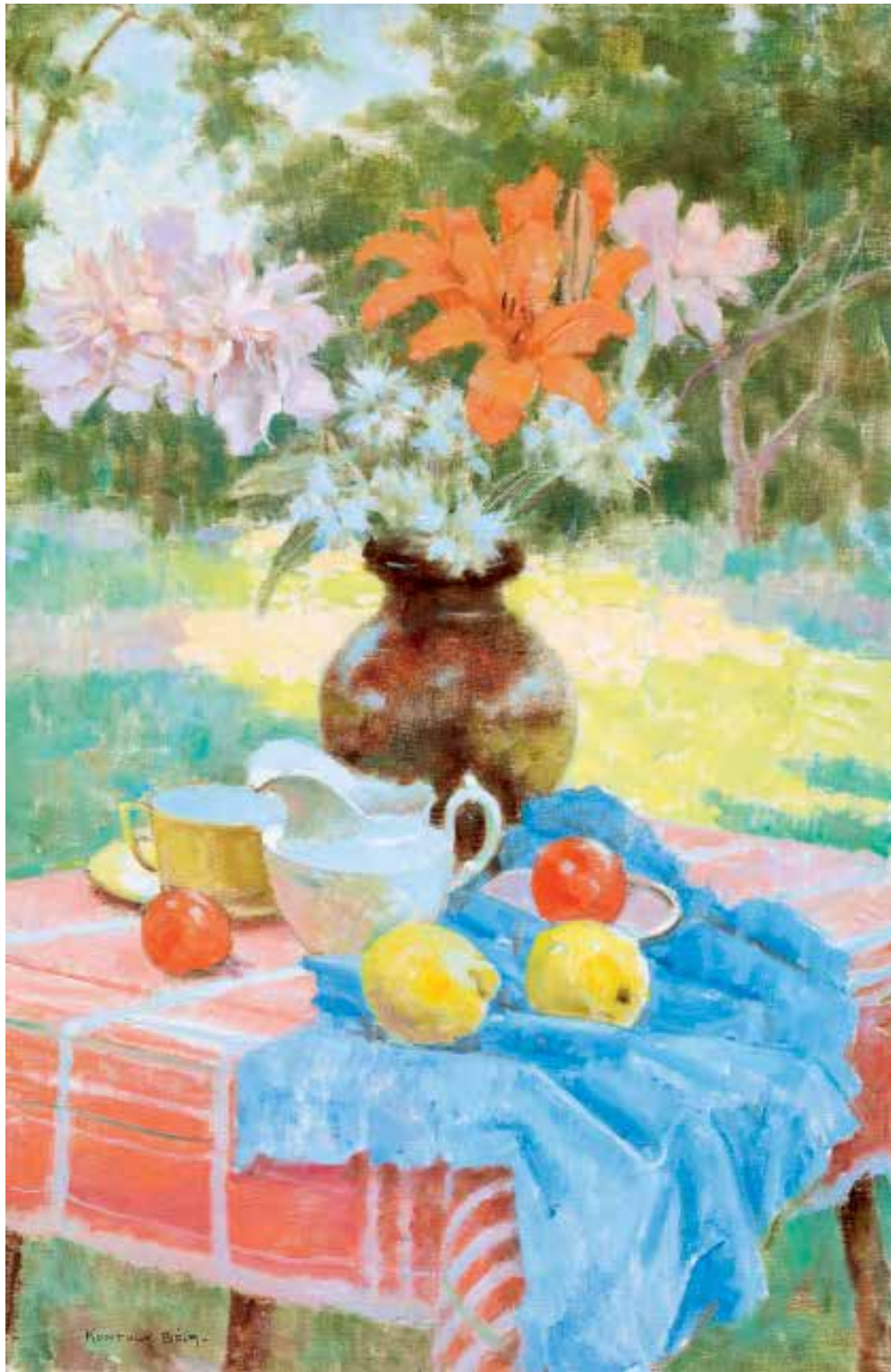
A kép főszereplője a baldachinos ágyban meztelenül fekvő ifjú, kinek erőtlenül hátrahanyatló testét a kékesen derengő fény is kiemeli. A kompozíció előterében dúsan felékszerezett, drága kelmékbe öltöztetett hölgyek serege vonul, köztük, s a palota magas termét behálózó köteleken is meztelen táncosok, maszkos és fejdíszes akrobaták tűnnek fel. Az udvartartás feladata a fiatal herceg szórakoztatása, ugyanúgy, mint a színes fénycsóvákat húzó tűzijátéknak is. A főszereplő azonban kedvetlenül hever párnái között és szinte figyelemre sem méltatja a körülötte keringő forgatagot. A királyfi unatkozik minden bizonnyal ónarcképi ihletésű mű, s egyben annak a jól ismert, 19. századi eredetű világképnek is művészi megfogalmazása, melynek talán legismertebb képviselője Charles Baudelaire volt. Batthyány spleenes főhősnének melankóliával színezett karaktere a túlhajtott élvezetekben elmerülő dandy ambivalens tulajdonságokat hordozó típusának művészi szimbóluma. Egyszerre van meg benne a túlfűtött testiség és a plátói szerelem, az életigenlés és a halálvágy, a földi és a transzcendens szféra iránti vágyakozás érzése. Ám Baudelaire verseinek hangulata csak a kiinduló inspirációt jelentette: a megvalósult festmény minden ízében Batthyány senki máséval össze nem téveszthető világlátását tükrözi. Mesze van tőle a francia költő komoly és borongós hangvétele, helyette a groteszkre és az iróniára mindig nyitott festő könnyedebb mesélőkedve dominál. A bravúros festői felületkezelés, a szaftosan suhanó ecsetjárás, az egymást kergető formák dekoratív együttese és a delikát kolorit adja a kép legfőbb erőnyeit. Az életmű húszas évekbeli periódusának kiemelkedő darabja – melynek közeli analógiája, mintegy tartalmi pandantja az 1926 körül készült Savonarola című festmény – tökéletesen illusztrálja a kor egyik kiemelkedő kritikusanak, Ybl Ervinnek alábbi szavait: „Csupa kavargás, zsúfolt formaötlet, merész átvágás, takarás, onduláló vonal, mozaikszerű színfolt minden egyes képe, a valóságérzés átadta a helyét a dekoratív színpompának, a nyugtalan fantáziának. (...) Batthyány Gyula piktúrája nagy rafinériával és kultúrával készült, pikáns előétel a magyar festőművészet dús lakomáján."

Molnos Péter

Adolph Menzel: A bálvacso, 1878

151

151 • KONTULY BÉLA (1904–1983)

Uzsonnaasztal a napfényes udvaron
Tea-Time on the Sunlit Yard

92 x 60 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Kontuly B

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 1 013 EUR
 Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
 Estimated price: 1 266 – 1 899 EUR

152

152 • GLATZ OSZKÁR (1872–1958)

Domboldalon, 1939
On the Hillside, 1939

64 x 80 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Glatz 1939

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 266 EUR
 Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft
 Estimated price: 1 899 – 2 848 EUR

153 ■ TIHANYI LAJOS (1885-1938)

Kalapos nő portréja, 1916 körül
Woman with a Hat, c.1916

60 x 45 cm
Pasztell, papír | Pastell on paper
Jelzés nélkül | Unsigned
Hátoldalon | Reverse: Fiatal lány portréja, 1916 körül,
papír, szén, pasztell, 63,2 x 51,3 cm, jelzés nélkül

Kikiáltási ár: 5 500 000 Ft / 17 405 EUR
Becsérték: 7 000 000 - 10 000 000 Ft
Estimated price: 22 152 - 31 646 EUR

*Jelen képünk hátoldala:
Fiatal lány portréja, 1916 körül*

Oskar Kokoschka: Fiatal lány portréja, 1913

*El Greco: Mária Magdaléna (részlet),
1601 körül*

*Chaim Soutine: Nő pirosban, 1923,
magántulajdon*

154

154 ■ CZÓBEL BÉLA (1883-1976)

A vörös-kék ruhás nő, 1930-as évek
Woman in Red and Blue Dress, 1930s

50 x 40 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra fent | Signed upper left: Czobel

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 899 EUR
 Becsérték: 900 000 - 1 400 000 Ft
 Estimated price: 2 848 - 4 430 EUR

155

155 ■ CZÓBEL BÉLA (1883-1976)

Fiatal lány akt
Nude

90 x 60 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Czobel

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 12 658 EUR
 Becsérték: 5 000 000 - 8 000 000 Ft
 Estimated price: 15 823 - 25 316 EUR

156

156 • CORINI MARGIT (1897–1982)

Éjszakai fények a folyóparton
Night Lights on the River

45,5 x 53,5 cm
 Olaj, vászon fán | Oil on canvas laid down on board
 Jelezve balra lent | Signed lower left: M de Corini

Kikiáltási ár: 160 000 Ft / 506 EUR
 Becsérték: 300 000 – 500 000 Ft
 Estimated price: 950 – 1 582 EUR

157

157 • MOLNÁR C. PÁL (1894–1981)

Klasszikus táj
Classical Landscape

60 x 70 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 582 EUR
 Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft
 Estimated price: 3 165 – 6 329 EUR

158 ■ BERNÁTH AURÉL (1895-1982)

Brissago (Lago Maggiore), 1936
Brissago (Lago Maggiore), 1936

73 x 101 cm
Pasztell, papír | Pastell on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: AB

Kikiáltási ár: 3 800 000 Ft / 12 025 EUR
Becsérték: 5 000 000 - 8 000 000 Ft
Estimated price: 15 823 - 25 316 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- A K&H Bank Zrt. gyűjteménye

Brissago látképe a Lago Maggiore-val

159 ■ TIHANYI LAJOS (1885–1938)

Absztrakt csendélet játékos formákkal, 1933
Abstract Still-Life with Playful Figures, 1933

35,5 x 26,5 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: L Tihanyi Paris 1933

Kikiáltási ár: 3 800 000 Ft / 12 053 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 8 000 000 Ft
Estimated price: 15 823 – 25 316 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
– Egykor Éber Miklós gyűjteményében

Jean Arp: Enak könnyei, 1917
Museum of Modern Art, New York

Tihanyi Lajos: Nagy zöld sárga (Színes madár), 1935
magántulajdon

Tihanyi Lajos: Absztrakt festmény, 1933
magántulajdon

160 ■ BERÉNY RÓBERT (1887-1953)

Tél Zebegényben, 1940 körül
Winter in Zebegény, c.1940

60 x 74 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Berény

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft / 15 823 EUR
Becsérték: 6 000 000 - 9 000 000 Ft
Estimated price: 18 987 - 28 481 EUR

Pierre Bonnard: Kikötő, 1927

Szőnyi István: Behavazott dunai táj (Duna télen), 1928, magántulajdon

161

161 = KUKOVETZ NANA (1885-1919)

Műtermi csendélet virágokkal és gyümölcsökkel
Studio Still-Life with Flowers and Fruits

47,5 x 35 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent | Signed lower left: Kukovetz Nana

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 570 EUR

Beccsérték: 260 000 - 400 000 Ft

Estimated price: 823 - 1 266 EUR

162

162 = GADÁNYI JENŐ (1896-1960)

Virágcsendélet, 1946
Still-Life with Flowers, 1946

66 x 92 cm

Olaj, papír | Oil on paper

Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Gadányi Jenő 946

Kikiáltási ár: 1 700 000 Ft / 5 380 EUR

Beccsérték: 2 400 000 - 4 000 000 Ft

Estimated price: 7 595 - 12 658 EUR

163 ■ CSÓK ISTVÁN (1865–1961)

Piros kabátos hölgy (Dolce Far Niente), 1920-as évek
Lady in a Red Coat (Dolce Far Niente), 1920s

60 x 50 cm
Olaj, fa | Oil on panel
Jelezve balra lent | Signed lower left: Csók I Bp
Hátoldalon | Reverse: a Selinko-gyűjtemény raglapja: „Selinko Géza gyűjt.,
Bp. VI Lenin krt. 92, Dolce far Niente, olaj fa 50 x 60”, vignettán: „Csók István:
Dolce far niente, Selinkó Géza, Bp. VI. Lenin krt. 92”,
valamint BÁV-aukciós raglap (2004. május 4–5-6.): „44. aukció, 11836”

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft / 7 911 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 9 494 – 15 823 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
- Egykor Selinko Géza gyűjteményében

Gabriel Metsu: *A piros korzett*, 1661, Kunstschrif, Lochern

163

164 = ENGEL PIROSKA (1925–1930 KÖZÖTT DOLGOZOTT)

Modiano mappa, 20 lap, 1930–31
Modiano Portfolio, 20 pages, 1930–31

méret laponként
Tus, papír | Indian Ink on paper
Jelezve laponként | Signed: Engel

A lapok együttes kikiáltási ára: 1 600 000 Ft / 5 063 EUR
Becsérték: 2 000 000 – 4 000 000 Ft
Estimated price: 6 329 – 12 658 EUR

Engel Piroska – Grafikus, iparművész. Jaschik Álmos és Helbing Ferenc iskolájában tanult, 1925 és 1931 között dokumentált iparművészeti, grafikai munkássága.

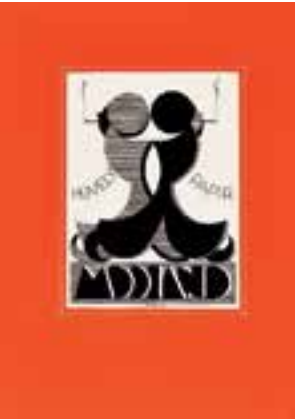
Szerzetes
27,7 x 20,9 cm

Kis erőművész
24,9 x 20,8 cm

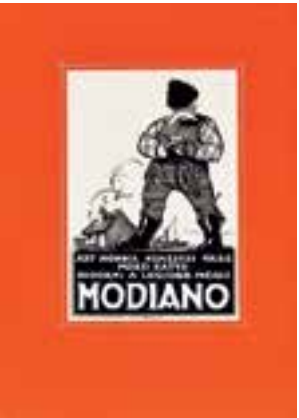
A kutya is megugatja...
28,2 x 20 cm

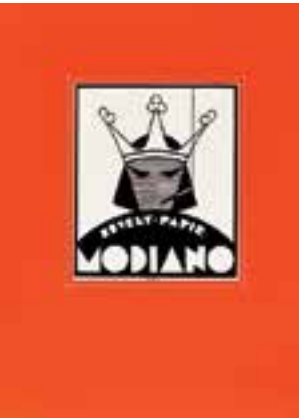
Sétálók
27,2 x 19,9 cm

Két matróz
21,5 x 19 cm

Mozsi bátyó
29,3 x 19,7 cm

Koronás király
22,8 x 18,9 cm

Kedvencem
27 x 24,4 cm

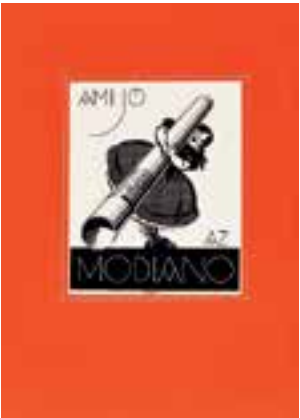
Lépcsőn ülők
28,4 x 19,4 cm

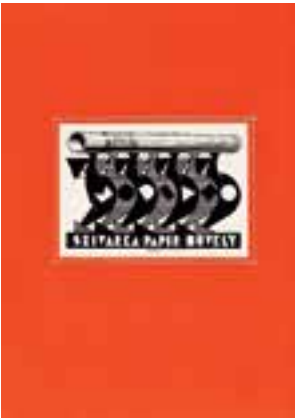
Cilinderes
28,8 x 13,8 cm

Kéménynél
31,8 x 17,7 cm

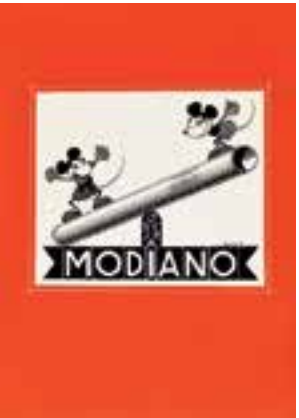
Kislány, ami jó...
24,5 x 19,9 cm

Szivarka
15,4 x 21,6 cm

Ha nagy leszek...
20,9 x 21,2 cm

Miki egér
22,4 x 26,2 cm

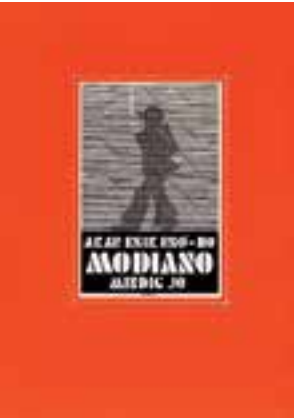
Kártyadoboz
21,2 x 27,2 cm

Még a verebek is...
30,4 x 18,9 cm

Chaplin
28 x 20 cm

Akár esik eső, hó...
25 x 16,4 cm

Kecses kéz
27,5 x 22,5 cm

165

165 • GUZSIK ÖDÖN (1902-1954)

Pesti téli hangulat (Gesztenyesütő)
Winter Mood in Pest (Chestnut Roaster)

60 x 60 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Guzik

Kikiáltási ár: 240 000 Ft / 759 EUR
 Becsérték: 300 000 – 500 000 Ft
 Estimated price: 759 – 1 582 EUR

166

166 • JANCSEK ANTAL (1907-1985)

Téli örömek
Winter Joys

50 x 60 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Jancsek A

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 570 EUR
 Becsérték: 300 000 – 500 000 Ft
 Estimated price: 949 – 1 582 EUR

167 ■ PÁL ISTVÁN (1888-1939)

Csendélet, 1921
Still-Life, 1921

62 x 74 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra lent | Signed lower left: Pál 921

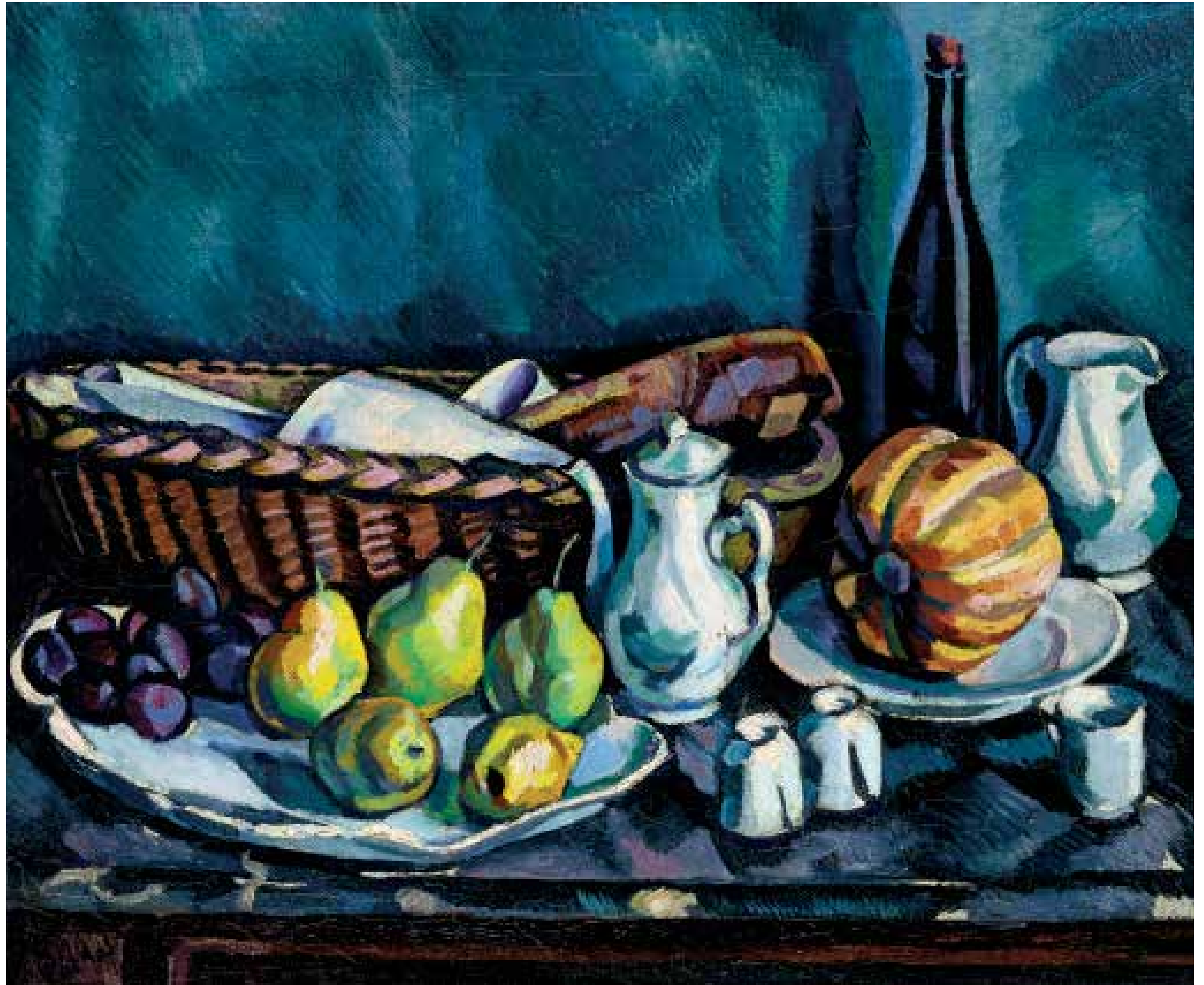
Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 6 962 EUR
Becsérték: 3 000 000 - 6 000 000 Ft
Estimated price: 9 494 - 18 987 EUR

Vincent van Gogh: Csendélet almákkal, 1885, Van Gogh Museum, Amsterdam

Vincent van Gogh: Csendélet két korsóval és két tökkel, 1885, magántulajdon

168

168 • VISKI BALÁZS LÁSZLÓ (1909-1964)

Kompozíció sárgával (Tájkép)
Composition with Yellow (Landscape)

60 x 80 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve balra fent | Signed upper left: V Balázs L

Kikiáltási ár: 80 000 Ft / 253 EUR
Becsérték: 180 000 – 280 000 Ft
Estimated price: 570 – 886 EUR

169

169 • BUKTA IMRE (1952-)

Erőtér, 1989
Force Field, 1989

81 x 92 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bukta 89

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 2 532 EUR
Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft
Estimated price: 3 165 – 5 063 EUR

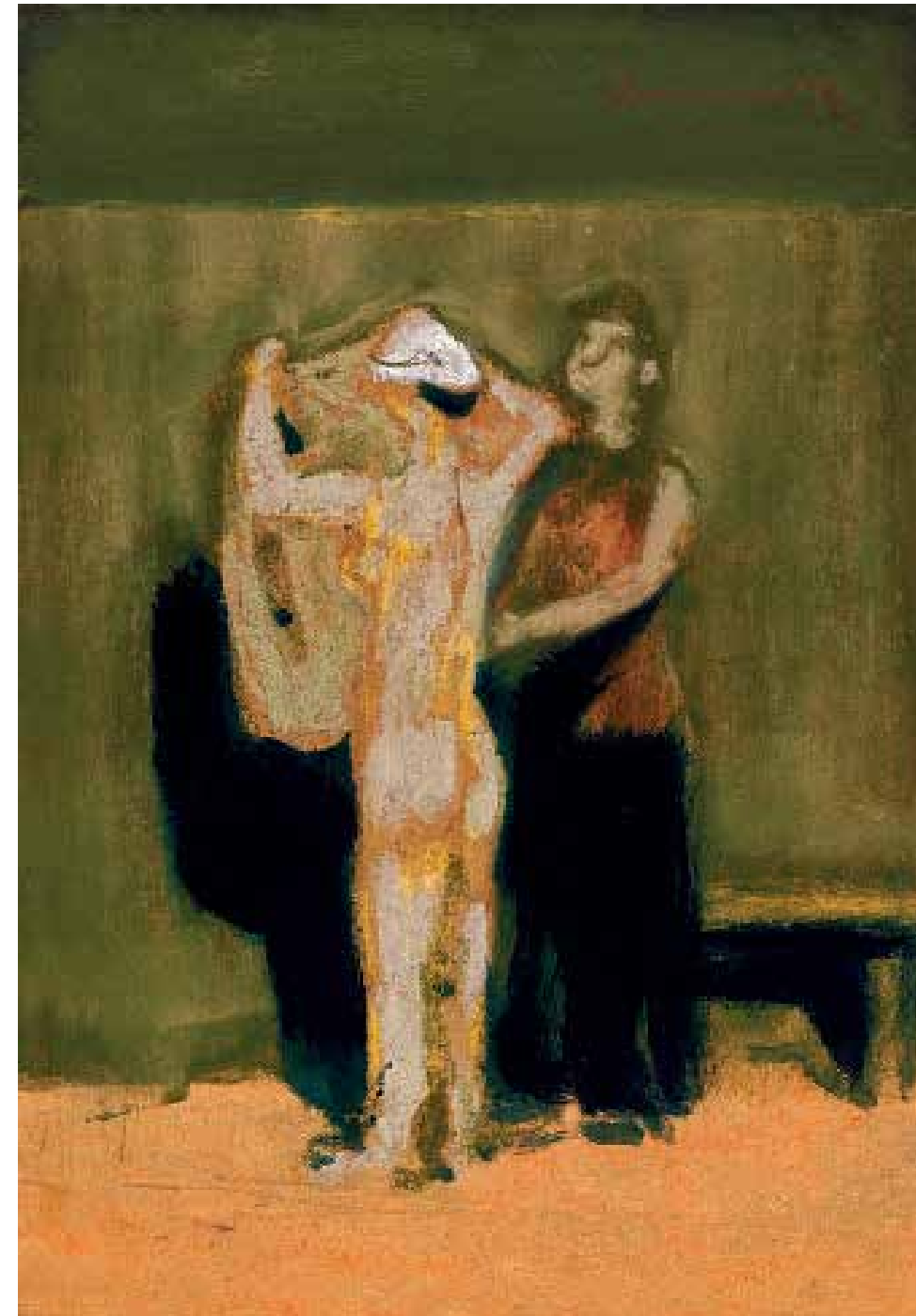
170

170 ■ JÁNDI DÁVID (1893-1944)

A kék kendő
The Blue Kerchief

24,5 x 18,5 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Jándi

Kikiáltási ár: 100 000 Ft / 316 EUR
 Becsérték: 120 000 – 240 000 Ft
 Estimated price: 380 – 759 EUR

171

171 ■ DOMANOVSZKY ENDRE (1907-1974)

Kétalakos kompozíció (Fürdő után)
Composition with Two Figures (After Bath)

30 x 21 cm
 Olaj, papír | Oil on paper
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Domanovszky

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 949 EUR
 Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
 Estimated price: 1266 – 1899 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE
 - Egykor a Triznya gyűjteményben

172

172 • JANKÓ JÁNOS (1833-1896)

Esti pihenő a holdfényes Alföldön (A szolnoki vám), 1860 körül
Evening Rest in Hungary by Moonlight (The Toll by Szolnok). c. 1860

51 x 75 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Jankó J.

Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft / 4 747 EUR
 Becsérték: 2 400 000 – 3 800 000 Ft
 Estimated price: 7 595 – 12 025 EUR

173

173 • SZÉKELY BERTALAN (1835-1910)

Női akt lepellel (Forrásnál)
Female Nude with Drapery (By the Spring)

47,5 x 25 cm
 Olaj, vászon kartonon | Oil, canvas on cardboard
 Jelés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 822 EUR
 Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
 Estimated price: 1 266 – 1 899 EUR

174

174 • ÓSI LÁSZLÓ (1947-)

Torony, 2014
Tower, 2014

100 x 147 cm
Olaj, rétegelt lemez Oil on plywood
Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Ósi László

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 949 EUR
Becsérték: 400 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 266 – 2 532 EUR

175

175 • ROMÁN GYÖRGY (1903-1981)

Birkózók, 1970
Wrestlers, 1970

50 x 60 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: Román György

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 1 266 EUR
Becsérték: 500 000 – 1 000 000 Ft
Estimated price: 1 582 – 3 165 EUR

176 ■ PAUER GYULA (1941–2012)

Cipők a Dunaparton
Shoes by the Danube Bank

27 x 141 x 10 cm
Bronz | Bronze
Jelezve a talapzaton | Signed on the base: Pauer 3/12

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 5696 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft
Estimated price: 9 494 – 15 823 EUR

A szobor tulajdonosa a művésszel kötött szerződésben rögzítette, hogy az öntési jog alapján a köztéri szobor kispasztikai változata 12 példányban állítható elő. Az első példány a Budapesti Zsidó Múzeumban van, további két öntés pedig fontos hazai magángyűjteményekben. A tulajdonos közlése szerint e példány kivitelezését 2008-ban a művész maga felügyelte.

MEZEI ANDRÁS:
Ennyi?

*„Azt a magasszárú cipőt az unoka fűzte ki
a nagyanynya elé guggolva, ő maga csak azután
lépett ki a gyerekcipőből harisnyás lábbal
a jeges hóba -mögöttük az Almássy-téri
Nagy Jani géppisztollyal -, a tárat életében
először lőtte ki, majd mikor a bukó testeket
a zajló Duna már elvitte - Jani ott állt, hogy ő tette?
Az élet ennyi? Maga se hitte volna.”*

*Holokauszt-emlékmű a 60. évfordulóra
(2005), Pauer Gyula és Can Togay alkotása*

177

177 ■ KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Napkelte, 1920-as évek
Sun-Rise, 1920s

16,5 x 24 cm
 Szén, papír | Charcoal on paper
 Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 570 EUR
 Becsérték: 300 000 – 500 000 Ft
 Estimated price: 949 – 1 582 EUR

178

178 ■ GYARMATHY TIHAMÉR (1915-2005)

Ritmus, 1969
Rhytm, 1969

65,5 x 80,5 cm
 Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
 Jelezve balra fent | Signed upper left: Gyarmathy

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 1 013 EUR
 Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft
 Estimated price: 1 582 – 2 532 EUR

179

179 • BORNEMISZA LÁSZLÓ (1910-1995)

Parádé
Parade

81 x 52 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 1 203 EUR
Becsérték: 600 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 899 – 2 532 EUR

180

180 • MOLNÁR C. PÁL (1894-1981)

Látomás
Vision

52 x 61 cm
Olaj, farost | Oil on fibre board
Jelzve balra lent | Signed lower left: MCP

Kikiáltási ár: 300 000 Ft / 949 EUR
Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft
Estimated price: 1 582 – 2 532 EUR

181

181 - KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Hazafelé, 1920-as évek
On the Way Home, 1920s

24 x 34 cm
Szén, papír | Charcoal on paper
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 250 000 Ft / 791 EUR
Becsérték: 400 000 - 600 000 Ft
Estimated price: 1266 - 1 899 EUR

182 - SCHEIBER HUGÓ (1873-1950)

Esti fények
Evening Lights

67 x 57 cm
Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
Jelezve lent közepén | Signed lower centre: Scheiber

Kikiáltási ár: 850 000 Ft / 2 690 EUR
Becsérték: 1 200 000 - 1 800 000 Ft
Estimated price: 3 797 - 5 696 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Molnos Péter: Scheiber Hugó. Festészet a jazz ritmusában. Budapest, 2014. 411. oldal

182

183

183 • KUNFFY LAJOS (1869–1962)

Lányok a falu szélén
Girls at the Village End

15,5 x 21 cm
 Olaj, fa | Oil on panel
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kunffy

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 380 EUR
 Becsérték: 250 000 – 400 000 Ft
 Estimated price: 791 – 1 266 EUR

184

184 • SZŐNYI ISTVÁN (1894–1960)

Domboldal (Zebegény)
Hill-Side (Zebegény)

20 x 33 cm
 Vegyestechika, papír | Mixed technique on paper
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Szőnyi I.

Kikiáltási ár: 100 000 Ft / 316 EUR
 Becsérték: 120 000 – 240 000 Ft
 Estimated price: 380 – 759 EUR

185

185 ■ VAJDA LAJOS (1908-1941)

Tabán, 1923
Tabán, 1923

20,5 x 30,5 cm
 Színesceruza, papír | Coloure pencil on paper
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Vajda lajos
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Tabán 1923. 13. IV.

Kikiáltási ár: 180 000 Ft / 570 EUR
 Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft
 Estimated price: 1 266 – 1 899 EUR

186

186 ■ ORBÁN DEZSŐ (1884-1987)

Havas táj
Snowy Landscape

50 x 65 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Orbán

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 823 EUR
 Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft
 Estimated price: 1 266 – 2 215 EUR

187 ■ KÁDÁR BÉLA (1877–1956)

Art Deco szépség (Kalapos hölgy gyöngysorral), 1930 körül
Art Deco Beauty (Lady in a Hat with Pearl Necklace), c.1930

69,5 x 43 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve lent középen | Signed lower centre: Kádár

Kikiáltási ár: 4 500 000 Ft / 14 241 EUR
Becsérték: 7 000 000 – 10 000 000 Ft
Estimated price: 22 152 – 31 646 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
- Székely András: A magyar festészet évezrede. Kolibri Kiadó, 2001. 110. oldal.

Marie Laurencin: *Nő pirosban*, 1942

188

188 • WAGNER GÉZA (1879-1939)

Tél a városban (Batthyány tér), 1918
Winter in the City (Batthyány Square), 1918

76 x 63 cm
 Olaj, karton | Oil on cardboard
 Jelezve balra lent | Signed lower left: Wagner Géza 1918

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 886 EUR
 Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft
 Estimated price: 1 266 – 2 215 EUR

189

189 • BORNEMISZA GÉZA (1884-1966)

Őszi dombos táj, 1956
Hilly Landscape in Autumn, 1956

61 x 80 cm
 Olaj, vászon | Oil on canvas
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bornemisza Géza 1956

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 380 EUR
 Becsérték: 160 000 – 280 000 Ft
 Estimated price: 506 – 886 EUR

190

190 = BORTNYIK SÁNDOR (1893-1976)

Kompozíció (Alakok), 1919 körül
Composition (Figures), c.1919

14,5 x 18,5 cm
 Linómetszet | Lino-cut
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Bortnyik

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 380 EUR
 Becsérték: 200 000 - 400 000 Ft
 Estimated price: 633 - 1 266 EUR

191 = MATTIS TEUTSCH JÁNOS (1884-1960)

Figura tájban, 1919 körül
Figure in Landscape, c.1919

12 x 15,5 cm
 Vegyestechnika, papír | Mixed technique on paper
 Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 899 EUR
 Becsérték: 1 000 000 - 1 400 000 Ft
 Estimated price: 3 165 - 4 430 EUR

191

192

192 = KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Csónakban, 1920-as évek
In the Boat, 1920s

30 x 41,5 cm
 Szén, papír | Charcoal on paper
 Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kádár Béla

Kikiáltási ár: 600 000 Ft / 1 899 EUR
 Becsérték: 800 000 - 1 200 000 Ft
 Estimated price: 2 532 - 3 797 EUR

193

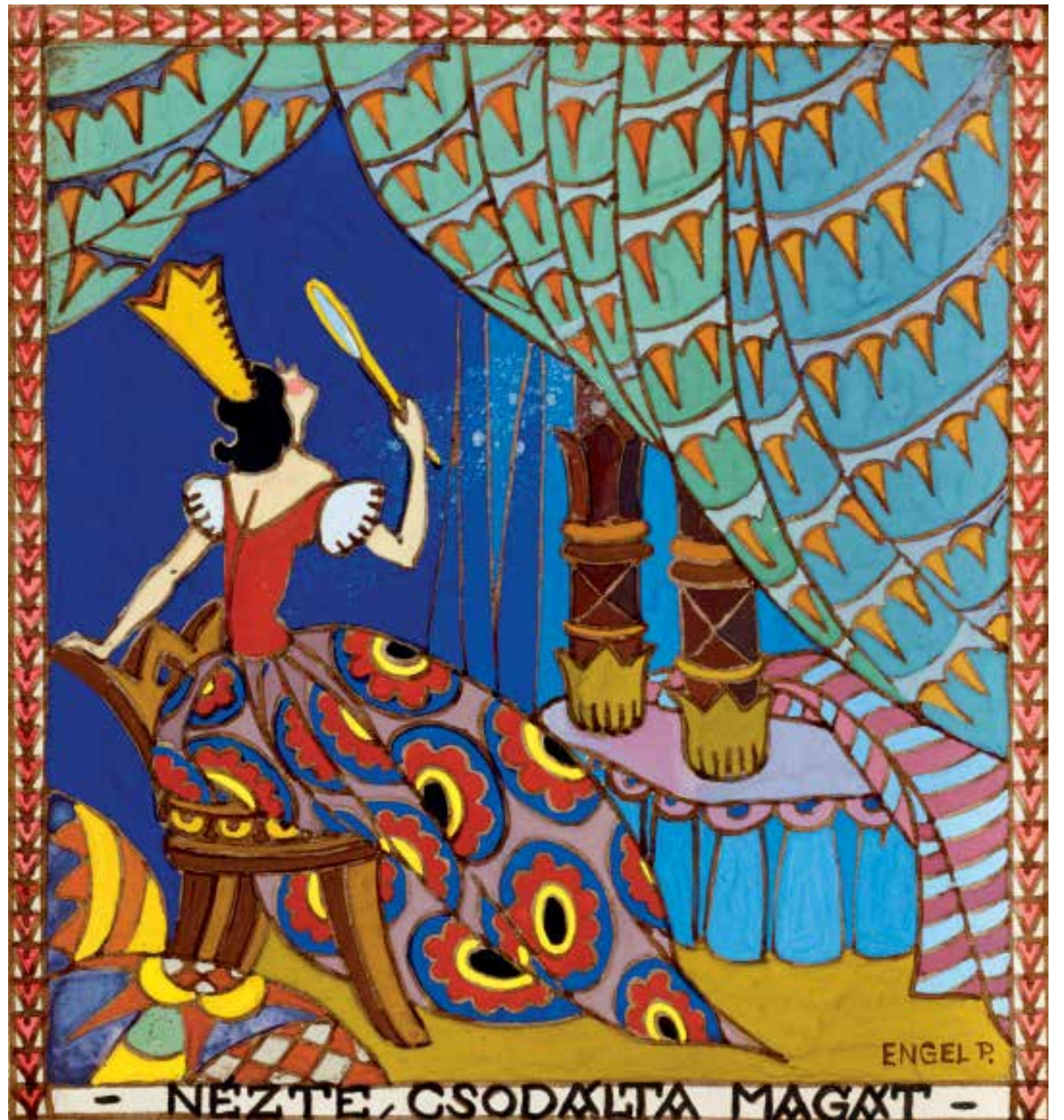
193 = ENGEL PIROSKA (1925-1930 KÖZÖTT DOLGOZOTT)

Salome, 1925
Salome, 1925

17 x 17 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve jobbra fent | Signed upper right: 19EP25

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 380 EUR
Becsérték: 160 000 – 280 000 Ft
Estimated price: 506 – 886 EUR

Engel Piroska – Grafikus, iparművész.
Jaschik Álmos és Helbing Ferenc iskolájában tanult,
1925 és 1931 között dokumentált iparművészeti, grafikai munkássága.

194

194 = ENGEL PIROSKA (1925-1930 KÖZÖTT DOLGOZOTT)

Hófehérke „Nézte, csodálta magát”
Snow-White „Nézte, csodálta magát”

15,5 x 15 cm
Tempera, papír | Tempera on paper
Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Engel P

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 380 EUR
Becsérték: 160 000 – 280 000 Ft
Estimated price: 506 – 886 EUR

195 ■ GULÁCSY LAJOS (1882-1932)

Romantikus táj nőakkal (Kertben), 1910 körül
Romantic Landscape with Woman (In the Garden), c. 1910

68 x 98 cm
Olaj, karton | Oil on cardboard
Jelezve balra lent | Signed lower left: Gulácsy
Hátoldalon | Reverse: Az eredeti karton hátoldalán a Magyar Nemzeti Galéria bírálati cédulája (bírálati szám: 1646, 1984. aug. 13.), a BAV 65. aukciójának raglapja, valamint autográf felirat: "Im Garten Ludwig v. Gulácsy Wien".
A védőkartonon a "the Barbican Art Gallery" londoni, valamint a "Center for the Fine Arts" miami-i kiállításának cédulája

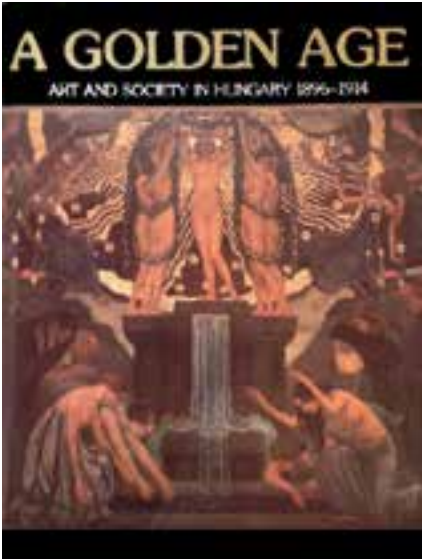
Kikiáltási ár: 26 000 000 Ft / 82 278 EUR
Becsérték: 40 000 000 – 70 000 000 Ft
Estimated price: 126 582 – 221 519 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED

- Bizományi Áruház Vállalat 65. aukciós kiállítása. MOM Művelődési Ház, 1984. december.
- A Golden Age. Art and Society in Hungary 1896–1914. The Barbican Art Gallery, London, 1990.
- A Golden Age. Art and Society in Hungary 1896–1914. Center for the Fine Arts, Miami, 1990.

IRODALOM | BIBLIOGRAPHY

- Lehel Ferenc: Gulácsy Lajos dekadens festő. Budapest, 1922.
- Szij Béla: Gulácsy Lajos. Budapest, 1979.
- Szabadi Judit: Gulácsy Lajos. Budapest, 1983.
- Gulácsy Lajos: A virágünnep vége. Budapest, 1989.
- Éri, Gyöngyi, Jobbágyi, Zsuzsa. A Golden Age: art and society in Hungary 1896–1914. Miami, Center for the Fine Art, 1989.
- Marosvölgyi Gábor: Gulácsy Lajos. Budapest, 2008.

A golden age. Art and Society in Hungary 1896-1914, Corvina Kiadó

Gulácsy a Rónai Dénes műtermében rendezett kiállítás enteriőrjében, 1912
(Rónai Dénes felvétele)

Egy álom, egy sejtelmes, tűnő hangulat könnyen tovasuhanó illúziója vetül elénk Gulácsy most bemutatott, kiemelkedő jelentőségű alkotásáról. A zöldek, a barnák és kékek lebegő szövetéből puhán villannak elő a lilás, rózsaszínes árnyalatok, miközben tömör, jól artikulált és pontosan körvonalazott formák helyett áttetsző, vibráló foltokat látunk. Az egymástól jól elkülönülő, súlytalan mozdulatokkal felvitt ecsetvonások néhol összezárnak, néhol – Gulácsy jellegzetes kézjegyeként – szabadon hagyják a karton melegbarna felületét, hogy ezzel is az "éppen megszülető forma", a ködös emlékképekből éppen előbukkanó álmokép illúzióját varázsolják a néző elé. Azt az illékony, az elmúlás melankólikus érzésével átjárt hangulatot érezzük, amely Gulácsy írásaiból sugárzik:

„Csöndes csobogása a virágok halmazával teleszórt tónak hangzott el a villakert árnyas kis kövices fasorjába, ahol én ültem, a csodabogaras fiú és – Aurélia.

(...) Elhagyott, hűvös kertek. Szederindáknak szürkés-kék lombjai... Félek, egy nap elvesz anélkül, hogy önző, vad vágytól egészen áthatva szívjam magamba azt a sok szépet, amit a kert illatos virágai a szobrokra rácsókolnak, elvesz egy nap anélkül, hogy a kert elzenélte volna nékem azokat a szent hazugságokat, melyekért egy évet érdemes élni – s egy évig még élek."

Gulácsy alkotása egy sajátos, lírai modernizmus megkapó festői példája: azt igazolja, hogy a századfordulót követő években számos, alternatív út nyílt a közvetlen múlt művészetének meghaladni kívánt hagyományából. Művészek sora, így Gulácsy is a látványvilág megunt látszatán, a pusztá "lefestés" metódusán nem a rend, a stabilitás, a szigorú szerkesztés, egy autonóm vizuális nyelv megteremtésével lép át, hanem derengő ködfátyolt bocsájt az ábrázolni kívánt motívum elé, feloldja a formákat és tudatosan illékonná, megfoghatatlanná teszi a látható világ fizikai felületét. Elvlaszt, hogy igazán közel hozhasson, elfed, hogy utat nyisson a valóság felé, homályba burkolja a felszínt, hogy megmutathassa

Odilon Redon: Reflexió, 1910, magántulajdon

Vincent van Gogh: Szökőkút a Szent Pál kórház kertjében, 1889 (Május), Van Gogh Museum, Amszterdam

a mélységet. Gulácsy – ahogy egyik írásában maga is nyilvánvalóvá tette – hazudott, hogy megmondhassa az igazságot. „ Az érdek nélküli hazugság szent. A szép szent hazugságok: nemes nagy álmok, melyek a valóság, az élet értékét teszik, olyanok, mint a gyümölcs hamva, a virág himpora. Tünékenyek, mert hiszen csalóka jelenségek. Valóságnak kitérői." Ez a sajátos alkotói attitűd azonban nem jelentette azt, hogy Gulácsy szakítani kívánt volna a festészet tradicionális értékeivel. Sőt: ő a közvetlen múltat átlépve egy régebbi kor, a rokokó művészetében talált új ideálokra. A Romantikus táj nőalakkal tökéletes illusztrációja annak, hogy az ő számára Watteau és kortársainak alkotásai adtak példát saját stílusának megtalálásához: a meleg, egyöntetű tónus, a jellegzetes helyszín- és motívumválasztás, az ábrándos, melankólikus hangulat mellett szereplőit is e vágyott és irigyelt kor ruháiba öltöztette.

„Meleg, kedves, intimus, egészen a szívem szerint való ez a művészet" – jellemezte a festő alkotásait közel száz esztendővel ezelőtt, 1909 őszén Füst Milán a Nyugat hasábjain. A fiatal író elbűvölte Gulácsy képi világa és a múlt iránti rajongása: „.... én ilyennek szeretném látni a festett történelmet. Tehát nem történelemnek, de művészetnek. ... a festő ne kopizáljon, híven másolva a kort, hanem lelket adjon, és érzést, az impresszióját, ahogyan megérezte a régi életet és embert."

A festő, aki a jelentől való menekülés belső vágyától hajtva maga is előszeretettel öltötte fel régi korok ruháit, életművének kiemelkedő darabjaival, így e most bemutatott alkotással is többet ad, mint pusztá festészetet: a művészet erejével szabadítja ki alkotása befogadóját a valóságból, eloldva őt a tér és az idő fékező, jelenbe záró korlátaitól.

Molnos Péter

Henri Le Sidaner: A versailles-i kastély medencéje ősszel, 1908

SZERZŐK ABC SORREND BEN

Aba-Novák Vilmos	40, 121	Kmetty János	10
Ámos Imre	33	Kontuly Béla	84, 151
Anna Margit	54	Korniss Dezső	21, 110, 144
Balla Béla	117	Krizsán János	37
Barabas Miklós	147	Kukovetz Nana	161
Basch Andor	59, 135	Kunffy Lajos	123, 127, 183
Batthyány Gyula	2, 43, 132, 150	László Fülöp	95
Berény Róbert	24, 160	Litteczky Endre	63
Bernáth Aurél	158	Márffy Ödön	9, 104
Bihari Sándor	22	Marosán Gyula	93
Boldizsár István	66	Mattis Teutsch János	71, 191
Bornemisza Géza	189	Migliara, Giovanni	87
Bornemisza László	179	Mikola András	36
Boromisza Tibor	13	Molnár c. Pál	4, 12, 20, 45, 55, 85, 131, 157, 180
Bortnyik Sándor	190	Móricz Margit	35
Böhm János	115	Novotny Emil Róbert	112
Börtsök Samu	14, 65	Orbán Dezső	61, 92, 186
Breznay József	108	Ország Lili	70
Bruck Lajos	3	Ősi László	174
Bukta Imre	169	Pál István	167
C. Klammt jelzéssel	78	Pap Géza	41
Corini Margit	141, 156	Patkó Károly	51
Csók István	134, 163	Pauer Gyula	176
Czencz János	68	Pekáry István	80
Czene Béla	19, 124	Perlrott Csaba Vilmos	57, 103
Czigány Dezső	52, 96, 122, 140	Peterdi Gábor	145
Czimra Gyula	109	Pólya Tibor	5
Czóbel Béla	154, 155	Rauscher György	126
Domanovszky Endre	119, 171	Remsey Jenő	89
El Kazovszkij	28, 105	Rippl-Rónai József	99
Engel Piroska	164, 194, 195	Román György	175
Erdélyi Béla	58	Rozgonyi László	44
Farkasházy Miklós	74	Rudnay Gyula	107
Fényes Adolf	79	Scheiber Hugó	11, 30, 91, 100, 101, 130, 139, 142, 182
Gadányi Jenő	162	Sikuta Gusztáv	31
Glatz Oszkár	23, 133, 152	Stoitzner, Konstantin	114
Gráber Margit	25	Székely Bertalan	173
Gruber Béla	146	Szobotka Imre	46, 113, 138,
Gulácsy Lajos	1, 196	Szőnyi István	184
Guzsik Ödön	165	Tardos Krenner Viktor	98
Gyarmathy Tihamér	106, 143, 178	Telepy Károly	17, 77, 148
Györgyi-Giergl Alajos	94	Tihanyi Lajos	50, 88, 153, 159
Háry Gyula	6, 47	Tornyai János	15, 34
Hegedüs László	48	Tóth Menyhért	8
Herrer Cézár	18, 86	Török Jenő	102
Hollósy Simon	39	Vágó Pál	116
Ilosvai Varga István	73, 82	Vajda Lajos	185
Ilosvay Katalin	129	Vaszary János	29, 38, 193
Ismeretlen magyar festő UC monogrammal	97	Vaszkó Ödön	72
Iványi Grünwald Béla	16, 26, 49, 64, 83, 136	Vedres Márk	53
Jancsek Antal	166	Velázquez, Eugenio Lucas	76
Jándi Dávid	170	Venard, Claude	90
Jankó János	172	Viski Balázs László	168
Jávor Pál	128	Wagner Géza	188
Kádár Béla	7, 32, 42, 56, 81, 120, 125, 137, 177, 181, 187, 192	Wahorn András	27
Kassák Lajos	75	Zádor István	69
Katz Márton	62	Zichy Mihály	149
Kauffmann, Max	118	Ziffer Sándor	60, 67, 111

KIESELBACH GALÉRIA ÉS AUKCIÓSHÁZ

82-4422 Budapest, Szénel tér 10. sz. E. • Phone/Fax: (36-1) 368-8949, 368-3998 • Fax: (36-1) 368-8238

BIDDING SLIP • VÉTELI MEGBÍZÁS

Sale No: 14/2002.09.09 Date/Időpont: _____

Eladó/Előadó: Magyar Nemzeti Művelődési Intézet
Előadó: Magyar Nemzeti Művelődési Intézet
Előadó: Magyar Nemzeti Művelődési Intézet

LOT NO. TÉTEL SZÁM	TITLE OR DESCRIPTION / LEÍRÁS	BID PRICE (EUR) MAX. NETTO VÉTELÁR

Buyer / Vétel: _____
Buyer's address / Vétel cím: _____
Signature / Aláírás: _____

PLEASE CHECK YOUR BID	
IMPORTANT INFORMATION In order to participate in bidding, please send your name and address to the auctioneer by the deadline. Előadó: _____ Előadó címe: _____ Előadó: _____ Előadó címe: _____ Előadó: _____ Előadó címe: _____	PLEASE USE THESE FORMS Full name: _____ Address: _____ Telephone: _____ E-mail: _____ Signature: _____

SHIPPING / DISPATCH AND TRANSIT: Saját megoldás / On my own • Kérem a szállítást / I require your transit
FIZETÉSI MÓD / METHODS OF PAYMENT: Készpénz / Cash • Banki átutalás / Bank remittance • Hitelkártya / Credit card

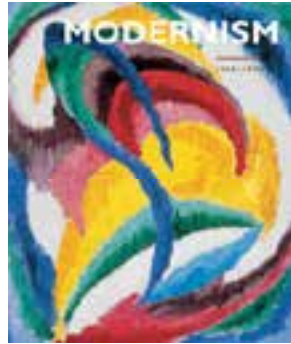

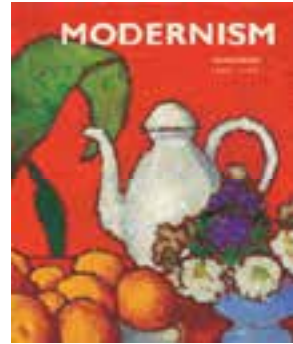
K I E S E L B A C H K Ö N Y V E K

KIESELBACH GYŰJTEMÉNY
Magyar Festészet 1900-1945,
Budapest, 1996

HUNGARIAN MODERNISM 1990-1945
Selection from the Kieselbach Collection,
Budapest, 1996

HUNGARIAN MODERNISM 1990-1950
Selection from the Kieselbach
Collection, Budapest, 1999

MODERN MAGYAR FESTÉSZET
1892-1919, Budapest, 2003

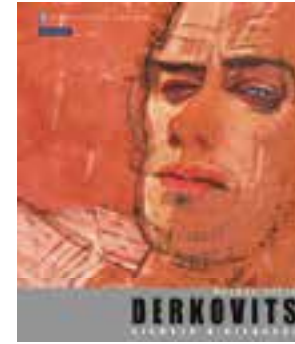
WARMING UP, Budapest, 2008

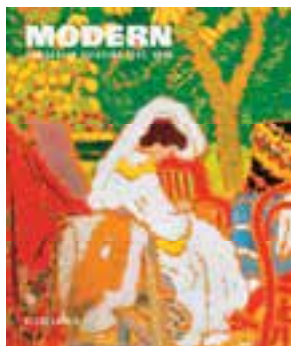
DIE MODERNE IN DER
UNGARISCHEN MALEREI, 1892-1919,
Berlin, 2008

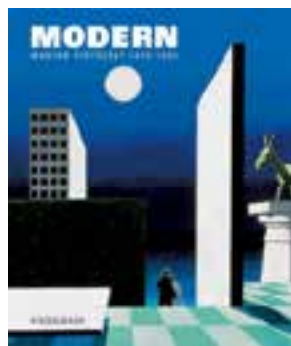
DIE MODERNE IN DER
UNGARISCHEN MALEREI, 1919-1964,
Berlin, 2008

DERKOVITS, Szemben a világgal
Budapest, 2008

MODERN HUNGARIAN PAINTING
1892-1919, Budapest, 2003

MODERN MAGYAR FESTÉSZET
1919-1964, Budapest, 2004

MODERN HUNGARIAN PAINTING
1919-1964, Budapest, 2004

MAGYAR MŰVÉSZET 1900-1950
Radnai-gyűjtemény, Budapest,
2005

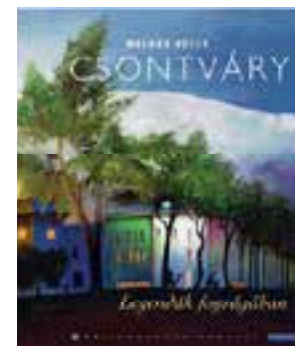
IDŐRŐL IDŐRE 1985,
Budapest, 2008

ERDÉLY NÉPI KERÁMIA MŰVÉSZETE,
Budapest, 2008

„Cigányméltósággal” BALÁZS JÁNOS,
Budapest, 2009

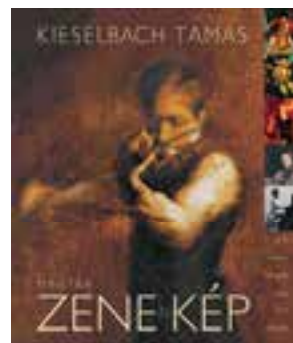
CSONTVÁRY, Legendák fogságában
Budapest, 2009

A MAGYAR FORRADALOM 1956
NAPLÓ, Budapest, 2006

BUDAPEST ÁTMENETI EMLÉKKÖNYV
Budapest, 2006

MAGYAR ZENE ÉS KÉP, Budapest,
2007

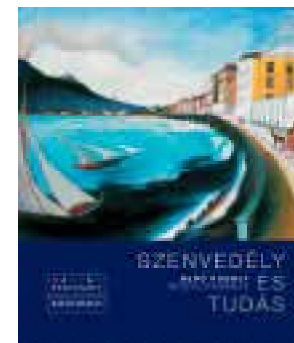
BATTHYÁNY,
Budapest, 2007

TAMÁS KÖNYVE, Budapest, 2009

HOLICS, TATA ÉS BUDA
KERÁMIAMŰVÉSZETE,
Budapest, 2009

Szenvedély és tudás,
BEDŐ RUDOLF MŰGYŰJTEMÉNYE,
Budapest, 2010

AZ EUFÓRIA ÉVEI, 1988-1990,
Budapest, 2011

DURAY, Budapest, 2013

A TITKOS GYŰJTEMÉNY, Budapest,
2013

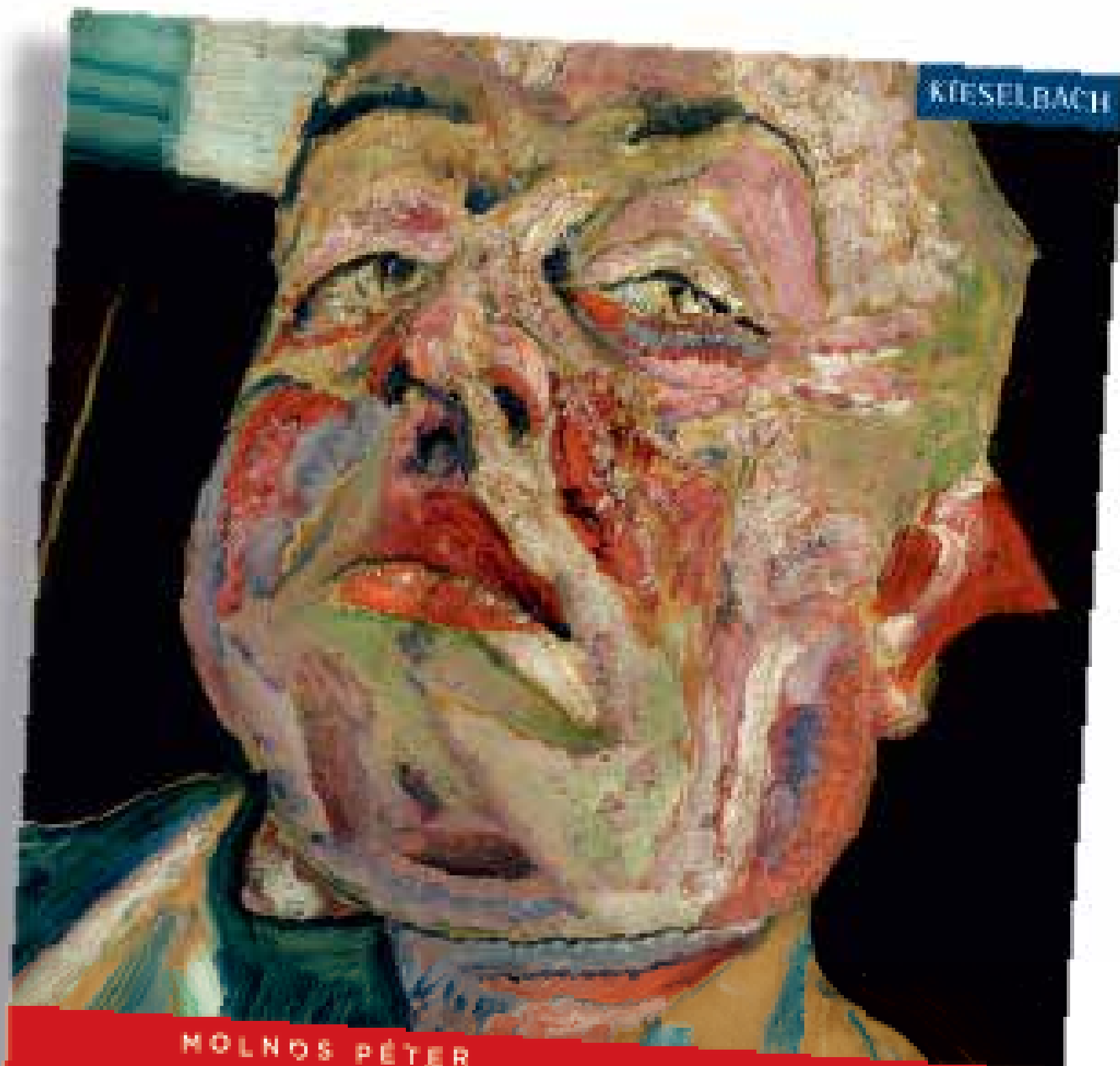
JÖNI

Magyarországi
Kisebbségi
Közlöny és Információs
Központunk

Magyarországi Kisebbségi

Információk: www.kisebbségi.hu

KISEBBSÉGI

MOLNOS PÉTER

SCHEIBER